

ЗАПИСКИ З КУРСІВ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ

Упорядкував

Сірий Орел Орест ГАВРИЛЮК

ВСІ ПРАВА ЗАСТЕРЕЖЕНІ

Copyright by PLAST, Ukrainian Youth Organization

БІБЛІОТЕКА В. О. Р. Ч. 26

Нью-Йорк

1967

Дітройт

У К Р А Ї Н С Ь К И Й П Л А С Т
КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА
Ланка новацьких виховників "Орлиний Круг"

Бібліотека "ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ" :

Редакція: пл.сен. Орест ГАВРИЛЮК

Адміністрація: пл.сен. Леся ЮЗЕНІВ

206 Е. 9-та вул., НЬЮ-Йорк, Н.Й., 10003, ЗСА

Випуск ч. 13. :

Сірий Орел Орест ГАВРИЛЮК /упор./ :

"ЗАПИСКИ З КУРСІВ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ", 1965.

На правах рукопису

Відбито в офсетовій робітні Головної Пластової Булави "ЛІТОПРЕС"
у Дітройті

В И Я С Н Е Н Н Я

ВИДАВНИЦТВА "ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ"

"Записки з курсів новацьких виховників" здано до друку 1967-го року. Друкувалися вони в робітні ГПБ "Літопрес", що її провадив бл. п. пл. сен. Осип Бойчук, ЛЧ. Він видрукував фронтову обкладинку і перших 46 сторінок (за виїмком стор. 24 - 27, які пляновано вставити пізніше). На тому пункті його смерть перервала даліше виготовлення збірника. Видрукувані сторінки пролежали в магазині "Вогню Орлиної Ради" чверть століття.

З уваги на пекучі потреби, зокрема в Україні, організування нових новацьких частин, а з тим і підготовлення для них виховників, рішено докінчити друк "Записок". Сподіємось, що вони спонукають пластові станиці до переводження підготівних курсів новацьких виховників в усіх краях, де діє Пласт.-

6. IX. 1993

А В Т О Р И

матеріалів цього збірника

Сірий Орел Денис БЕДНАРСЬКИЙ, писар "Орлиного Круга".

Сірий Орел Ніна ВЕРЕСЮК, гніздовий 21-го гнізда УПН "Лісове Царство" у Гартфорді, ЗДА.

Сірий Орел Орест ГАВРИЛЮК, булавний УПН-ів - провідник "Орлиного Круга".

Сестричка Стаха ГОЙДИШ, булавна УПН-ок і провідниця Ланки "Н".

Сірий Орел Міко ГРИМАЛЮК, співробітник новацьких видань.

Сірий Орел Тарас КОГУТ, гніздовий 1-го гнізда УПН "Крилаті" у Дітройті, ЗДА.

Сірий Орел Євген КУЛИНИЧ, провідник стежі "Орлиного Круга" в Нью Йорку, ЗДА.

Сірий Орел Надя КУЛИНИЧ, заступник булавного УПН-ів.

Сестричка Оксана МАРИНЯК, співробітниця новацьких видань.

Старий Орел Теодозій САМОТУЛКА, основник "Орлиного Круга".

Пл.сен. Микола СВІТУХА, голова крайової Пластової Старшини в Канаді.

Сірий Орел Філько СТАРУХ, співробітник новацьких видань.

Сестричка Леся ХРАПЛИВА, редакторка журналу: "Готуйсь".

П Е Р Е Д М О В А

Ці "Записки з курсів новацьких виховників" подумані як збірник матеріалів, на підставі якого кожна пластова станиця може провести на своєму терені, власними силами, підготовний курс новацьких виховників. Правильник УПН передбачає, що ніхто не може проводити новацьких клітин, не відбувши наперед потрібного вишколу. Виконуючими обов'язки (в.о.) впорядників можуть бути ті пластуни, хто успішно відбули підготовний курс новацьких виховників. Підготовний курс подуманий для того, щоб дати змогу кандидатам на новацьких виховників почати працю з новацькими роями скоріше, ніж вони зможуть закінчити приписаний вишкіл на впорядника.

Підготовний курс новацьких виховників організує станична пластова старшина через свого референта вишколу, (а де такого нема, через кошових). Курс відбувається спільно для кандидатів на новацьких виховників і кандидаток на новацькі виховниці. До участі в курсі можна теж запросити сусідні пластові станиці.

Насамперед організуючи підготовний курс новацьких виховників, треба назначити провідника курсу. Звичайно це станичний референт вишколу або місцевий провідник ланки новацьких виховників (провідник стежі Орлиного Круга, якщо така існує в станиці). Провідник курсу повинен ґрунтовно зазнайомитися з матеріалом, поданим у цьому збірнику. Може він дібрати собі співробітників для реферування поодиноких точок програми. Такі співробітники теж мусять солідно пройти матеріал, що його реферуватимуть курсантам. В разі потреби можна просити виваженень чи допомоги в інструкторах з Проводу Орлиного Круга (Ланки "Н") через Крайову Пластову Старшину (крайовий референт вишколу).

Підготовний курс новацьких виховників проходить найуспішніше, коли число учасників не менше 10 і не більше як 35. Учасників ділимо на рої (6 - 10 членів) за статтю, а далі за віком і пластовим виробленням.

Програма підготовного курсу новацьких виховників (дивись: стор.9) охоплює 18 годин програмних зайнять. Отже бачимо, що курс можна провести впродовж (двох днів напр. суботи - неділі). Можна теж провести його серією коротших зайнять (найкраще по дві години кожне).

Для успішного проведення курсу треба придбати, крім цього збірника, ще такі матеріали:

1. ЗБІРНИК ГОР ДЛЯ НОВАЦЬКОГО ВІКУ. Бібліотека журналу "Вогонь Орлиної Ради" ч.4. Нью-Йорк, 1960.
2. МАЙСТРУВАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ НОВАЦЬКОГО ВІКУ. Бібліотека журналу "Вогонь Орлиної Ради" ч.6. Нью-Йорк, 1961.
3. КНИГА РОЯ. Друковані формулярі книги роя для науки, як провадити книгу.

Курс починаємо формальним відкриттям, найкраще при вогнику, (це саме стосується теж і закриття курсу). При цьому пам'ятатимемо, що традиційна уставка новацтва й новацьких виховників - це круг. Учасники привітають провідника курсу новацьким кличем: "Готуйсь!" Слід дує молитва, гімн і відчитання наказу. Потім можна перейти до першої гутірки курсу.

Проходимо матеріяли курсу за порядком у такій черговості, як по- дано в програмі підготовного курсу новацьких виховників. Окремі вказівки для проведення кожної теми подані при кінці кожної гутірки. По кожній годині зайнять доцільно дати 5 - 10 хвилин перерви. Слід записувати присутність учасників на зайняттях курсу, бо вона стає підставою точкування учасників. Окрім присутності точкуємо проведення гри, роботи на майструванні, заінтересування, пластову поставу та записник. Записники треба переглядати після відбуття 2/3 - 3/4 програми курсу. Точна система точкування подана на стор. 9. Вислід точкування подаємо до відома учасників курсу в кінцевому наказі під час закриття курсу.

Провідник курсу зобов'язаний переслати, найдалі до 30 днів по закритті курсу, до Крайової Пластової Старшини (крайовий референт вишколу - крайові референти УПН) точний звіт із підготовного курсу. До звіту слід долучити книгу наказів курсу та таблицю точкування, зазначаючи окремо тих учасників курсу, що з успіхом закінчили курс, здобуваючи вимагану кількість точок. Тоді Крайова Пластова Старшина признає таким учасникам I ступінь у Надрі Пластових Виховників, втягаючи їх до реєстру Орлиного Круга (Ланки "Н"). Виховники з I-им ступенем можуть переходово провадити новацькі рої до часу, коли набудуть вимагані кваліфікації на впорядників (закінчення вишколу впорядника).

Віriamo, що оцей збірник послужить пластовим станицям вишколити свої нові виховницькі кадри.

у червні 1964.

Сірий Орел Орест

З М І С Т

Програма підготовного курсу новацьких виховників.	9
Точкування учасників.	9
Виховання - виховник.	11
Правильник УПН.	13
Гра.	18
Розповідь.	22
Пісня.	28
Майстрування.	33
Самодіяльна гра.	38
Сходження роя.	42
Збірка гнізда.	47
Новацький вогник.	49
Новацький штучний вогник.	56
Новацький табір.	60
Новацька домівка, майдан.	63
Новацькі імпрези.	66
Обрядовість.	69
Новацькі проби.	76
Новацькі вмілості.	79
Дитяча література.	82
Книговедення.	86
Новак у природі.	89
Чому пластун не п'є і не курить?.	92
Запити і відповіді.	94

ПРОГРАМА ПІДГОТОВНОГО КУРСУ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ

1. Виховання - виховник	1/2 год.
2. Правильник УПН	1 "
3. Підставові елементи:	
а/ Гра	2 "
б/ Розповідь	1 "
в/ Пісня	1 "
г/ Майстрування	1 "
г/ Самодіяльна гра	1/4 "
4. Види новацьких зайнятть:	
а/ Сходи́ни роя	2-1/2 "
б/ Збірка гнізда	1/4 "
в/ Новацький вогник	1/2 "
5. Новацький табір	1/2 "
6. Новацька домівка, майдан	1 "
7. Новацькі імпрези	1 "
8. Обрядовість	1/2 "
9. Новацькі проби	1 "
10. Новацькі вмілості	1 "
11. Дитяча література	1/2 "
12. Книговедення	1/2 "
13. Новак у природі	1/2 "
14. Чому пластун не п'є і не курить	1/2 "
Запити й відповіді	1 "
Разом	<hr/> 18 год.

Курс можна провести впродовж суботи й неділі.

Т О Ч К У В А Н Н Я У Ч А С Н И К І В

За ко́жну відбуту 1 год. програмних зайнятть - 1 точка.	Разом 18 т.
Переведення гри	2 "
Майстрування	1 "
Зацікавлення	1 "
Пластова постава	2 "
Записник	1 "
Разом	<hr/> 25 т.

Кожний, хто здобуде 20 точок, закінчить курс успішно й буде записаний до реєстру Орлиного Круга (Ланки "Н") та може братися провадити рій. Одначе, щоб бути кваліфікованим впорядником, повинен намагатися закінчити вишкіл на впорядника, згідно з обов'язучими вимогами.

Сірий Орел Міко

ВИХОВАННЯ - ВИХОВНИК

/Що повинен новацький виховник знати про виховання/

Збереження молодого покоління для українського народу вимагає від української спільноти поза межами рідної землі плянкової, зорганізованої та свідомої дії в справі виховання дітей, створює пекучу потребу виховування. Проблема виховання починається разом із життям і кінчається разом із ним. Перш усього торкнемось самого значення виховання.

Наше слово "виховання" має те саме значення, що грецьке "педагогія" /від "пайдон агейн" - провадити дитину, хлопця/, латинське "едукатіо" /від "едукаре" - виводити/, французьке "едукасіон" і англійське "едюкейшен" з тим самим значенням, німецьке "ерцігунг" /від "ерціген" напр. "виводити, витягати/, та українське "виводити" напр. "виводити в люди". Походить воно від слова "ховати", що давніше мало означати: зберігати дитину від лихого та поганого впливу та ховати від усього, що могло б шкодити фізичному й духовому життю дитини. **БЦЕ ПЕВНИЙ ПРОЦЕС "ХОВАННЯ" ДИТИНИ.** Коли цей процес ховання дитини від поганих впливів був якоюсь мірою закінчений, в тому розумінні, що дитина виросла, стала дорослою й відповіно приготованою до життя, так, що її не треба було вже далі "ховати" від негативних впливів, бо вона навчилася сама оберігати себе від усього зла. Це й називалось, що вона була "вихована" й уже її більше не треба ховати, бо вона може боротися з усяким лихом сама, щоб воно не було для неї шкідливе. Таким чином процес такого "ховання" почав називатись: "вихованням".

Виховання це обопільний процес. Не тільки новацький виховник виховує новака /чи учитель учня?/, але й навпаки, новак "виховує" братчика /учень - учителя/, бо з поведінки новака вчиться виховник, як поводитися з ним. Згідно з приказкою, що "кожна пригода до мудрости дорога", - а пригод таких на кожному кроці повно, тому й не дивно, що людина вчиться все своє життя, - аж до смерті. Життя це велика школа, що постійно виховує. Воно складається з виховних чинників, а саме: дім, церква, школа, держава, суспільність, різні суспільні установи, товариства молоді, та власні переживання людини, як горе, радість, біль, смуток, невдача, перемога, любов, суперечка і т.п.

Велику роль відіграє в цьому процесі новацький виховник /в повному розумінні того слова? /, бо мусить дуже часто виступати в ролі батьків, учителів, приятелів та ін. Він довірений заступник родини, в якому новак бачить найближчого братчика, друга помічника, радника у складному процесі виховання.

Питоменність новацького виховника, це вміння зійти з висоти до низин новака, щоб вивести його до висот, способом найкраще пристосованим зокрема до кожного новака. До цього вміння новацькі виховники мусять бути вишколені. Вони мусять пізнати всі способи впливу на новака, якого розуміють, знають вимоги новацької душі, не забуваючи, що мають "владу", як також і авторитет, - не заради СЕБЕ САМИХ, тільки заради своїх новаків.

Притаманна новацьким виховникам повинна бути їх сила великого ЕМОЦІЙНОГО впливу, якого не можна заступити жодним засобом. Цю емоцію називають новацьким словом: чаром новакування і викресати цю іскру чару - це чи не найбільша роль новацького виховника.

Другою властивістю новацького виховника - це ПРИКЛАД. Не фрази, не наживування пальцем, тільки приклади, що їх новаци спостерігають у своїх виховників. Те, що добре для братчика, добре й для новака, думають логічно новаци. Дуже важне: вчіться з того, що ми РОБИМО, а потім РОБІТЬ так, як ми робили. Новака не "обдуриш" - і, покинувши новацтво, він ретельно йде слідами виховника. Взевши це все до уваги, вирінає ця вся суть і потреба виховування та відповідальна роль новацького виховника.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На цю тему призначено 1/2 години. Після того, як проведено поданий матеріал, слід зужити злишній час на дискусію учасників над заторкненими думками.

Сірий Орел ОРЕСТ

П Р А В И Л Ь Н И К У П Н

/Пояснення/

Правильник - це така книжка, де зібрані всі приписи, що вказують, як треба провадити працю. В українському Пласті кожний виховний улад має свого правильника. Має його й улад Пластових Новаків. Там є зібрані всі приписи, що зобов'язують новацтво й новацьких виховників. Кожний новацький виховник повинен мати свого власного правильника, знати його зміст і часто ним користуватися, щоб відсвіжувати свою пам'ять про приписи, які нормують працю з новацтвом. Цих приписів усі мусять придержуватися. Ніхто не може робити такого, що було б суперечне з правильником. Коли б зайшла потреба поробити зміни правильника, то такі зміни може провести лише Головна Пластова Булава на пропозицію булавних УПН.

I. Основні ствердження.

Улад Пластових Новаків гуртує наймолодших членів українського Пласту. Приписаний правильником вік новаків : закінчених 7 до закінчених 11 років. Це значить, що до новацтва не вільно приймати дітей молодших як 7 років. По скінченні 11 років новак повинен перейти до Уладу Пластових Юнаків. Це не значить, що новак мусить перейти до юнацтва того дня, коли кінчить 11 років. Можна його задержати до якоїсь святкової нагоди, або щоб його товариші могли перейти разом із ним, але назагал на 12 році життя новак уже з УПН повинен вийти.

Новаки це ще не пластуни. Дійсні пластуни це тільки ті, хто склав Пластову Присягу. У новацтві діти готуються стати пластунами. Вони мають свій Новацький закон, Обіцянку та Гасло /текст у Правильнику/.

У новацтві є три проби: перша - на ступінь новака-жовтодзюба, друга - на ступінь новака-юного орляти та третя - на ступінь новака-орляти. Коли новак складе першу пробу, то тоді складає новацьку обіцянку й дістає новацьку відзнаку, яку носить на беретці й над лівою кишенею сорочки /новачки - на лівому рамені безрукавника/. З уваги на назви новацьких ступенів, не можна називати роїв такими назвами як: "Орли", "Орлята", "Орлики" і т.д.

II. Устрій УПН.

Щоб дитина могла стати новаком, то на це потрібно двох передумов: батьки або опікуни мусять підписати "заяву батьків" де дають свою згоду на те, щоб їх дитина записалась до новацтва /текст заяви поданий у правильнику/ і дитина мусить бути здорова. Коли хлопець починає ходити на сходини, то він не стає відразу новаком. Перших 6 - 9 тижнів він лише прихильник новацтва, він ще не став членом роя, не має права носити однострою й не платить внесків. У тому часі він зазнає

люється з новацтвом, щоб переконатися, чи він дійсно хоче бути новак-ом, чи це йому подобається. Також члени роя в той час ближче зазімають-ся зі своїми новими товаришами. Цей період ніколи не може тривати дов-ше за 9 тижнів. Закінчивши його дитина складає заяву вступу: "Хочу бу-ти добрим новак-ом. Прошу прийняти мене до новацького гурту". Заяву всту-пу приймає гніздовий на збірці гнізда /або при іншій нагоді, в присут-ності всього гнізда/ й він приймає кандидата до Уладу Пластових Новаків. Новак уперше зодягається в однострій, як складає заяву вступу. Склавши заяву, він дістає від гніздового жовту крайку /хустину, краватку/ на знак, що він уже став новак-ом. Дата складення заяви вступу рівнозначна з датою вступу до новацтва. Тоді новак починає платити внески.

Новаци гуртуються в рої. У новацтві нема гуртків і тому ніхто не повинен говорити про "гурток новаків". У рою може бути 6 - 10 членів. Коли число членів досягне 11, тоді треба поробити заходи, щоб роя роз-ділити. На чолі роя стоїть ройовий. Це новак, якого призначив впорядник. У старших роях впорядник може підготувати вибір ройового. Виховну пра-цю в рою веде впорядник. Ройовий лише допомагає впорядникові в різних завданнях - як проведення збірки, зібрання внесків, проведення окремих зайнятть при грах, повідомлення новаків про час сходин і т.п. Ройового можна змінити, коли потреба, а назагал міняється приблизно, що шість мі-сяців. Можна мати також заступника ройового. Кожний рій вибирає собі назву-символ, напр. "Лисики", "Соловейки", "Бджілки". Назва роя повинна бути пов'язана з назвою гнізда. Напр. у гнізді "Українські Звірі" мо-жуть бути такі рої, як: "Ведмедики", "Вовченята", "Іжачки", але не можуть бути такі, як: "Яструби", "Метелики", чи "Жучки". Не можуть теж рої вжи-вати назв пов'язаних з орлами, як "Орлики", "Орлята" і т.п. Назву роя му-сить затвердити гніздовий і аж тоді вона стає правосильна.

Два-чотири новацькі рої творять гніздо. Коли в якійсь місцевості є лише один рій, то він діє як самостійний рій. Коли число роїв досяг-не п'ять, тоді треба подбати, щоб розділити гніздо. Гніздо входить у склад коша пластунів, коша пластунок. Виконавши передумови подані у Правильнику, Крайова Пластова Старшина затверджує гніздо, схвалює йо-му порядкове число. Гнізда новаків дістають непаристі числа /1, 3, 5 і т.д./, а гнізда новачок - паристі /2, 4, 6 і т.д./ Гніздо, що ще не зат-верджене - це непідготоване гніздо. Гнізда не повинні бути підготову-ваними довго, а повинні якнайскоріше виконати всі передумови для зат-вердження.

Виховну працю в рою провадить впорядник або впорядниця. Впорядник повинен мати закінчений впорядницький вишкіл. Тимчасово можуть провади-ти рої пластуни та пластунки, що ще не закінчили впорядницького вишко-лу, але пройшли підготовний курс новацьких виховників. На пропозицію гніздового кошовий назначає впорядника. Впорядника новаци кличуть - "братчиком", впорядницю - "сестричкою".

На чолі гнізда стоїть гніздовий, якого затверджує Крайова Плас-това Старшина на пропозицію кошового. Гніздовий повинен мати закінче-ний вишкіл гніздового. Гніздовим може бути старший пластун або плас-тун сеньйор.

Всі впорядники на чолі з гніздовим творять ланку впорядників гнізда. Ланка впорядників сходиться періодично та складає плани праці, полагоджує всі справи гнізда та дбає про піднесення виховницьких кваліфікацій усіх своїх членів. Гніздо може мати опікуна, що допомагає гніздові й виховникам у потребі.

Новацькі справи в булаві крайового коменданта пластунів веде крайовий референт новаків. Він може покликати собі співробітників з-поміж новацьких виховників.

Пластунки, що покінчили 16 років життя, можуть провадити виховну працю в хлоп'ячих новацьких частинах. Проте для такої праці потребують згоди кошової.

За гарні вчинки новаци дістають похвали. Похвал у новацтві є три: усна похвала впорядника в присутності роя, усна похвала гніздового в присутності гнізда та письмена похвала крайового референта новаків. Коли новак дістає похвалу, то її вписують до книги роя та гнізда. Похвали в новацтві це те саме, що відзначення в старших уладах.

У новацтві немає кар, а тільки перестороги. Коли перестороги не допомагають, тоді новака усувається з гнізда. Може це зробити тільки гніздовий. У новацтві не вільно вживати ніяких інших кар.

Новаци вітають один одного та своїх зверхників кличем "Готуйсь!" Якщо вони в однострої, то підносять при тому зігнути в лікті праву руку, якої середуший та вказівний пальці зложені в виді літери "У", а решта пальців зігнені до долоні. Випрямлені пальці символізують любов до Бога й України.

Основний колір в УПН жовтий. Такого кольору теж і новацька країна /хустина/, новацькі знамена та відзнаки. Треба подбати, щоб уживати правильний відтінь жовтого кольору, а саме відтінь ч. 444 ниток ДМЦ. Найкраще замовляти всі частини однострою, знамена та відзнаки в пластових крамницях, які виконують їх за приписами.

Кожний рій має ройове знам'я, тобто жовтий прапорець із нашитою на ньому силуетку символу роя. Прапорець має форму рівнораменного трикутника, якого підстава 10 інчів /25 см./, а висота - 12 інчів /30 см./ . Ройовий опікується прапорцем. Окрім того, кожний рій повинен мати тотем, тобто зображення символу роя, прикріплене до палиці. Загальна висота тотему - 48 інчів /120 см./ . Тотемом опікується новак, гідний такого обов'язку. Може ним бути заступник ройового. Рій може мати теж своє гасло - вигук чи коротке речення, що стоїть у зв'язку з символом роя. Багато роїв такм гаслом відкривають свої сходини. Гніздо має теж своє гніздове знам'я та гніздовий тотем.

III. Однострій і відзнаки.

Новаци й новачки коли в однострої, носять бронзові беретки, а теж і черевики такої ж барви. Шнурок до свиставки в новаків зелений, а в новачок дібраний до краски блюзочки, але однаковий у всій країні.

Новацьку відзнаку - "орлятко" носять новачки, що склали новацьку обіцянку. Носять її 1 см /пів інча/ понад серединою верхнього краю лівої грудної кишені сорочки /новачки - на лівому рамені безрукавника/ та на береті.

Кожний новачок носить на правому рукаві, пів інча /13 мм/ від плеча, число гнізда. Якщо гніздо підготовлене, то числа не носить. Під числом гнізда носять відзнаку роя. Це круглий щитик, жовтого кольору, 2 інчі /5 см/ розміром, а на ньому нашита силуетка символу роя, зеленої краски.

Відзнаку новацьких ступенів носять на лівому рукаві, посередині між ліктем і напліччям. Ця відзнака - це бронзовий кружок, поділений на шість рівних вирізків. По кожній пробі новачок покриває два вирізки красками веселки, то значить, що по третій пробі має покриті всі вирізки.

За кожну здобуту вмільість новачок дістає відзнаку. Їх носять по три поруч одна одної під відзнакою роя на правому рукаві.

Ройовий носить дві срібні стрічки на лівій кишені, по обох боках закладки. Кожна стрічка широка на 1/4 інча /6 мм/. Заступник ройового носить одну таку стрічку з боку закладки кишені ближче до крайки. Новачки носять такі стрічки здовж лівого рамени безрукавника під новацькою відзнакою.

Братчик або сестричка в рої носить відзнаку роя на середині лівої кишені. Після закінчення вишколу на впорядника носять відзнаку в формі жовтих літер "КВ" на правому рукаві вище ліктя. Гніздовий або гніздова носять на середині лівої кишені жовте число свого гнізда. Якщо гніздо підготовлене, тоді, замість числа, носять літеру "П". Якщо гніздовий закінчив вишкіл на гніздового, то носить на правому рукаві відзнаку "КВ", обведену золотим шнурочком. Крайовий референт новачків носить над лівою кишенею золотий шнурочок, а булавний УПН над лівою кишенею золотий шнурочок з петлею. Впорядники та впорядниці, що покінчили успішно підготовчий курс новацьких виховників і записані в реєстр Кадри Виховників, мають право носити білого шнурка. Його носять теж гніздові та члени проводу табору.

ЗАВВАГА: /про новацькі проби й новацькі вмільості йде мова в окремих лекціях/.

IV. Зразки книговедення, посвідок тощо.

При кінці Правильника подані зразки книги роя, книги гнізда, посвідок тощо. Новацькі виховники повинні часто користуватися Правильником, щоб пам'ятати, як ці речі мають виглядати.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ. На цю тему призначено одну годину. Добре на початку цієї лекції роздати всім учасникам Правильник УПН. Зайвий час використати на науку користування правильником.

ПРИМІТКА. Сторінку 17 випущено в цій редакції рукопису.

Сірі Орли: ДЕНИС і ОРЕСТ

Г Р А

/Методичні міркування/

ГРА - це основний засіб виховання в Уладі Пластових Новаків, дитина новацького віку перебуває в стадії психофізичного розвитку, що його називаємо "ВІКОМ ГРИ". Дитина залюбки грається сама чи з іншими дітьми. Цей її гін до забави, до гор, використовуємо в праці в новацтві, щоб досягнути наші виховні цілі.

Як же ж відбувається процес виховання при допомозі гор? Щоб могли дати задовільну відповідь на це питання, мусимо спершу усвідомити, що саме хочемо досягнути нешою виховною програмою? Яка її ціль? Знаємо, що в загальному мета Пласту виховати добрих громадян. А що ж таке - "ДОБРИЙ ГРОМАДЯНИН"? Чи не той, хто повинується законам і добре виконує свої обов'язки?

Погляньмо тепер на одну з простіших гор, напр. "КВАЧ ДАВАЙ РУКУ". Тут теж обов'язують певні закони, які називаємо правилами гри. Одне правило говорить, що учасникам не вільно вибігати поза межі визначеної площі. Коли новак вибіжить поза межі площі, буде покараний: перший раз пересторогою, вдруге - усунений з гри. Таким чином дитина вчиться засади, що зламання законів потягає за собою кару. Але ніхто не хоче бути караний, навпаки - кожний хоче бути добрим членом гурту, хоче, щоб інші його любили, з ним приятелювали. А люблять тих і приятелюють з тими насамперед, хто вмів гарно бавитися, тобто хто додержується всіх правил гри. Тому завжди треба додержуватися правил - законів, що зобов'язують.

У цій гри учасники мають теж і певні обов'язки. Один із них напр. буде подавати руку товаришеві, за яким женеться квач, щоб урятувати його від квача. Дитина скоро навчиться, що це її обов'язок і старатиметься добре з нього вив'язатися.

Подібно й з іншими грами. І так, непомітно, дитина вчиться повинуватися всім законам і добре виконувати свої обов'язки. А це кладе тривкі основи для майбутніх юнацьких виховних засобів і для виховання доброго громадянина. Гра помагає виробляти товариськість, зіграність у гуртовій співпраці, взаємодопомогу і виробляє характер.

Гор є безліч. Два головні типи гор це: рухові й чуттєві. Рухові гри це такі, що вимагають від учасників виконання різних рухів тіла. Основні рухи людини це: хід, біг, мет і повзання. Отже рухові гри вимагають виконувати один стрибок або й більше родів рухів.

Чуттєві гри /деколи називають їх "новацькими" грами/, мають на меті виробити у дітей чуття, отже передусім п'ять підставових зміслів: зір

слух, смак, нюх і дотик, а далі такі прикмети як: второпність і комбінація, обсервація, пам'ять, орієнтація, розпорошена увага тощо. Отож чуттєві гри поділяються на різні роди, відповідно до прикмет, що їх вони мають виробляти.

Рухово-чуттєві гри - це гри складніші, де виконання певних рухів сполучене з вправами для вироблення чуттів. Маємо теж гри РОЗВАГОВІ /товариські/, яких мета не лише сама розвага, але й вироблення товариської оглади й уміння правильно повести себе в різних обставинах. ТЕРЕНОВІ ГРИ - це складніші, в більшості довготривалі ігри серед природи, сполучені з багатством емоційних переживань для дітвори.

У підборі гор для дітей слід починати з простих гор і тільки згодом переходити до складніших. Напр., зачинаємо з зовсім простих /"Квачі", "Що змінено?"/, потім переходимо до трохи складніших /"Кім", "Перехід кордону"/. Коли ж уже новачки навчилися добре бавитися, можемо починати проводити складні гри /"Доганяй", "Чорнокнижник у Чорногорі"/. У плануванні зайнять треба теж пам'ятати, щоб чергувати різні роди гор. Якщо напр., наша остання гра була РУХОВА, то наступна повинна бути чуттєва; якщо минулого тижня на сходинах ми мали гру НА СЛУХ, то цим разом проведемо гру на ВИСТРОТУ. Виховник, що вперто проводить лише один рід гор /тільки рухові, або тільки зорові, або на кожних сходинах "Гниле яйце"/, швидко згудить дітей.

Як же ж проводити гру? Передусім треба її прочитати і добре зрозуміти за першим разом, - прочитати кілька разів, уявляючи собі перебіг. Придбати весь потрібний виряд. У загальному, проведення гри під час зайняття з новацтвом складатиметься з таких точок:

1. Сказати, як гра називається;
2. Пояснити її перебіг: виразно, коротко;
3. Повторити правила гри, /а під час гри їх перестерігати/;
4. Спитати, чи всі зрозуміли;
5. Пояснити ще раз усі незрозумілі точки;
6. Визначити площу гри /новачки помагають в цьому/;
7. Визначити з учасників провідника гри, або того, хто її починає, /якщо потрібно/ і можливо інших, що матимуть окремі завдання в грі /напр., ката й мишей у грі "Кіт і миші"/. Це можна провести за допомогою т.зв. "лічилки", а їх є багато відомих пр.:

"Котилася торба,
З високого горба,
Раз, два, три -
Будеш ти".

На кого впаде слово "ТИ" - той починає гру. Можна запитати якогось новачка назвати якесь число. Тоді числиться новачків за чергою й на кого впаде назване число, той починає гру. Можна теж прямо визначити провідника гри.

8. Провести гру "на пробу", - щоб усі побачили, на чому вона полягає.
9. Провести гру "на правду" /можна більше, як один раз/.

10. Перервати гру тоді, коли вона стала для новаків найцікавішою. Це запевнить успішність тієї самої гри в майбутньому.
11. Звертати увагу на справедливість у грі /навіть тоді, як група програє/.
12. Вислід: треба кликнути "Слава?" переможцям, як нагороду.

Важливе, щоб виховник НЕГАЙНО РЕАГУВАВ на всі порушення правил гри. Перше порушення правила потягає за собою звернення уваги. Другий раз новак одержує ПЕРЕСТОРОГУ, - загрозу усунення з гри, а якщо він і далі не додержується правил, - виховник усуває його з гри

На курсах новацьких виховників часто чуємо запит: "Чи виховник грається разом з дітьми?" - Якщо гра вимагає суддювання /як це буває в більшості ТЕРЕНОВИХ гор/, - тоді виховник сповняє ролю судді. Б такі гри, що вимагають паристого або непаристого числа учасників, тоді виховник може брати участь або й ні, відповідно до потреби. Але в усіх інших грах виховник повинен бавитися разом з дітьми. Своєю участю дає він добрий приклад і так учить новачат "ЧЕСНОЇ ГРИ".

Звичайно буває так, що провідник гри спершу є братчик, бо він знає гру й може показати її. Приклад таких гор: "Квач", "Хто водій", "Так-ні" та деякі інші. Наступними провідниками гри стають відважніші новачки. Та все таки гра буде вповні вартісною, якщо в ній братимуть усі також тихі й несміливі новачки на рівні з іншими.

Часом діти самі видумують гри, Тоді виховник повинен не лише заохотити їх, але також і допомогти новачкам у цьому. Добре було б таку гру чи гри подавати до журналу. Братчики та сестрички можуть теж укласти гри.

Якщо маємо більшу кількість дітей /гніздо, табір/, з якими годі було б провести гру, тоді можна поділити їх на групи й кожну віддати братчикові, щоби провів заплановану гру. Такий поділ тоді оправданий, якщо є сумнів, чи у великій групі добре гра вдасться. Спільні гри у великому гурті мають велике виховне значення, бо новачки пізнаються та живаються.

Треба брати до уваги, що слабші чи молодші віком новачки не можуть змагатися з сильнішими чи старшими віком. Змагання будуть тоді чесні, як змагання будуть одноліткми або приблизно тієї самої фізичної будови. Це дає той позитив, що змаг буде чесним, а діти чуються рівними між собою.

Для новачка найважливіший і найприємніший сам перебіг гри. Не можемо доводити до того, щоб гра новачкам змудилася. Навпаки - найкраще перервати гру в найбільшому її розгарі.

Гра, так само як розповідь, пісня, майстрування та інші складники сходин, повинна бути пов'язана з метою та темою сходин і творити єдність думки. Це значить, що напр. як мета сходин є І проба, а тема сходин "Рада на семи горбах" /перші сходини в книжці "Отрок"/, тоді гри "Мандруємо до Києва", "Плавба по Дніпрі", "Рибалки на Дніпрі" є не лише назвою, але й самим змістом чи перебігом, пов'язані та згармонізовані з ме-

тою та темою сходин. Інший приклад: мета сходин - вмілість "Чорноморець"; тема - "Над Чорним морем". Відповідні гри: "Мряка на морі", "Рибалки", "Рибалки і човни", "Буря на Морі", "Кім слуху чи зору, які виробляють і загострюють моряцькі змісли слуху, зору й пам'ять, - змістом пов'язані з метою й темою сходин.

У деяких випадках можливо треба буде й змінити назву гри, щоб вона підходила до теми даних сходин. Напр., "Ніс-долівка-лямпа", гра, яка полягає на тому, щоб не доторкнутись свого носа пальцем, як провідник гри каже слово "лямпа", але показати в напрямі лампи, виробляє швидку орієнтацію. От, скажімо, замінимо в цій грі слова "Ніс-долівка-лямпа" словами: "небо-ялинка-сніг". Тоді можна її провести в часі різдвяного сезону чи на вільному повітрі в лісі, на прогулянці зимою. Інший приклад: гра "Козак і татарин" надається до сходин, а тема їх козаки, але змінивши назву на "Повстанець і москаль", її можна вжити до сходин, тема яких повстанці.

Якщо гра була вже колись, але призабулась, а деякі новачки її знають правила, хай один із них пригадає її новачкам. Це вийде в користь новачкові, а також і братчикові, бо тут новачок уживає українську мову і виробляє спосіб вправного вислову. Пояснюючи гру, цей новачок не слухачем, але провідником, що знає правила, його слухають усі, а в цьому ж і зародок здорового провідництва.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На "Гру" призначено дві години. З'ясувавши поданий матеріал, зайвий час присвятити на проведення гор. Почати з простіших, як "Квачі" (стор. 14 "Збірника гор"), "Які переміни на столі" (стор. 42) і т.п., а вже потім переходити до складніших гор. Інструктор повинен провести кілька гор на показ, а тоді учасники курсу повинні провадити далші гри. За добре проведення гри учасник може дістати дві точки в індивідуальному точкуванні. Кожний повинен провести бодай одну гру (по дві, якщо є час).

Сірий Орел НАДЯ

Р О З П О В І Д Ь

Розповідь є складовою частиною сходинок. На розповіді базуємо тему наших сходинок. Розповіддю ми вчимо новаків. Діти залюбки слухають розповіді, тому ми повинні з розповіддю зазнайомитися і повинні намагатися використати її якнайкраще.

Розповіддю називаємо все те, що ми розповідаємо, розказуємо, переказуємо. Розповіддю може бути історичне оповідання, казка, байка, легенда - це все є розповіді. Розповідь - саме слово каже нам, що цього ми не повинні читати, тільки розказувати. Коли ми говоримо прямо до дітей, ми дивимось на них. Діти уважають та слухають, а не збиткують. Тоді діти користають з розповіді. Говорячи ми можемо міняти голос, уживати міміки та жестикуляції. Що ж станеться, коли ми не приготовані розповідати й будемо читати? Дуже просто: ми будемо дивитися в книжку, ми читатимемо рядок за рядком, а діти будуть спершу дивитися в книжку, потім у вікно, а далі один на одного і часто взагалі перестануть слухати. Читання не є завжди пристосоване до віку нашого роя. Для роїв із різним віком важко підібрати оповідання до читання, але до розказування зовсім легко: коли ми розказуємо й бачимо, що малі не розуміють, ми пояснюємо. Такого пояснення ми не можемо дати при читанні, бо ми не дивимось на дітей і не знаємо, чи вони зрозуміли все, чи ні; - ми зайняті читанням. З їхнього говорення та збиткування ми довідуємося, що вони не вважають. Читаючи важко міняти голос та неможливо вживати міміки чи жестикуляції. Тому розповіді не можна читати.

Щоб розповіді не читати на сходах, її треба добре знати. Розповідь треба перечитати кілька разів, потім треба її самому собі півголосом переказати. Тоді ми переконаємося, чи ми розповідь знаємо. Важливо у розповіді знати, що по чім іде. Діти уважно слідкують за подіями і чекають, що буде далі. Коли ми щось забули сказати, а без того не можна продовжати розповіді, буде важко дітям пояснити пропущене місце. Діти мусять уявою буняти між подіями, щоб зорієнтуватися, де це було. При цьому буде багато запитів, бо не всі діти бистрі й не всі зорієнтуються, що пропущено. Таке перервання розповіді потягає за собою другий непотрібний момент - пояснювати дітям, на чому ми перервали розповідь. Ось тому щоб цього всього оминати, треба розповідь добре вивчити. Читаючи розповідь можна написати собі зміст у кількох реченнях, щоб перед самими сходами повторити. Ні як не вільно допустити, щоб діти завважили, що братчик розповіді не знає. Для новаків братчик є авторитетом, що все знає і таким він мусить бути.

Тепер є ще одна важна справа: що розказувати новакам? Кожний наш дитячий журналик має багато оповідань. Чужомовні видання мають також багато розповідей. Що саме нам вибрати?

Перш за все наша програма диктує нам тему розповіді. Коли ми знає-

мо, якої розповіді нам треба, тоді починаємо шукати в літературі відповідної розповіді. Отже розповідь повинна бути до теми сходин. Опісля ми повинні пристосувати розповідь до віку дітей. Малим новачкам не можна розказувати складного оповідання, а старшим розказувати казки чи байки. Дітям треба оповідати про героїв, що трохи старші за слухачів. Діти не цікавляться молодшими дітьми. Зате діти старші віком є їх ідеалом. Не слід вибирати сумних розповідей, не говорити про сиріт і бідних дітей. Наші новачки вирости в добробуті і їм важко зрозуміти біду. При таких розповідях діти часто будуть переривати та давати поради, як той герой повинен був поступати (на підставі теперішньої практики). Також не дораджуємо фантазувати. Є багато братчиків, що приходять на сходини неприготовані. Розповідь треба сказати, отже треба щось говорити. Те "щось" важко пристосувати до теми сходин, важко почати, а ще важче закінчити. Діти часто помітять, що братчик крутить. Тому не слід фантазувати. Коли ми хочемо розказувати розповідь треба написати, а потім, так як і всі інші прочитати та приготувитися.

Розповідь повинна дати дітям приклад для наслідування, тому треба вибирати розповіді, де герої виконують добрі вчинки, героїчні вчинки для своєї батьківщини. Не вільно забувати, що на добрих розповідях виростуть добрі новачки. Якщо розповідь не має виховного моменту, не навчить дітей чогось доброго, не вкаже правильного шляху, то таких розповідей не слід брати.

Деякі розповіді починаються з довгих вступів чи описів. Розповідаючи треба їх пропустити. Діти чекають дії. Їм треба описати точно місце дії (замки, поля бою) та одягу героїв. Не давати зайвих пояснень. Але, щоб не треба було зайвих пояснень, не вживати незнаних чи малознаних дітям слів. Наша розповідь повинна бути коротка: 15 - 20 хвилин. Ніколи не переривати її. Краще закінчити тепер, а на чергових сходинках розказати другу частину, чи іншу пригоду.

Коли новачки просять, щоб далі розказувати, або щоб оповісти ще одну казку, то це означає, що ваша розповідь їм подобалась і вони радо слухатимуть. Проте на одних сходинках надто багато оповідати не можна. На сходинках треба мати час і на гри, і на спів, і на майстрування.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На цю тему призначено одну годину. Виклавши матеріал, слід використати зайвий час на вправи в розповіданні. Розповідати повинні самі учасники. Підбирати матеріал і розповідати його так, як для новацтва. По кожній розповіді всі повинні взяти участь у критиці розповіді, підкреслюючи і добрі, і від'ємні її сторінки. -

ПРИМІТКА. У цій редакції рукопису лишено: 24 - 27 вкл.

Приклад розповіді:ПРО ВЕДМІДЯ БУРОГО, ЩО ЙОГО СОН НЕ БРАВСЯ

Поглянув бурний ведмідь на сонечко й на гори. На горах лежав блискучий сніг. У лісі під горами шелестіло сухе листя. Стрибали весело зайчачки, поблискуючи білими хвостинами. З гір тьмяло полюдом.

-А-а-а!... - позіхнув смачно ведмідь. - Спати пора! Вночі буде мороз.

Нагорнув ще більше сухого листя в своє лігво, глянув, чи досить набирав грушок на зиму перекуску, і вже збирався вигідно лягти, як хтось над ним гукнув:

- Невжеж це ви, дядьку, спати збираєтеся?

Ведмідь оглянувся. На дереві сидів маленький бурундук* і весело моргав оченятами.

- Та вже пора мені спати, пройдисвіте, - пробурмотів ведмідь.

- Пора, то пора, - скоренько варнякав бурундук, - але чи безпечно в цьому лісі ось так засипляти на всю зиму?

- Що? - заричав ведмідь. - Чи безпечно? Чому ж тут було безпечно спати моїй матері, а мені ні? Що ти знаєш? Кажі!

- Та я багато не знаю. Бацйте, який я маленький. І розум у мене маленький. Та ось ви, дядьку - от, голова! То я вас і питаю, чи, мовляв, безпечно.

- Я ніколи про це не думав, - пробурчав ведмідь. - Може воно й справді небезпечно. Ще хтонебудь відвалить камінь від лігва, і я смере-ну, або грушки покраде, що я собі на зиму прибирав...

- О, то ви, дядьку, ще й грушки маєте? Це дуже ласа штука, дуже ласа штука взимі.

Бурундук покакав пухнастим хвостиком і ширкнув у нору під деревом.

Бурний ведмідь явраз оглянувся за ним, хотів ще щось спитати, та за бу-

* Бурундук - в Америці має назву "чипманк".

рундуком і слід пропав.

- Що це він таке верзе? - думав ведмідь. - Справді страшно робитися. Цієї ночі не спатиму - побачу, чи тут дійсно хто не хоче мені пакостити.

- Ведмідь чатував усю ніч, та ніхто навіть не підійшов до його лігва. Усі звірята спали, лише десь далеко у лісі перекликалися сови. Просидів ведмідь коло свого лігва також і весь день, чатуючи, чи хто не приїде. Та був ще гарний і без морозу день, і всі звірята увихалися приготуватися на довгу зиму. Другого дня ввечері дуже похолодніло і ведмідь, зарившись у листя, рішив уже спати змовим сном.

Коли стемніло, в лісі все замовкло. Навіть вітер, що танцював по верхках дерев увесь день, пішов спати на гори. Не відізналась ні одна сова.

- Там, мабуть, дуже холодно, - подумав ведмідь. Але йому в лігві було гаряче. Перевертався з боку на бік, стогнав, нічк не міг заснути. Коли сонечко піднялося над гори, ведмідь знову виліз із лігва.

- А, добридень! То ви, дядьку, ще не спите? - весело зачиркала зивірка.

- От, чогось не спиться! - незадоволено пробурмотів ведмідь.

- О, це дуже дивно! Ваші мама, бувало, тільки покладуть голову на камінь, то вже й сплять. - Зивірка стрибнула з гілки на гілку, з дерева на дерево, побігла до струмка, і незабаром увесь ліс уже знав, що ведмедя Бурого сон не береться.

Зараз прийшов борсук на пораду. - А що це таке, куме, з вами діється? - схиливши з пошаною голову, спитав борсук.

- Не спиться, - сумно відказав ведмідь.

- Ви ось спробуйте заснути вгень, - радив борсук. - Сон вернеться. І всіх повідомлю, щоб оминали ваше лігво.

Ще ведмідь не встиг відповісти, вже борсук побіг у ліс. Незабаром недалеко на дереві з'явилася табличка: "Тихо! Тут хворий!"

І дійсно, було тихо. Тільки сніжок політував, вітер колихав верхо-
віттям, співав ведмедеві колісанку. Ведмідь пролежав так два дні і дві
ночі, і сон не прийшов. Він засумував, змарнів. Навіть меду попоїсти
не хотіло. Коли знову сидів коло лігва, прибіг заєць: — О, ви, дядьку,
ще не спите!

— Ніяк не можу! — сумно відказав ведмідь.

— Я рахую моркву, як спати не можу. Може б і ви... — порадив заєць.

Другої ночі ведмідь перерахував у думці всі моркви, які колинебудь
бачив, а опісля грушки, навіть ягоди, що він їх вліті збирав. Нічого не
помагало...

Ведмідь пролежував ночі, постогнувши, а вдень сидав коло лігва і
дивився сумно на гори. Вже забув і про страх і про бурундука, думав ли-
ше, як йому заснути.

Якось про недугу ведмедя довідалася стара-старезна сова.

— Слишком сликати, Бурій, що ви спати не можете. А скажіть, чому?

— Чомусь страшно зробилося. Бурундук щось таке говорив — мовляв,
небезпечно.

— Що? У цьому лісі страшно? У цьому лісі небезпечно? — аж закрича-
ла старенька. — У цьому лісі звірі один одному кривди не роблять!
Та й ви нікому злого не робите. Чого ж вам боятися?

— Та й справді, — покивав головою ведмідь.

— Отже, — продовжувала старенька сова, — боялися не знати чого,
та тепер вже й заснути не можете. А що ви робили, щоб спати?

— Рахував моркву, грушки, ягоди.

— Ст і розум! — аж замакала крилами сова.

— Ви ось краще рахуйте, смілики в вас у лісі приятелів. Вже лягайте
і добре закутайтеся!

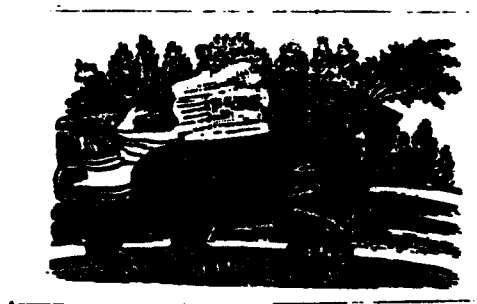
Ведмідь Бурій зарився в сухе листя і став тишеенько рахувати:

борсук, звірна, заць, лисця, сова... і заснув спокійним зимовим сном.

І. Шугай

К о н т р о л ь н і п и т а н н я: Чи знаєте, які ще інші звірі, крім ведмедя, заспляють на зиму? Чи коники теж заспляють? А каби ї гадати? Пригадайте оповідання "Надобраніч, жуки" з 1-го числа "Веселки".

---:---:---:---:---:---:---:---:---:---:---

Сестр. Оксана МАРИНЯК

П І С Н Я

(Навчання співу в Пласті)

Спів з давен- давна відгравав важливу роль у вихованні дітей і молоді:

1. Спів активізує весь гурт (усі співають - не як при деяких інших предметах активні тільки одиниці, а загал - пасивний).
2. Спів учить доброї вимови слів.
3. Виробляє почуття естетичного смаку.
4. Виробляє голос і слух.
5. Помагає у розвої віддихових органів.
6. Підносить настрій і ублагороднює почування.
7. Вирабляє почуття солідарности та дисципліни.
8. Підносить загальну культуру.

Цю роль співу зрозуміли виховники вже дуже давно й послуговувалися співом, як педагогічним засобом з дуже добрими вислідами. Тепер нема ні одної культурної нації чи держави, де не було б обов'язкового навчання співу по школах. Також усі організації молоді намагаються плекати цей могутній виховний засіб.

Тому можемо сказати, що спів це одна з найважливіших ділянок виховної праці у Пласті, а головно в новацтві. На жаль, саме ця ділянка переважно занедбана та легковажена.

Тут, поза межами України, значення рідної пісні ще більше, до всіх інших загально-педагогічних аргументів долучається ще один, а саме: важливість рідної пісні, як засобу плекання рідної мови, національної свідомости та патріотичних почувань. Тому мусимо посвятити багато уваги цій справі у Пласті, бо Пласт повинен у великій мірі доповнювати працю Рідної Школи.

Щоб добре використати наше обмежений час, треба добре запланувати навчання співу та вміти повести його правильною методою. У плануванні дуже важлива справа це відповідний добір пісень. Тут буває найбільше помилок: часто вчимо дітей пісень занадто трудних, незрозумілих для дітей, а тим самим нудних. Коли ще до того розучуємо невміло, то діти знеохочуються до співу, так що це буде для них найнецікавіша частина сходив, коли насправді могла б бути найприємніша.

Ми дістанемо низку дитячих пісень і будемо мусити їх вивчити. Їх тематика підходить до психології даного віку та в дусі засад пластового виховання; має відповідний для дітей зміст, форму і відповідає їхнім голосам. Ми не маємо ні часу ні місця для пісень маловартісних, а то й зовсім безвартісних непотрібних, як "Наша пані цесарєва" або "При каноні стояв" і т.п., які давно вже повинні бути зняті з пластового репертуару.

ВІДДИХИ. Сходини роя повинні відбуватися на вільному повітрі або у добре провітрюваній домівці. Перша гігієнічна передумова при навчанні співу це глибокий віддих не чистому повітрі. Якщо це неможливе на вільному повітрі, тоді провести в кімнаті при відчинених вікнах. Віддихаємо звичайно при легких, нескладних рухах рук, рамен, або зворотах чи схилування голови. Повторити не більше як десять разів. Закінчивши навчання пісні, знову повторити кілька віддихів.

ПОСТАВА ПРИ СПІВІ може бути: стоячки, сидячки (на кріслі чи лавці), в марші, стоячки чи в марші з рухами (при грі), або теж сидячки на землі, - тільки не з колінами під бородою. Ніколи не може бути постова згорблена чи лежача. Діти стоять або сидять при навчанні співу завжди півколом, лицем до виховниці, що має все цю саму позицію, що й вони. Добре теж позицію в часі лекції змінити: половину лекції сидячки, а другу стоячки. Під час навчання не можуть діти нічим іншим займатися (вишивка, книжка, розмови).

ЧАС, ПОРЯДОК І СПОСІБ відбуття лекції. Час тривання: 15 - 20 хвилин. Після віддихів виховниця уставляє їх у відповідну позицію та подає їм до відома назву пісні, яку будуть вивчати. Якщо зміст пісні вимагає окремих пояснень, тоді виховниця подає їх коротко й цікаво (при пісні "Ой на Купала"). Після виховниця сама переповідає слова першої строфи, при чому кожне незрозуміле дітям слово чи поняття пояснює коротко напр.: "праліс", "гавра", "ослін"; поняття - "визволяти рідний край", "Бог необнятий", вільна незалежна Україна". Це не повинно зайняти більше ніж 2 - 3 хвилини. Діти повторюють слова першої строфи, аж поки не вмітять напам'ять. Повинні вимовляти виразно. Виховниця каже повторяти реченнями, стрічками або й цілими строфами, залежно від змісту. Коли вже навчилися слів, виховниця правильно співає сама пісню (першу строфу) 2 - 3 рази, а діти слухають мовчки. Після діти співають вже з нею. При розучуванні співають тихо, легко, спокійно. Якщо пісня має швидкий темп, розучувати треба помаліше. Вереском, кривом не можна співати ані за час науки, ані після. Спів, коли має бути мистецтвом, мусить бути гарний і приємний. Кожну помилку в ритмі чи відхилення від правильної мелодії виховниця з місця поправляє. Коли минуло 15 хвилин - залишає навчання пісні без огляду на те, чи пісня вивчена вповні чи ні. Тепер знову кілька віддихів. На чергових сходинах розучує далі мелодію і слова дальших строф цієї пісні. Щодо трудніших пісень, то треба відразу їх розкласти на двоє сходинок.

ЗАГАЛЬНІ УВАГИ. Коли діти вміють уже добре мелодію та слова пісні, буде дуже корисно для них, коли проспівують її час від часу без слів (мурмурандо). Найкорисніше та найлегше провадити навчання співу при інструменті (фортепіано, скрипка чи мандоліна). Якщо виховниця не має слуху, ніяк не може сама вчити співу. Вона може тільки приготувати слова. До навчання співу мусить попросити іншу (музикальну) виховницю, або старшу пластунку чи юначку, ознайомлену добре з матеріалом та методичними вказівками.

До деяких пісень діти можуть бути приготовані попередніми розповідями. Зміст пісень вибирати за сезонами. Однак треба вважати, щоб одного року не вивчати в одному сезоні кілька подібних пісень (напр. усіх трьох про зозулю). Також треба звернути увагу на те, чи вона надається тільки для хлопців, чи тільки для дівчат, чи для одних і других.

При розучуванні та веденню співу повинен панувати завжди погідний і веселий настрій, однак без гуку й шуму. Після розучення пісні, діти повинні самі, без допомоги виховниці, заспівати її самостійно кілька разів.

Кожна виховниця, що провадить спів, повинна мати камертон "До" або "Ля". Розучуючи відповідні для дітей пісні, треба мати завжди на увазі:

1. Чи зміст пісні підходить для даного віку дітей.
2. Чи тематика пісні цікава для дітей даного роя і чи вона в душі засад пластового виховання.
3. Чи мелодія пісні не виходить надто поза обсяг скалі дитячого голосу.

Скала: до - 8 років До - До
 від 8 - 10 років - Сі - Ре
 " 10 - 12 років - Ля - Фа.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ. На цю тему призначено одну годину. Проїшовши матеріал, слід зужити зайвий час на розучування новацьких пісень. Найкраще вжити відповідний співаник, чи інше джерело новацьких пісень (напр. "Вогонь Орлиної Ради"). Нижче подаємо теж кілька пісень, що їх можна використати.

Я. СЛАВУТИЧ

П І С Н Я Ж О В Т О Д З Ю Б І В

Ми діти українські,
 Ми юні мов квітки
 Маленькі жовтодзюби,
 Пластові новаци.

Ми любим рідні хати,
 Широкий степ і гай,
 Від Сяну до Кубані
 Лежить наш рідний край.

Як виростем великі
 Хоробрі воюки,
 Відстоєм Україну
 Від вражої руки.

ПІСНЯ ЖОВТОДЗЮБІВ

Слова Я. СЛАВУТИЧА

Музика ЯРБА

Ми ді-ти у-кра-їн-ські, Ми ю-ні мов кв.
 Ми лю-бим рід-ні ха-ти, Ши-ро-кий степ
 ки Ма лень-кі жов-то-дзю-би плас-то-ві
 гай Від Ся-ну до Ку-ба-ні ле-жить наш
 но-ва-ки край Як ви-рос-тем ве-ли-кі хо-
 рід-ний край роб-рі во-я-ки Від-сто-їм У-кра-ї-
 ну від вра-хо-ї ру-ки

В ПОХІД !

Ходою

Тра-ра, тра-ра, тра-ра в по-хід по-ра, по-ра Вже
 тру-би за-тру-бі-ли ба-ра-ба-ни ой ли, Тра-
 піс-ню за-спі-ва-ли і всі в ряд по-ста-ва-ли
 ра, тра-ра, тра-ра, в по-хід по-ра, по-ра

В П О Х І Д

1. Тра-ра! тра-ра! тра-ра!
 В похід пора,пора!
 Вже труби затрубили
 І барабани били.
 Тра-ра! тра-ра! тра-ра!
 В похід пора,пора!

2. Тра-ра! тра-ра! тра-та!
 В похід пора,пора!
 Вже пісню заспівали
 І всі вряд повставали.
 Тра-ра! тра-ра! тра-ра!
 В похід пора,пора!

3. Тра-ра! тра-ра! тра-ра!
 В похід пора,пора!
 Ми силу розвинемо
 І духа піднесемо!
 Тра-ра! тра-ра! тра-ра!
 В похід пора,пора!

Н О В А Ц Ь К А В Е Ч І Р Н А М О Л И Т В А

(На мелодію "Боже, вислухай благання")

Боже, що дав нам цю днину,
 Сонця і праці, і гри, -
 В тиху, вечірню годину
 Нашу молитву прийми.

Мрії, що в серці зродились
 Силу, що в грудях росте, -
 Боже, хай ангел окрилить,
 В ясних нам снах збереже.

Сірі Орли: ДЕНИС і НАДЯ

М А Й С Т Р У В А Н Н Я

1. ЩО ТАКЕ НОВАЦЬКЕ МАЙСТРУВАННЯ?

Новацьке майстрування це ручні роботи новаків/-чок, що виробляють предмети для забави, гри, прикраси, практичного вжитку або дарунку.

2. ЧОМУ МАЙСТРУВАТИ?

а/ щоб зацікавити новака/-чку пребагатою та корисною ділянкою ручних робіт,

б/ щоб розвинути в них самозарадність, творчу уяву та вмільсть виконувати практично найпростіші ручні роботи.

3. МАЙСТРУВАННЯ І СХОДИНИ.

Майстрування повинно бути гармонійно пов'язане з метою сходин. Наприклад: якщо метою сходин розказати новачкам про Чорне море, тоді до оповідання-розповіді, пісні, гри, рисунку чи загадки-ребусу про Чорне море треба додати теж майстрування човників. Отож можемо тоді сказати, що сходини гармонійно пов'язані з основною метою сходин, що окремі точки вможливають різними способами новачатам запам'ятати головну річ, подію, особу чи місце. При тому не забуваємо зложити програму сходин так, щоб рух чергувався з безрухом.

4. ЧАС МАЙСТРУВАННЯ.

Майстрування може займати в програмі сходин одну точку, 5 - 15 хвилин, якщо маємо виконати нескладну, легку річ напр., складанку з паперу. Тут треба дбати, щоб усі йшли одним темпом, слідкуючи за братчиком - сестричкою, та кожним ступенем складанки. Складнішу річ можна розділити на дві точки (тих самих сходин), а ще складнішу річ напр., човен із дерева чи тотем розділимо на кілька сходин. Часом дещо можна закінчити вдома.

5. МІСЦЕ МАЙСТРУВАННЯ.

Місце може бути: домівка, хата, парк, прогулянка чи табір. Кожне місце має свої добрі та від'ємні сторони й від цього залежить, що й де можна зробити та який мати успіх.

ДОМІВКА:	можна майструвати всякі речі	виховник/-ця можуть показати як	сміття треба замести		
ХАТА:	можна майструвати всякі речі	немає виховників	"	"	"
ПАРК:	не все можна майструвати	виховник/-ця показують як	"	"	"
ТАБІР:	можна майструвати всякі речі	"	"	"	"
ПРОГУ-ЛЯНКА:	не все можна майструвати	"	"	"	"

6. ПІДГОТОВА ДО МАЙСТРУВАННЯ:

На основі тримісячного плану праці (змісту сходин на кожне чвертьріччя) виховник/-ця знає мету кожних сходин і звідси має можливість підібрати речі до майстрування. В залежності від того треба заздалегідь підготувати матеріяли та знаряддя до майстрування. Треба знати, що підготовка в останній хвилині не дає ніякої користі, а навпаки багато шкодить так братчикам/сестричкам, як і новакам/-чкам.

7. МАТЕРІЯЛИ ТА ЗНАРЯДДЯ.

Матеріяли та знаряддя добираємо в залежності від того, що хочемо зробити, і від місця, де маємо майструвати. Для паперових складанок потрібний лише папір. Для виконання тотему треба дерева та знаряддя, як: пилки, ножики, пильника, сверлика, паперу до гладження, шнурка, шеляку і т.д. Отож про все те виховник повинен заздалегідь подбати. Він і поодинокі новаки повинні знати точно, хто і що має принести для майстрування. В загальному скажемо, що матеріалом для майстрування може бути папір, дерево, повсть, полотно, метал, шкіра, пластика, клей пластеліна, гума, нитки, шнурок і т.д. Звичайно новацьке майстрування не вимагає багато матеріялу і тому його легко придбати - знайти. Напр. у крамницях чи складах, де продають меблі, викидають дерев'яні рами, в яких товар був опакований. Таке дерево дуже добре надається до майстрування і його можемо придбати без особливого труду. Якщо вже мусимо купити окремий матеріял, тоді треба вважати, щоб його зужити якнайдоцільніш і корисніш. У таборі, парку чи на прогулянці вживаємо матеріялу сирого із лісу. Тут мусимо пам'ятати, що **НОВАК/-ЧКА Є ПРИЯТЕЛЕМ ПРИРОДИ І НЕ ПОВИНЕН ЗАЙВО НИЩИТИ ЇЇ**. Тоді, коли потребуємо прутиків, можемо витинати їх тільки із густих кущів, щоб прорідивши дати змогу іншим рости. Не можемо витинати поодиноких деревець, хоча вони нам своїм виглядом найкраще надаються. Знаряддя для майстрування корисне тоді, як його правильно вживаємо. Отож важне, щоб закінчивши майстрування, вичистити його від пилу, кусків дерева, а, як треба, наоливити, щоб не ржавіло. Потім, коли ми закінчили роботу, покласти, знаряддя на своє місце чи віддати його власникові, замести кімнату чи місце, де майстрували. Кожний новак, а навіть і новачка, хочуть мати правдивого пластового ножа, тобто великого ловецького ножа, що його припинаємо до пояса. Багато батьків купують такі ножі своїм дітям, не думаючи навіть про небезпеку від нього. Перш за все такий ніж дорогий і загубивши його, маємо матеріяльну шкоду. Долі, цей ніж дуже непрактичний, бо він має одне вістря, яким і крають хліб, і стружуть патика, і відкривають консерву, і содову воду, тощо. Тимто вістря такого ножа майже ніколи не чисте; воно часто вищерблене й тоді ніж непридатний. Дітям такий ніж дає нагоду скалічитися, легко випадає з забезпечника і має відкрите вістря. Випадки скалічення під час бігання, гор в таборах і на прогулянках спонукали, що юнакам часто не дозволяємо мати таких ножів. Скільки то буває жалів і плачів у таборах, коли треба від новаків забрати такі ножі на переховок. Навіть батьки висловлюють своє невдоволення, бо не розуміють, що ті ножі взято на переховання з уваги на небезпеку для дітей. Для новачка досить практичний малий кишеньковий ніжик. Він має два вістря, що закриті, та ще й інші додаткові потрібні для підручного вжитку, знаряддя.

Він має вушко, так що можна його припнати до пояса на ланцюжку. Він легко не загубиться і практичний, щоб застругати олівця, відрізати хліба чи витяти прута. Це вимріяний ніжик для новака, дешевий, - можна купити за кількадесять центів чи одного долара.

8. БЕЗПЕКА ПРИ МАЙСТРУВАННІ.

Справа БЕЗПЕКИ під час майстрування, коли вживаємо гострого знаряддя, дуже важлива. Основна тут вимога, щоб виховник чи виховниця були тоді постійно з новачатами:

- а/ щоб дати пораду та вказівки в майструванні і їх зберігати;
- б/ щоб учити правил безпеки та дисципліни користуючись знаряддям;
- в/ щоб запобігти скаліченню гострим знаряддям, а на випадок скалічення, щоб дати потрібну перев'язку й допомогу.

Поки пічнетесь майстрування, треба повчити, як уживати різне знаряддя. Наприклад:

- а/ стругати ножиком: держимо ножика у правій руці і стружимо від себе;
- б/ різати пилюкою: уважати, щоб пилюка під час пиляння не зіскочила з зарізаного місця (звичайно на початку), бо тоді можна покалічити другу руку, що придержує дошку, або руку допоміжної особи. Пилюка ріже, як іде скісним вістрям до переду. Правильно натягнена пилюка на раму чи вкладена в ручку, коли її скісне вістря іде в напрямі від нас. (Тоді відчуваємо як вона легко та гладко пиляє).
- в/ шиючи голкою, треба вважати, щоб не вколоти себе чи когось іншого.

9. ТИПИ МАЙСТРУВАННЯ.

- а/ За порами року:
 - ВЕСНА: великодні майстрування, крашанки, дарунки для матері, (в День Матері).
 - ЛІТО: таборове майстрування, вішачки на одіжу чи рушники, луки, шапки, шоломи, подарунок для батька (в День Батька), водогони з кульбаби.
 - ОСІНЬ: орли, майстрування для домівки, вишивки.
 - ЗИМА: прикраси на ялинку, дарунки для інших під Різдво, святкові картки.
- б/ За окремими даними в році:
 - ДОМІВКА: пізною осінню і весною новацтво проводить свої сходи в домівці. Тоді особливо надаються до майстрування такі речі: складанки з паперу, моделі, ляльковий театр, модель табору, прикрашення домівки і т.п.
 - РІЗДВО: прикраси на ялинку.
 - ДЕНЬ МАТЕРІ, ДЕНЬ БАТЬКА: подарунки.
 - ВЕЛИКДЕНЬ: крашанки та писанки.
 - ТАБІР: крім вішаків на одіжу чи рушники, луки та майстрування пов'язане з вмілостями.
- в/ Майстрування пов'язане з новацькими пробами.
- г/ Майстрування пов'язане з новацькими вмілостями.

10. ЯК МАЙСТРУВАТИ.

Найпростіше майстрування це СКЛАДНКА з паперу, що її можна зробити за кілька хвилин. Далі приходить викресний рисунок з паперу, де вже треба мати ножиці й бути обережним при викроюванні. Все це можна зробити за одні сходи. Складніше ЛІПЛЕННЯ з паперу моделей: літака, табору, чи маски. Це вимагає довшої праці, що її розкладаємо на кілька сходів. Дуже ВАЖЛИВЕ, щоб не присвячувати цілих сходів лише для майстрування, бо це скоро перестане цікавити новаків і може їх знеохотити. Складнішу річ, як напр., виконання тотему, можна розложити навіть на два місяці (вісім сходів). Прикладом складнішого майстрування може бути ТОТЕМ (стор. 40, "МАЙСТРУВАННЯ", Бібліотека ВОР ч. 6/, де кожний новак робить собі одного щабля (частина 3), а всіх разом прив'язуємо до держака зі знаменем півника й вони творять тотем. На держаку тотемів можна різьбити, малювати, випалювати різні знаки, відзнаки, рисунки, таємне письмо або причіпляти кусники вуглин із вогників, відзнаки таборів, зустрічів і змагань. На стор. 43 "МАЙСТРУВАННЯ" є дівочий тотем, якого держак складається з окремих прутиків. Кожний прутик був викінчений одною новачкою. Кितिця квітів теж вимагала часу, щоб обліпити її та помалювати. Типовим прикладом дівочого майстрування можуть бути: вишивання або шиття народної одяжі, полученної з вишиванням. Народня одяжа для ляльки, що прикрашує кімнату, або як показ на пластову виставку чи пластовий ярмарок.

II. КОРИСТЬ З МАЙСТРУВАННЯ.

- а/ новак/-чка можуть негайно бавитись виконаними іграшками;
- б/ змайстровані речі прикрашують домівку, кімнату;
- в/ виконані речі можна комусь подарувати;
- г/ моральна користь - новак/-чка виконують корисне зайняття, яке виробить у них самопевність і віру у власні сили.

12. КІНЦЕВІ ПОРАДИ.

- а/ Раз почату річ треба ОБОВ'ЯЗКОВО закінчити. Дуже недобрий приклад, якщо виховник поведе погано майстрування і не закінчить його. Виховник повинен бути зразком. Якщо він закінчить майструвати іграшку чи іншу річ з новачками, вони будуть мати велике вдоволення, що їхні задуми та праця не пропали на марно. Переконаєтесь напевно, що новачкові/-чці дорожча річ, коли вони її самі зробили ніж та, що її купили.
- б/ Треба шанувати працю новачка/-чки. Важливе тут, щоб виховники серйозно ставились до майстрування та підготовляли все, що для нього потрібне. Далі вони повинні допомогти новачкам при майструванні. Особливе ця допомога потрібна, коли роблять якусь річ упродовж кількох сходів.
- в/ Закінчивши іграшку чи іншу річ новак бере її собі. Якщо ж вона є частиною спільної праці, напр. щаблі для тотему (дивись: стор. 40 "Майстрування"), що їх роблять кожний новак окремо, то ці щаблі повинні бути разом із тотемом. Треба дбати, щоб не забути або не зламати щабля, бо тоді знову треба буде зробити нову частину.

- г/ Щаблі чи інші частини зроблені і зложені разом в одну цілість, мають значення в майбутньому, бо тотем стає власністю роя і при всяких нагодах (чи сходинках) рій буде пишатися ним. Крім цього, кожний новак відчуватиме, що й він дав свою працю для виготовлення тотему.
- г/ Кожна змайстрована річ - праця індивідуальна може бути прикрасою в домівці, новацькому кутику, напр. викроєні рисунки, малюнки, човни, тотеми ляльки і т.д. У хроніці можна зберігати малюнки чи викроєні рисунки.
- д/ Кожний новак/-чка хоче щось сам робити, сам творити.
- е/ Людина, що змалку привикла, щоб самому щось зробити, буде практична в житті, корисна для себе та інших.
- є/ Майстрування дає змогу пізнавати мистецьку культуру нашого народу в таких речах, як: прикраси на ялинку, крапанки та писанки, вишивки, різьба тощо.
- ж/ Висловити слово признання за добре виконану річ. Якщо новак навіть не зробив і так добре якусь річ, але з обсервації під час майстрування було видно, що він старався, то це також йому належить слово признання, за його чесне бажання виконати якнайкраще. На кінець можна сказати, що новак бажав від виховника, щоб цей його розумів, мав терпець і чесно оцінив його.
- з/ Щоб майстрування було цікаве та корисне, треба користуватися з підручників: пластових, новацьких, чужомовних (у бібліотеках) самому творити.
- и/ Діти через практичні заняття стають відважними, терпеливими, рішучими, старанними, дбайливими, активними; стають кращими обсерваторами того, що їх оточує (пл. сен. О. МАНАСТИРСЬКА, В. О. Р. ч. 17, стор. 11).
- і/ Новаки обдаровують змайстрованими речами. Це дає багато радості та вдовolenня.
- ї/ Можна майструвати на основі оповідання чи казки.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ. На "Майстрування" призначено одну годину. Якщо є ще зайвий час, слід зужити його на науку виконання кількох простіших предметів зі збірників майстрування.

Сірий Орел НІНА

САМОДІЯЛЬНА ГРА

Чи пригадуєте собі, друзі, ті гарні, безжурні дитячі роки? Роки, коли казка ставала дійсністю, а дитяча фантазія - сильним переживанням? Усі чародійні постаті байок і забавки оживали в нашій уяві й ви переживали з ними радість і смуток. Ми говорили з ними, сміялись і плакали. Ми журились ними, раділи їхнім щастям, часом боялись за них тремтіли перед ними. А іншим, знову, разом хотіли, ох, як дуже хотіли, стати частиною того світу казки: жити в палаті на дні моря, літати мов птах, в повітрі, мати надмірну силу, щоб побороти лихого, дужого змія чи стати переможцем у битві за щось гарне й недосяжне.

Теперішні діти не дуже інакші від нас. Вони, щоправда, більше мріють про ракети, що літають довкола земської кулі, про марса та сателітів. Вони мріють стати астронавтами, та летіти на місяць. Думають про мешканців інших планет і про те, що дістається там, у тих невідкритих ще людиною просторах.

Все ж таки, зацікавлення нинішніх дітей трохи інакші від наших, їх уява так само буйна широка, як колись у нас. І тому нам, новацьким виховникам, треба використати її. Ми мусимо задовільнити велику потребу та бажання дитячої душі перенестися у чарівний світ казки, світ дивовижних явищ і переживань.

Сьогодні проведемо з дітьми лише звичайну гру і слідкуватимемо, як помислово та зручно вони її виконують. А завтра, дасть Бог, побачимо вияв цієї самої фантазії не тільки для власного задоволення й забави, але й корисно для людства.

Тепер час нам, друзі, застановитись над цим, як оживити дитячу фантазію, як допомогти нашому новацтву переживати приємні хвилини. Одним із засобів розгорнення дитячої уяви це самодіяльна гра. Способів провадження самодіяльної гри, є так багато, як дітей. Кожна дитина зуміє інакше себе виявити і з іншою швидкістю ввійти в той дивовижний світ казки.

Одначе нам, друзі, треба звзитися до чотирох точок:

1. Інсценізація, грання ролі дієвих осіб (людей, рослин, тварин тощо) розповіді, пісні, вірша і т.п.
2. Зображення дії (розповіді, пісні, вірша і т.п.) рухами.
3. Зображення дії голосом.
4. Зображення дії рухами та звуками.

ІНСЦЕНІЗАЦІЯ (грання ролі). Розказуємо дітям розповідь, а опісля назначуємо кожній дитині ролю, яку вона має грати. Приклад: казка про св.Юрія, що поборов змія. Дієві особи: св.Юрій, король, царівна, змії, квіти, птахи, люди і т.п. Діти намагаються грати свої ролі так, як у казці. Можна їм дати можливість "переодягнутися" але в таку одежу, що є під рукою (хустка, замість хвоста; патик, замість списа; зелена галузка,

замість корони і т.п.). Другий спосіб, це грання ролі, але без попередньої розповіді. Повідомляємо дітей, що ми будемо, наприклад, козаками, що вибираємося в похід на татар. Провідник гри (сестричка або братчик) керує і проводить "походом" а новацтво виконує все, що їм призначено. Приклад: провідник повідомляє: проходимо тихенько ворожим тереном. Новаки йдуть так тихенько, щоб ніхто не почув. Ідемо через густі кущі. Діти грають так, ніби передираються через кущі. Присідаємо... Прислухаємось до ворожих звуків... Сідаємо в байдаки... Веслуємо... Стріляємо... Нападаємо на ворога... Б'ємося на шадлі... і т.д. і т.д. Так можна відіграти різні події, що є темою сходити. Приклад: УСС здобувають Львів і вивішують прапор на ратуші; упівці будують своє зимове сховище; звірята готуються на зиму; явища природи: дощ, вітер, хмари, дідмороз, зима, весна і т.п. ідуть до царя Гороха в гостину. Також дуже ефектовна гра така: ділимо роя на три частини. Перша група намагається відіграти якусь подію з життя роя, а дві інші групи - глядачі, намагаються навипередки відгадати.

ЗОБРАЖЕННЯ дії рухами. Провідник гри садить дітей у круг і наказує їм, щоб уважно його слухали та виконували за ним усі рухи. Тримачи обидві руки на колінах, провідник починає розказувати казку. Наприказ: "Був собі лісничий. Одного дня взяв він рушницю (рухами виконує те, про що говорить, а діти наслідують), повісив на плече й пішов у ліс... Йде - йде (провідник вдаряє руками по колінах наче б хтось ішов) Став - поглянув направо... поглянув наліво... подивився вгору... (діти ввесь час наслідують рухи провідника)". Оповідання іде далі: лісничий біжить (б'ємо по колінах руками швидше й сильніше)... пливе (виконуємо рухи кравля)... стрибає (підносимо руку вгору й опускаємо знову на коліна)... лізе на дерево... стріляє і т.п. Гра ця дуже ефектовна й діти нею дуже захоплюються. Можна розказувати розповіді на різні теми.

ЗОБРАЖЕННЯ дії голосом. Провідник садить дітей у круг і скоріше, як почне оповідати, умовляється з дітьми, що вони мають виконувати звуки, почувши в оповіданні певні слова. Провідник оповідає, а діти додають закраски оповіданню звуками. Приклад: умовляємось, що по кожному слові "вітер" діти будуть казати "ш-ш-ш"; "ліс" - "у-у-у"; "вовк" - "а-у-у"; "вовчення" - "ав-ав"; "двері" - "скрип"; "музика" "тра-ля-ля". Потім провідник розказує: "в темному, густому лісі (діти: "у - у -у") де часто гуляє вітер ("ш-ш-ш"), жив собі старий сірий вовк ("а-у-у"). І мав він маленьке, грубеньке вовчення (ав-ав). Одного дня, як у темному, густому лісі ("у-у") перестав стрипати вітер ("ш-ш-ш"), вовк ("а-у-у") відчинив хатні двері ("скрип") і випустив надвір своє вовчення ("ав-ав") і т.д.

ЗОБРАЖЕННЯ дії рухами та звуками. Цей спосіб самодіяльної гри найкраще під час ватер у таборі чи на прогулянці. Придумуємо різні ("темні") звуки, рухи та виклики. Звуки - руками (можна вживати на початку або при кінці зайняття). Діти мусять навчитись плескати послідовно й до такту. Наприклад: ударяємо в долоні числячи: раз, два, три, чотири - павза - раз, два, раз, два, раз, два, три, чотири - павза - раз, два, раз, два, три, чотири, раз, два, три, чотири, - павза раз! Коли діти навчаться плескати рівномірно й до такту числення пропускаємо. Також новаки можуть наслідувати звуки птахів, звірят і комах; звуки, що й чуємо в щоденному

житті: літ джетів, стукіт кінських копит, хід поїзду, свистння ракет, шум лісу, виття вітру, оклики індіців і т.п. Наприклад: Ділимо дітей на три групи. Провідник показує рукою на першу групу й всі вони кажуть "чу". Коли вкаже рукою на другу групу, діти кажуть також "чу". Провідник на зміну дає сигнал знову першій, а потім другій і знову першій. Слухаючи, чуємо звук поїзду. Коли "поїзд" їде вже з великою швидкістю, остання група кличе: "у-у-у". Коли "поїзд" доїздить до станції, звільняє свою швидкість. Рухи: діти можуть наслідувати стрибки звірів, літ птахів, ріст квітів, дерев, коливання трави тощо. Приклад: Діти замикають круг, тримаючись свого сусіда за бедра. На знак усі починають стрибати "як зайчики", лізти назад, як раки, або "літати", як пташки. Опускаючи руки, діти наслідують псів, слонів і т.п. Також діти можуть наслідувати коливання трави. Присідають у крузі та помаленько витягають руки вгору. Тоді звертають руки направо, наліво й уперед. Теж можуть наслідувати шум трави, кличучи "ш-ш-ш". При сильнім вітрі трава хилиться нижче й нижче, аж зовсім "кладеться" на землю. Діти опускаються на коліна й зводять руки вниз.

Оклики нам усім добре знані. Оклики такі, як "ми голодні", "ми хочем їсти", чи навіть "гарно, гарно, дуже гарно", ми нераз самі вживали. Однак новачки повинні мати свої власні. З дітьми можемо також співати деякі оклики, напр.: В одній тонації перша група співає: "вовчики". Друга група у черговій тонації співає також "вовчики". Опісля співає третя, а далі четверта група. Накінець усі гукають разом: "це ми малі вовки" - "гар-гар-гар?".

Звуки, рухи й оклики побажано комбінувати разом і пристосовувати до різних тем, напр.: ТЕМА: "Ідемо в поле".

1. Ідемо в поле (чотири удари в долоні).
2. Зриваємо квітку.
3. Нюхаємо квітку (глибоко вдихаємо повітря два рази).
4. Вигукуємо: а-а-а (а за четвертим разом): пчих?
5. Ворожимо з квітки: буде вітер, не буде (п'ять разів).
6. Вигукуємо: "буде вітер?"
7. Свистимо, немов вітер.
8. Трава (піднесені руки вгору) починає хитатися в один то в другий бік, скоріше, скоріше, а потім помаліше.
9. Вітер ушухає.
10. Діти йдуть додому (плещуть у долоні чотири рази).

Приклад : Тема - "Ракета летить на місяць".

1. Ідемо до ракети (вдаряємо в долоні три рази).
2. Витягаємо з кишені сірники.
3. Запалюємо сірника: чи-чирк?
4. Підпалюємо ракету: ш-ш-ш?
5. Числимо: 10 -9 -8 -7 -6 - 5 -4 -3--2 - у-у-у
6. Ракета вибухає: Бух?

Сподіваюсь, що цих кілька вказівок будуть допоміжні у Вашій праці з новацтвом. Щоб дати дітям гарні переживання, не пожалійте своєї фантазії та уяви.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ. На тему "Самодіяльна гра" призначено 1/4 години. Поданий матеріал задовільно заповнює призначений час.-

СТАРИЙ ОРЕЛ

С Х О Д И Н И Р О Я

Сходини новаків, один із цікавіших видів новацьких зайнять, це для новаків цікава, різноманітна гра, якої канву творить гутірка - розповідь, настрій надає пісня, а інші елементи урізноманітнюють, посилюючи, чи послаблюючи, ступенів інтенсивності веденої гри. Сходини - це вирізок сірого будня новака. Сходини за своєю побудовою - це замкнена в собі гармонійна цілість, що творить одну ланку у великому ігровому ландшафту того чи того ігрового комплексу чи проби, достосована до пори року та місця проведення.

Сходини можуть творити вартісну цілість тоді, коли поодинокі елементи щодо часу та щодо чергування відповідно укладатимуться і коли одна провідна думка проходитиме впродовж цілої композиції. Одною з передумов цінності сходин - це визначення мети. Мусимо собі наперед сказати, яку думку хочемо зреалізувати під час сходин, пізніше застановитися над тим, як ми це здійснюватимемо. От тоді то в першій мірі думатимемо про тему. Наприклад, метою наших сходин - підготовка скласти заяву вступу, під час вивчання якої необхідно з'ясувати новакам два питання: 1. хто такий новак і коли він буде добрим новакком; 2. що таке гурт, підкреслюючи при цьому важливість гуртового життя. Цих питань не можна з'ясувати новакам в одних сходинах. Тому нашу мету в цьому випадку реалізуватимемо під час двох сходин із тим, що кожні з них матимуть іще підрядну мету. Добираємо відповідні теми й проводимо в життя наше завдання, напр., коли хочемо дати новакам уявлення про гуртове життя, можемо взяти, як канву для виконання цієї теми, казку "зимівля звірів" і на ній мережимо продуманий взір із застереженням, щоб там не було моралізування. Дуже часто всякі пояснення тільки замотують розуміння справи.

Напевно по проведенні таких двох зайнять з новакками, коли вже говоритимемо їм про текст заяви, новакки приймуть його правильно й даватимуть влучні пояснення, як доказ розуміння заяви вступу до УПН. Основними елементами, що входять у склад сходин, є гра, гутірка (розповідь), а доповняють їх майстрування, необхідна частина сходин, інсценування, відгадування загадок, розказування веселих дотепів, танцювання тощо.

Гутірка - це розказування казки, оповідання про героя, що діяв, чи про якунебудь важливу цікаву подію. Образовість, драматичність, акція оповідання, при відповідному технічному вмінні передати твір новаккам - це передумова успіху. Час тривання розповіді не більше 15 хвилин. Краще розказувати на початку зайнять. Розповідь - канва сходин, де впрядник мережить про задуманий взір. Гарний взір буде, якщо він матиме первні природности гармонійности (естетичности) і доцільности. Природність ставить вимогу пов'язувати зайняття з життям, з дійсністю і

є протиставленням до штучності й абстрактності зайнять. Доцільність за-якорюється в темі й меті сходин, гармонійність - насамперед у конст-рукції сходин. До цього всього долучується надзвичайно важливе пита-ня про оформлення сходин. Важливе тим, щоб відповідні гри, майструван-ня тощо якимнебудь способом пов'язувалися з канвою і творили єдність думки, почувань, дії та форми. Пов'язування поодиноких елементів не важ-ке. Трішечки уваги й зусилля думки, а напевно та чи та гра прибере ін-ший вид і послужить до реалізації того чи того задуму. Для докладні-шого з'ясування справи: треба добирати з оповідання фабулу, як основу до гри, якої мета і форма однозвучні з метою та формою, яку згідно з пляном конче провести. Наведені думки вказують на кінченість від-повідного добору розповідного матеріалу та на спосіб їх використан-ня.

ГРИ - різні щодо форми та змісту проводимо на сходинах. Одні з них мають характер рухливий і служать нам до розрухання заслужаних у казку новаків, інші розвивають чуття (смысл). Ще інший поділ можна брати до уваги: за силою крику - крикливі та безгучні; за кількістю учасників у грі - індивідуальні та гуртові. При доборі гор треба па-м'ятати про зростання складності (від простих до складніших) та про їх призначення (що розвивають, а врешті про всебічність розвитку) роз-виток усіх чуттів чи всіх частин тіла. На сходинах обов'язково прово-дити більшу кількість гор і то по змозі різнородних.

ПІСНЯ - необхідна складова частина сходин, без якої не повинно бути ніяких зайнять. Бадьора, жвава пісня, з соціальної точки зору, важ-ливий виховний фактор. Пісня спроможна зосередити увагу всіх, може на-дати всім одного такту, витворюючи при тому відповідний настрій. Тому треба співати пісень веселих бадьорих, що побуджують до дії, підносять настрій творчий, а обмежити репертуар тужливих пісень, що обнижують творчу спроможність дітвори. Зі співаника новаків усувати юнацькі пі-сні.

МАЙСТРУВАННЯ - для новаків дуже цікаве заняття. Вони люблять майструвати, вони хочуть бачити вислід майстрування. Пов'язуємо цей дуже важливий елемент сходин із гутіркою та грою, фактично майстру-вання - це лише відміна гри. Майстрування займає багато часу, тому предмети, що на їх виконання треба більше часу, як напр., 30 хвилин, краще зачати, показуючи, як треба робити, і доручити новакам удома самостійно, без ніякої допомоги закінчити. Інші предмети треба в ці-лості виконати на сходинах. Щоб можна було насамперед з успіхом про-вести майстрування, необхідно подбати, щоб усі новаци мали потрібне знаряддя а в першій мірі ножа, голку, нитку тощо. Наперед треба повідо-мити новаків, щоб подбали про відповідний матеріал для даного майст-рування.

САМОДІЯЛЬНИЙ ТЕАТР (інсценізація) - це скомплікована дія новаци-ків. Вона вимагає підготовки (мімічні гри, майстрування). Діти люблять бути акторами; це відповідає їхній психіці, бо вони ж мистці. На схо-динах можливо провести інсценізації казок, оповідань тощо. Наші народ-ні казки назагал драматичні та з живою дією, тому надаються до інсце-нізування. Наперед розказати назку передумова однієї інсценізації і для

цього не потрібно майже жодної підготовки, все необхідне приготують новаци. Вони вміло характеризують одною-двома прикметами-символами ту чи ту дійову особу. Для цього служать різні підручні предмети, чи зроблені з підручного матеріалу наборзі, чи відповідні рухи або уклад рук, ніг тощо. Зайвих пояснень та втручань впорядника не потрібно і по змозі їх якнайменше, бо вони лише утруднюють новакам у цій цікавій грі. Новакам залишити по змозі якнайбільшу свободу та ініціативу. Інсценізування виконувати тільки раз на сходинах, навіть тоді, коли воно не вдалося. Інсценізація не повинна тривати занадто довго, щоб на цьому не терпіла цілість сходин.

Інші елементи вплітаємо для урізноманітнення зайнять. Пам'ятаймо, щоб також був відповідний час, призначений на це, і щоб забагато часу ці справи не займали. Дуже часто витрачується час на підготову до імпрез зі шкодою для сходин. Точки до імпрез можна також підготувати на сходинах, одначе їх треба дуже вміло вплітати у програму сходин. Імпрези - це вислідна всієї роботи, а не лише доривочне виконання гри, танку, чи чого іншого.

Особливу увагу треба звернути на відкриття та закриття сходин. Вони в побудові сходин є межові стовпи. Ефектовне відкриття забезпечує половину успіху в проведенні зайняття. Воно надає відповідного тону, створює відповідну атмосферу, що виповнятиме визначений цим зорганізованим дозвіллям проміжок часу. Саме відкриття повинно складатися зі вступного обряду, привіту та перевірки приязности. Вступний обряд може бути різний, одначе в стилі сходин. Він вназує на те, що час незорганізованого звичайного дозвілля закінчився, що вони входять у світ орлиної казки, де форму визначає до деякої міри згаданий обряд. Річ ясна, до сходин треба достосувати привітання. Не мусить то бути привітання "Готуйсь"; може бути інше, якщо новаци наприклад, бавляться у звірів. Одначе привітання те чи те мусить на сходинах обов'язково бути. Те саме можна сказати щодо перевірки присутніх. Із сухим перекликом, відчитанням присутніх пора вже скінчити. Треба добирати інших способів перевірити. Якщо по одному приходять на сходини, то може кожний по черзі відразу з хвилиною входу на призначене місце зробити відповідний знак у книзі відвідувань, яка становить складову частину книги роя. В іншому випадку підібрати інший цікавий спосіб. Ці три елементи обов'язково входять у програму відкриття. Можна ще іншими способами збагатити його, та вони не повинні ускладнювати й переобтяжувати часоно відкриття.

Закриття сходин це чергова межа, яка говорить про те, що час новацької гри закінчився, що новак повинен іти додому. У програму закриття повинно обов'язково входити: повідомлення про час і місце наступних сходин; повідомлення, що повинні принести з собою на чергові сходини; привіт і кінцевий обряд. Цей останній може, та не мусить бути такий, як початковий. Він є мірило вартости сходин за оцінкою новаків. Від нього залежатиме кількість учасників дальших сходин.

Уклад поодиноких елементів надзвичайно важливий у побудові

сходин. Сходини охоплюємо як цілість; вони повинні мати якусь композицію, де в основі лежить та тема, а межовими стовпами - відкриття та закриття.

Тепер насувається питання про уклад поодиноких елементів. 6 декілька принципів, за якими будуємо сходини.

1. Укладати елементи сходин відповідно до трудности у сприйманні та до натуги зацікавлення. Складову частину сходин, найтруднішу, щоб сприйняти та виконати - краще вмішувати в першій частині з уваги на здатність дітей найбільше зосереджувати увагу на початку зайняття. Звичайно цією частиною буває розповідь.
2. Бігуновий уклад елементів, за який чергуємо рух із безрухом, галас з тишею, духове скупчення з духовим безділлям, утома з відпочинком.
3. Різноманітність та багатство елементів.
4. Відповідний розподіл часу на поодинокі елементи.

Згідно з цими принципами будуємо зайняття, де по відкритті під час якого новачки звичайно стоять, сідають і слухають розповідь (10-15 хвилин). Безрух і тиша чергуються з рухом і галасом, коли на порядок приходить гра, рухова гра, багата на різні переживання (5 -10 хвилин). Розбавлені, усміхнені обличчя заспокоюються і сідають, до праці, до майстрування. І знову гра, якщо ще не було, - новацька, тобто на чуття, інсценізація, загадки, пісня, відповідна до теми, і врешті закриття. Нехай не жахає впорядника велика кількість точок, записаних у час складання плану, аби не можна було зреалізувати згаданий план.

Декілька практичних вказівок. Перше - це план, написаний на картці чи в книзі роя. Важко уявити собі, щоб можна було провести добрі сходини без плану. Проте думаємо, що план не мусить бути досконалий. Він таким бути не може, бо маємо до діла з живим матеріалом, що діє і творить, тому треба передбачити в плані час і для ініціативи новачків. Насувається питання, чи можна міняти план, якщо бачимо, що він погано побудований або чи можемо краще виконати ту чи ту точку в іншому місці, чи з уваги на більшу логічність, чи природність ходу зайнять. Назагал треба додержуватися визначеного плану, визначеного часу в цілому й щодо поодиноких точок. Якщо бачимо, що сходини побудовані нецікаво і є змога перебудувати краще, рішуче треба змінити. Пам'ятаймо, що частих змін плану не повинно бути. Це вказує на те, що даний впорядник не вміє планувати. У плані зазначити час тривання сходин (який може коливатись від 1 до 1 1/2 год.) та місце зайнять, найкраще поза домівкою. Дехто зараз натякне на погоду. Плануймо під кутом гарної погоди, але на все треба бути приготованим, тому кожний впорядник має в запасі гри й оповідання.

У плані візьмім до уваги також необхідні речі. Новачки повинні знайти матеріяли на луці, в лісі, чи полі, а незалежно від того кожний новачок зобов'язаний мати при собі папір, олівця, ножа, голку з ниткою. Важно відбутися сходини з однією темою. Перш за все проводити їх із новачками, що вміють бавитись. Тому впорядники повинні починати свою пра-

цю зі сходин із рівнородною програмою (але мета зайнять мусить бути), а поволі переходити до сходин з однією темою.

Передумова успіху сходин це дбайлива підготовка. Як довго підготувляться? Стільки, скільки може впорядник пожертвувати вільного часу на це. Від підготовки залежить темп сходин. Він не повинен бути надто швидкий і не надто повільний. Надто швидкий темп не дає змоги новакам відповідно пережити те чи те і вносить небезпеку побіжності, недокладності в роботі. Надто повільний темп викликає нудьгу в новаків. Тому ми не можемо дати їм на зайняттях зайвої вільної хвилини. Новацькі виховники повинні обговорювати на сходинах ланки впорядників свої пляни, повинні обмінятися своїм досвідом, якого набуваємо головно тоді, коли складаємо собі плян і виконання, задумані зайняття та вислідди. Тоді напевно укладання вартісних програм не натраплятиме на труднощі.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ. Тема "Сходини роя" - найважливіша в цій програмі підготовного курсу новацьких виховників. Тому й призначено на неї найбільше часу - 2 і 1/2 години. Проішовши матеріал про сходини, всі спільно напишуть програму зразкових сходин, на основі цього матеріалу. Скінчивши писати програмку, слід її спільно обговорити. Програмка сходин може бути ось така:

- I. МЕТА - вироблення відваги в новаків.
- II. ТЕМА - козак в степу.

1. ВІДКРИТТЯ (10 хв.): Перевірна присутности, привітання. Обряд: один із одним схрешують шаблі.
2. РОЗПОВІДЬ (15 хв.): Пригоди козана Ламаки (група козаків їхала степом. Між ними був козан Ламана, якого так назвали за те, що орудував шаблею немов ламакою. Козак заночували в байраку; вночі напали татари й тут Ламана мав змогу виявити своє вміння. Його, тяжко раненого, забрали татари в полон, одначе товариші - вирятували його з татарських рук).
3. ГРА (10 хв.): Їзда верхи.
4. МАЙСТРУВАННЯ (15 хв.): Прикраси до шаблі.
5. ГРА (10 хв.): Герць на шаблі.
6. ПІСНЯ (10 хв.): "Гей гук, мати, гук".
7. ГРА (10 хв.): Визволення бранця.
8. ЗАКРИТТЯ (5 хв.): Повідомлення про наступні зайняття. Обряд: схрещення шабель.

Сірий Орел Надя

З Б І Р К А Г Н І З Д А

Збірка гнізда не є сходами. На збірці гнізда не підготовляємо ні до проб ні до вмілостей, бо маємо всіх членів гнізда з різними ступнями та різними зацікавленнями. Збірка гнізда мусить дати дітям загальні інформації, котрі є потрібні всім дітям і котрі всі діти зрозуміють. Крім того на збірці гнізда подаємо всі організаційні інформації, тобто полагоджуємо всі справи гнізда та роїв, а також можемо переводити іменування.

Збірку гнізда переводимо раз у місяць або й двічі на місяць. Якщо переводимо збірку гнізда раз у місяць, найкраще є назначити сталий час. Це є добре і для станичного господаря і для дітей. Надзвичайну збірку гнізда можемо скликати, коли тільки нам потрібно.

Кожна збірка гнізда мусить мати програму. В програмі мусить бути гутірка, розповідь чи легенда на відповідну тему, пісні, гри. На збірці гнізда відсвятковуємо свята та річниці, щоб рої на це не тратили часу.

Кожний місяць дає нам найменшу одну тему для збірки гнізда:

- I: Різдво, коляди.
- II: Зима, Л. Українка.
- III: Т. Шевченко, Т. Чупринка, Закарпаття.
- IV: Свято моря, Великдень.
- V: Свято Юрія, Свято матері, Великдень.
- VI: Табори.
- IX: Спомини з таборів.
- X: Свято книжки.
- XI: Українські Січові Стрільці, Листопадовий Зрив.
- XII: Св. Миколай.

Крім того можемо збирати дітей на короткі збірки гнізда з одною темою, на пр. вивчити пісні, перевести самодіяльні гри (кожний рій одну), перевірити підготовлення до імпрези. Також можна збирати ціле гніздо на гри або на майстрування. Така (коротка) збірка гнізда повинна тривати не довше, як одну годину.

Нормальна збірка гнізда повинна тривати більше, як годину, але не довше, як півтора години. Приблизна програма збірки:

1. ВІДКРИТТЯ: Всі новаки стоять у крузі. Коло кожного роя стоїть братчик. Рої стоять за своїми порядковими числами. Кожний ройовий тримає ройове знам'я. До круга приходить гніздовий, тоді призначений братчик каже: "Струнко! Привітаймо братчика гніздового новацьким кличем ГОТУЙСЬ!" Новаки голосно кличуть: "Готуйсь!" Тоді братчик гніздовий відповідає: "Готуйсь!", підносячи два пальці (він мусить бути в однострою). Тоді гніздовий питає, котрі рої є на збірці. Кожний рій має сказати свій клич, або показати обряд. Відтак гніздовий командує: "Новацька пісня!" Всі стають на "Струнко" й співають "Ми діти українські".

2. **ІМЕНУВАННЯ.** Зараз після цього слідує заява вступу, іменування по пробах, признання вмілостей, або надавання похвал. Кожну точку треба переводити окремо. Найперше викликати всіх до заяви вступу, перевести заяву вступу, коли вони вступлять на місце - викликати іншу групу, яка дістає признання І-ої проби й складає Обіцянку і т.д. Якщо нема жадної паради в гнізді, то ця точка відпадає.

3. **РОЗПОВІДЬ.** Коли всі новаки сіли, слідує розповідь. Розповідь говорить сам гніздовий. Братчики його не мусять заступати. Братчики мусять бути присутні на збірці гнізда, щоб приучуватися, як переводити збірку гнізда. Гніздовий повинен вибрати собі з-поміж братчиків одного на заступника і повинен учити його, як переводити збірку. Коли братчик є певний, що дасть собі раду з цілим гніздом, тоді він переводить цілу збірку гнізда в присутності гніздового. Розповідь або гутірка може бути переплетена піснями та грами.

4. **ГРА.** На збірці гнізда можна переводити три роди гор:

а/ гри, в котрих беруть участь усі члени гнізда, але не встають із місць (практичні тоді, коли гніздо має багато членів).

б/ гри, в котрих беруть участь усі члени гнізда - рухові (але тільки тоді, коли гніздо є мале - 20 членів - і місця є доволі).

в/ гри, в котрих беруть участь тільки представники роїв (коли гніздо є велике й приходиться переводити збірку в малому приміщенні).

Всі гри переводить гніздовий, а кожний братчик є помічником або суддею для свого рою. Приклади гор:

а/ Лямба - ніс, Горобчик літає, Зіпсутий телефон, Подай далі, та інші.

б/ Ведмідь іде, Квач давай руку, Два вужі, Рибалки на озері, та інші.

в/ Гри Кіма та їхні відміни, різні способи перегонів, та інші.

Можна дати 2-3 гри підряд, коли вони короткі й усі є з групи в/.

5. **ПІСНЯ.** Давати пісню тільки по грах групи а/ та в/. Якщо гра має бути з групи б/, то давати пісню перед грою. Тут можна вчити новаків нових пісень, повторяти старі пісні, переводити змагання роїв у співанні пісень.

6. **ВІРШ,** або збірна деклямація відповідно розповіді, самодіяльна гра.

7. **ГРА.**

8. **ЗАКРИТТЯ.** Новацька пісня, відтак гніздовий пращає новаків привітом, а ціле гніздо відповідає.

Точкування. Гніздовий повинен завести окреме точкування тільки для осягів на збірках гнізда. Можна писати точки в книзі, а при кінці року, тобто травень або червень, відчитати, хто скільки здобув та відмітити першунів. Ще кращим способом є зробити велику таблицю точкування для цілого гнізда, або картки 20 x 27 см. для кожного зокрема. Точкування повинно бути на стіні, а якщо нема відповідного місця, тоді тримати точкування на картках та приносити на кожну збірку гнізда.

На таблиці не вписуємо хрестиків, тільки новаки самі вклеюють кольорові зірки замість хрестиків. Можна визначити, що кожна краска означає. Зараз після збірки гніздовий роздає новакам зірки й вони вклеюють на таблиці. Табеля може висіти на стіні, але низько, а малі картки можуть стояти на столі. Коли будуть приготовані картки для кожного рою зокрема, вклеювання зірок відбудеться далеко швидше й справніше. Зірки можна купити в крамниці з приладдям до писання. Давати зірки членам рою, котрий повністю прийшов на збірку. Давати зірки рою, що виграли перше місце в іграх. Давати зірки рою, котрих представники виграли перше місце. Новаки, що виграли - здобули перше місце в грі для рою, дістають по дві точки. Щоб дати можливість більшості роїв здобувати зірки, переводити різноманітні гри. Коли новаки будуть бачити зірки, чи то на великій таблиці, чи на роєвих табелях, будуть змагатися між собою.-

Сірі Орли: Ніна й Філько.

Н О В А Ц Ь К И Й В О Г Н И К

"Братчику, чи сьогодні буде вогник?" - запитус тебе маленький новак. Чому саме цей запит чуєш так часто в таборі? Чому таке щире розчарування зарисовується на личку дитини, коли ти відкажеш "ні"? Відповідей на це багато і всіх причин є годі вичислити.

Вогник... Хто його не любить, хто не прагне засісти біля нього? Кого не полонить він, не причаровує своєю красою? Вогник, однак, пишається не лиш мільонами іскор, що вносяться свobodно в гору. Але багато важніші, це тепло і близькість, що він дарує кожному, хто засяде біля нього. Це те дивне почуття спокою, радості й дивовижної сили. Це чар і велике захоплення, яке він збуджує в душах своїх поклонників.

Новак не зможе очеркнути своїх почувань. Він скаже: "Я вогник люблю, бо він дуже гарний". І чим він більший і вищий, чим більше в нім вогню, світла та іскор, чим більше в нім сили, тим більше він йому до вподоби. І тому новаци будуть прагнути великих і могутніх вогнів, бо ця велич додає їм більше захвату і радісних поривів.

Обов'язком новацьких виховників, однак, є дати дітям вогник маленький, більш підхожий їхньому вікові та рості. Вогник, який міг би, замість бурхливих переживань, розбудити в душі дитини більше чару, загадочности і спокою, який міг би до реальности внести трохи казкового світу, розбудити дитячу уяву і фантазію. Тому для новацтва будемо будувати вогники маленькі, по більшості стіжкової форми, легкі до підпалення та безпечні. А тому, що вогник у житті новака повинен бути небуденною а величною подією, будемо дуже уважні до скількості вогників у таборах, та будемо дуже обережні що до їхньої якості. Постарасмося влаштувати два, а вже найбільше три вогники на тиждень і подбаємо про кількість учасників при них. Найбільше успішні новацькі вогники є при участі малої кількості новаків. Коли біля вогника засяде більше число дітей, братчикова є дуже тяжко всіх охопити та зацікавити. Тому у великих таборах вогники повинні відбуватися гніздами чи роями, а два, а найбільше три вогники при участі цілого табору. Не можна робити вогників за часто, тому що вони втрачуть свій чар для новаків. У середньої величини таборі /30 - 60 учасників/ можна робити вогники так десь що тиждень з цілим табором, а в міжчасі може бути один вогник з роєм чи гніздом. В місті можна робити вогники що 12 сходи /що три місяці/.

Вогники можуть бути з роєм, з гніздом або гніздами, або з цілим табором. Вогники можуть бути з якоїсь нагоди, як відсвяткування якогось свята, припинання нових членів, підвищення ступенів, вибору назви табору, закриття табору, або тільки зі звичайно

Сірі Орли: Ніна й Філько.

Н О В А Ц Ь К И Й В О Г Н И К

"Братчику, чи сьогодні буде вогник?" – запитує тебе маленький новак. Чому саме цей запит чуєш так часто в таборі? Чому таке шире розчарування зарисовується на личку дитини, коли ти відкажеш "ні"? Відповідей на це багато і всіх причин є годі вичислити.

Вогник... Хто його не любить, хто не прагне засісти біля нього? Кого не полонить він, не причаровує своєю красою? Вогник, однак, пишається не лиш мільйонами іскор, що вносяться свobodно в гору. Але багато важливіше, це тепло і близькість, що він дарує кожному, хто засяде біля нього. Це те дивне почуття спокою, радості й дивовижної сили. Це чар і велике захоплення, яке він збуджує в душах своїх поклонників.

Новак не зможе очеркнути своїх почувань. Він скаже: "Я вогник люблю, бо він дуже гарний". І чим він більший і вищий, чим більше в нім вогню, світла та іскор, чим більше в нім сили, тим більше він йому до вподоби. І тому новаци будуть прагнути великих і могутніх вогнів, бо ця велич додає їм більше захвату і радісних поривів.

Обов'язком новацьких виховників, однак, є дати дітям вогник маленький, більш підхожий їхньому вікові та рості. Вогник, який міг би, замість бурхливих переживань, розбудити в душі дитини більше чару, загадочності і спокою, який міг би до реальності внести трохи казкового світу, розбудити дитячу уяву і фантазію. Тому для новацтва будемо будувати вогники маленькі, по більшості стіжкової форми, легкі до підпалення та безпечні. А тому, що вогник у житті новака повинен бути небуденною а величною подією, будемо дуже уважні до скількості вогників у таборах, та будемо дуже обережні що до їхньої якості. Постараємося влаштувати два, а вже найбільше три вогники на тиждень і подбаємо про кількість учасників при них. Найбільше успішні новацькі вогники є при участі малої кількості новаків. Коли біля вогника засяде більше число дітей, братчикові є дуже тяжко всіх охопити та зацікавити. Тому у великих таборах вогники повинні відбуватися гніздами чи роями, а два, а найбільше три вогники при участі цілого табору. Не можна робити вогників за часто, тому що вони стратять свій чар для новаків. У середньої величини таборі /30 – 60 учасників/ можна робити вогники так десь що тиждень з цілим табором, а в міжчасі може бути один вогник з роєм чи гніздом. В місті можна робити вогники що 12 сходин /що три місяці/.

Вогники можуть бути з роєм, з гніздом або гніздами, або з цілим табором. Вогники можуть бути з якоїсь нагоди, як відсвяткування якогось свята, припинання нових членів, підвищення ступеня або тільки зі звичайною

Найважливішою частиною у плануванні вогника - це програма. Вона повинна стосуватися до програми дня /в таборі/, або бути ще одним засобом підготовки новацьких проб та вмілостей, а вже в останньому разі бути пописовою.

Коли це вогник з роєм тільки, тоді братчик провадить програмою. Підготовки наперед для всіх новаків не треба, хіба такі точки, як віршик, або грання на інструменті. Вогники з гніздом чи цілим табором виходять тоді добре, коли рої підготували точки наперед і переводять їх на спільному вогнику. Не повинен бути вогник з табором чи гніздом, якщо рої не є підготовані. Може вийти великий балаган.

Слідуючі точки можна переводити при вогнику:

1. Відкриття: а/ Визначити сторожів вогника.
б/ Підпалення вогника.
в/ Пісня.
г/ Обряд.
2. Розповідь.
3. Пісня.
4. Самодіяльна гра /інсценізація/.
5. Танок.
6. Вірш.
7. Пісня.
8. Загадки.
9. Ракети, кличі.
10. Подяка за добрий учинок.
11. Закриття: а/ Молитва.
б/ Пісня "Надобраніч"
в/ Обряд.

В програму можуть входити індивідуальні точки: танці, співи, грання на інструментах і т.п.

Вогник підпалюють сторожі вогника /може бути тільки один сторож, або більше сторожів/ - новаки, котрі чимось відзначилися і заслужили собі на цю почесність. Вони є назначені братчиком /гніздовим, комендантом табору/. Вони дбають про те, щоби вогник все горів під час програми. Треба пояснити всім новакам, що тільки сторожі мають право докидати дров. Не добре є, щоби кожний новак докладав дров до вогника, бо всі зачнуть бігати і буде за багато руху.

Рухливих гор краше не переводити при вогнику. На це краше підходять сходи́ни ро́я.

При новацьких вогниках не дозволяємо на скечі. Скечі - це річ юнацька, не підходяща новацькій психіці й часто новакам незрозуміла. Вона може подобатись братчикам, але новаки не можуть на стільки включитися в їх виконання, щоби добути бажаний ефект. Окрім того новаки не вміють відігравати скечів. Переважно вони говорять за тихо і всі решта не чують їх. Це тільки вносить замішання між новаками. Лишімо скечі для юнаків. Багато краше виходять самодіяльні гри чи інсценізації з новаками.

Програма не повинна бути коротша, як 45 хвилин і не довша, як годину і чверть. При довшій програмі новаци перестануть уважати і будуть нудитися. Програму переводить братчик, гніздовий, чи бунчужний табору.

Братчики повинні уважати на новаків. Не повинні давати своїх точок, бо це не є янашка ватра. Братчики можуть помагати новакам, як: співати з ними, акомпаніювати на інструментах до танців і т.п.

Новаци мусять бути зайняті під час цілої програми при вогнику; не можна доволати, щоби новаци чекали на слідуучу точку і нічого не робили. Вони зачнуть кидати різні речі до вогню і буде балаган. Вільний час між точками треба заповнити піснями, ракетами, кличами і т.п. Найбільше успішний вогник, це той, при котрім новаци співають багато пісень.

Всі точки вогника повинні вплітатися в одну, гарну, гармонійну цілість. Щоб це уможливити, мусимо в першій мірі підібрати тему. Всі точки: розповідь, пісні, гри, вправи і т.п. будуть достосовані до теми і будуть собов творити одну цілість. Тому, коли темою вогника є українська вишивка, не будемо включувати точок з таборового життя, чи життя звірів в природі. Не будемо співати пісні про їжака, що хочу стати новаком, бо їжак і українська вишивка не мають нічого спільного. Одначе зможемо включити до програми вірш про вишивку, народний танець, чи пісню про Україну.

Не лише точки вогника повинні гармонізувати зі собов. Дуже важним чинником успіху кожного вогника – це обряд відкриття і закриття. Цей обряд також мусить бути тісно зв'язаний з темою. Новацький вогник, від хвилини запалення до пластового "Надобраніч" мусить творити одно гармонійне колесо, в яким одна точка дає початок другій, друга третій і так одна по одній зливаються в одну гарну цілість.

Під час вогника не слід є оплескувати точки, а радше треба привчати дітей нагороджувати малих артистів різними новацькими окликами, як на пр.: "Гарно, гарно, дуже гарно!", "чу-чу-чу-чудово!", "пре-е-е-красно!", "дуже, дуже, дуже цікаво!", "смішно, смішно, ох, як смішно!", "зна-а-а-менито!", "с-с-с-мішно!" /три рази/ і т.п.

Поміж точками, замість нудних перерв, або нетерпеливого очікування дальших виступів, добре завести між роями різні перекликування, запити і відповіді, започаткувати влучні завваги що до вогника та різні вигуки. На примір: Після пісні "Край лісу на полянці" братчик запитує: "Як шумить ліс?"

Діти: "Ш-ш-ш".

Братчик: "Не чую!"

Діти /голосніше/: "Ш-ш-ш-ш-ш!"

Братчик: "Як звучить струмок?"

Діти: "Плюсь, плюсь".

Братчик: "Як цвітуть сунички?"

Діти /отворяють тісно стулені руки/: "О-о-о-ось так!"

Можна подавати різні запити іншим роєм: "Левики, який у вас ройовий клич?" Левики: "Це наша новацька тайна" і т.п. Завваги що до вогника можуть також бути різні: "Наш вогник уже догоряє, ох, як шкода!", "Вогник дуже голодний, ану, докиньте дров!", "Сто-рохі вогника, не дрімайте!", "Гори, гори вогнику!" і т.п.

Діти дуже люблять багато вигукувати, наслідувати голоси природи, перекликуватися, голосно сміятися і загалом робити багато шуму і гуку. Вогник повинен бути місцем, де діти зможуть гуртом /зорганізовано/ покричати і посміятися. Не відмовте їм тої приємності, а радше дайте їм нагоду до цього. Братчик, однак, му-сить мати сильну контроль над дітьми. Новаки повинні викрикувати лише у призначений для цього час, а коли братчик піднесе до гори руку, новаки повинні втихнути.

Перед закриттям вогника складається подяку за добрі вчинки. Це є один з найкращих новацьких обрядів і ми конче мусимо про нього пам'ятати. Переводимо його в цей спосіб: Пояснюємо новакам, що за кожний добрий вчинок, який нам хто небудь зробить, завжди треба подякувати. Тепер кожний новак, якому хтось зробив добрий вчинок /але по одному, не всі нараз!/, встане з місця і висловить свою подяку. Примір: "Готуйсь! Дякую новакові Левкові Швець за це, що мені поміг нести наплечник! Готуйсь!" Новак Левко Швець, якому зложено подяку, підноситься з місця і каже: "Готуйсь!"

Вогник повинен залишитися в пам'яті дитини на довгий час. В зимі, коли на дворі не можна запалити вогника, постараємось влаштувати, час до часу, штучний вогник у домівці. Такий вогник переводиться так само, як би він відбувався на дворі. Коли погода дозволяє, можна робити вогники на поляні, чи в публичнім парку, де можна палити вогонь.

Новацькі вогники не повинні відбуватися пізно ввечері, бо новаки будуть дуже помучені. Найкраще переводити їх, як тільки заходить сонце. Ніколи не робити вогників на вільнім воздуху дощі, бо новаки можуть поперестуджуватися. Не треба брати новаків на внацькі ватри, бо їх програма не буде цікавита і може бути за довга.

Вогник повинні будувати новаки з братчиком. При тій нагоді братчик може новаків навчити, як будувати вогник, де можна його будувати і як його обезпечити.

Новацький вогник, це не є внацька ватра. Вогник не повинен бути вищий, як дві стопи /60 см./

Ніколи не можна дозволити, щоби при новацькому вогнику хтось що небудь смажив /ковбаски і ін./ Це може відбуватися лише при вогні, який розведено для тої цілі /на пр. варення на прогулянці/, але ніколи при новацькому вогнику, який має свою програму.

Новаки сидять у крузі коло вогника. Найкраще посадити новаків у такій віддалі, щоби на них не падали іскри. Треба зазначити новакам точно, де вони мають сидіти і не дозволити посуватися

Братчики мусять сидіти коло своїх роїв і пильнувати новаків. Всі братчики не повинні сидіти разом.

Вогники, які не є приготовані наперед для глядачів, не повинні відбуватися в присутності старших. Не добре є робити кожний вогник у присутності старших.

На гашення вогника може бути призначений один рій з братчиком, а при цій нагоді братчик може також навчити новаків, як гасити вогонь і як пізнати, чи вогонь цілком загашений.-

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На тему "Новацький Вогник" призначено 1/2 години. Подання повшого матеріялу зновні вичерпує призначений час.-

Сестричка Аня

НОВАЦЬКИЙ ВОГНИК У ТЕОРІЇ ТА У ПРАКТИЦІ

Здається мені, що всі знаємо, що таке новацький вогник і як його переводити, але чомусь у практиці він нам здебільша так не виходить, як хотіли б ми його бачити. Новацький вогник - це святочна подія в житті новацтва, але теж і рід занять з новаками, який повинен мати також свою мету й тему. Повинен він теж бути й великим виховним засобом, де новацтво при допомозі настроєвих переживань чогось вчиться, радіє й слухає. Чи можна уявити собі кращу атмосферу оповідання казки чи розповіді, як при допомозі вогника серед затишної природи? Настрій є вже готовий і не треба його викликати, тільки перевести те, що ми заплянували. Найкраще, коли ціла програма новацького вогника пов'язана з темою. Може вона бути й різnorodна, але тоді точки програми повинні мати новацький стиль. Тут хотіла б я поділитися враженнями з одного новаць-

кого вогника. Не маю наміру когось критикувати, але просто легше буде мені пояснити конкретним прикладом чого нам треба вистерігатися.

Описую вогник у новацькому таборі. Тему вогника важко було мені збагнути, але здогадуюсь, що то був попис поодиноких гнізд. Тема була різнородна. Вогник відкрито традиційною формою і якоюсь новацькою піснею /не пригадую собі точно, якою/. Пам'ятаю, що були деякі труднощі з підпаленням вогника; ще не докінчили його будувати, як уже прийшли всі на вогник. Цього останнього таки не повинно бути. Шо-як-шо, але збудувати вогник у таборі вчас є так само дуже можливе. Другою точкою була гутірка, а радше розповідь братчика. Він розповідав навіть гарно й цікаво. Діти заслухались. Вогник своїм полум'ям освічував їх личка, а вгорі світив ясно місяць. Одним словом, природа сприяла. Але наш братчик, хоч гарно оповідав, не знав своєї теми. Він хотів говорити зі своєї власної фантазії, не обдумавши наперед; хоч зробив це зразу добре, згодом трохи розгубився, говорив багато, помішано й я досьогодні не знаю, що то було й яку ціль мала та розповідь. Була там і ватра, військо, і новацька постать, і якась чорна рука, і бій, і стріли, і все це було таки добре вимішане. Закінчилося це тим, що продовження буде на другий раз, значить, залишилося без кінця. Цього, на мою думку, не можна ніяк робити. Коли, братчику чи сестричко, хочеш говорити зі своєї власної фантазії, то це дуже гарно, але ти мусиш собі добре усвідомити, чи ти це можеш виконати без належної підготовки. Це не так легко! До таких речей треба мати трохи таланту й багато матеріалу з життя дітей. Коли хочете розповідати казку частинами, то найкраще таки взяти собі бодру книжку дитячого змісту, вибрати з неї відповідний розділ та переповісти його. Тоді не згубиться думка, буде зацікавлення, сенс і певне закінчення, що важко досягнути при власній лише фантазії.

Повернімся знову до нашого вогника. На зміну прийшла пісня. З новацькою піснею вона годилася темитикою й словами, але не цілком була по душі з мелодією, бо запозичена від іншого народу, а ми такий співочий нарід!? Потім пописувались гнізда своїми точками. Тут найболючіше місце, бо майже всі рої пописувались юнацькими й цілком невідповідними для дітей скечами. Може вони й викликали сміх серед новачтва, але чи це виховно, чи в новацькому стилі? Де є та наша черговість точок, пісні, самодіяльної гри, чи все те вже перестаріле й нецікаве? Чи може ми того не підготували, як треба було? Чи замало в нас літератури на ту тему? Ось приклад такого скеча. Не буду його переповідати, але зміст його був такий: один новачок дуже добре виглядав і багато їв. Всі в рок змовилися, щоб він "тріс". Тоді його похоронять. Треба відмітити, що братчик вложив трохи праці з новачками, бо й цю точку трохи прикрасили й ніби все відбулося в порядку. За кілька днів, вертаючися з обіду зустрічаю одного малого новачка, що був учасником того вогника. Привіталися ми, а я його питаю: "Чи смакував тобі обід, Юрчику?" "О, так - відповідає мені - я так наївся, що мало не тріс". Я вже більше нічого його не питалася, бо добре знала, звідки походив його висказ. Коли він повторить таке в хаті, то напевно мама запитається, де він таке чув. Відповідь знана нам усім.

Другий скеч, на диво, здебільша в німецькій мові. Машерують вояки на вправи й хтось пчихнув. Провідник питається: хто? Немає відповіді. Тоді він стріляє першого і так продовжується гра, аж залишається останній. Він знова пчихає, а тоді провідник повертається й завдає йому те саме питання. Коли той признається, каже йому: "На здоров'я!". Діти ще замалі, щоб зрозуміти цей дотеп. Було там ще більше скечів, менше цікавих. Підсумовуючи все це разом, можна сказати, що переходимо до того самого типу ватер, які часто трапляються серед юнацтва, на яких уже зовсім затрачується почуття естетики, краси, гарної мови, гарного співу, доброї фантазії, інсценізації і т. д. Мені чомусь насувається думка, що коли б дати дітям заінсценізувати якусь одну гарну, смішну казку, вона випала б багато краще, ніж ми собі це можемо уявити. Стараймося використати дитячу фантазію, не біймося її. Може вина в тому у виховниках. Щораз то більше виявляється в юнацьких наших кругах брак естетичного смаку, брак почуття, як далеко можна йти в жартах, що можна показати, а що ні. У цій країні все можна робити, але й тут дбають про мистецтво й красу. Нам того не вільно ніяк забувати в праці серед новацтва.

Це про новаків. Але й у дівчаток ця справа не багато краща. Не була я там і не можу дуже багато про це сказати, але чула, що ювілейний вогник у таборі новачок був у більшості виповнений скечами й не був належно підготований. Я тут дуже далеко від того, щоб вимагати для вогників якоїсь дуже поважної атмосфери. Прошу мене зле не розуміти. Ясно, що вони мають бути життєрадісні, веселі, творчі, повні переживань, образкові і т. д., але при тому мусять бути задержаний певний рівень естетики. Якщо ми переводимо новацький вогник, то хай він буде новацьким щодо змісту й теми.

Вогники мусять відбуватися в пору відповідну для новацтва. Не можемо продовжувати нашої програми так, щоб новацькі вогники кінчалися в 11:00 год. вечора. В цій годині він вже повинен продовжуватися новачкам у солодких снах. Тому, коли маємо на програмі дня вогник, робім його так, щоб в 9:00, а найдалше 9:30 год. діти могли йти спати. Найкраще почати вогник перед заходом сонця, а закінчити, коли вже смеркає. Для новацтва не треба аж цілком темного вечора; вони краще уявляють собі його в своїй фантазії й краще будуть усе бачити.

Під час вогника братчики повинні сидіти зі своїми роями й переживати все разом з ними. Вони мають також уважати на спокій і задержувати гарну й приємну атмосферу.

Вогник повинен бути запланований вчас, з повною програмою. Можна устійнити зміст вогника й роздати матеріяли сестричкам, або подати тему, щоб сестрички підшукали собі відповідні матеріяли. Сестричка чи братчик повинні знати програму й бачити свої точки ще перед вогником а не чекати на несподіванки.

Програма вогника повинна бути добре обдуманна, не довга і не нудна. В склад її можуть входити поважні речі, загадки, жарти, танки, спів, декламації, розповіді, а навіть відповідні гри.

НОВАЦЬКИЙ ВОГНИК /штучний/
присвячений події Першого Листопада

Місце: Пластова домівка
Час: Около 1. год.
Мета: Новацьке святкування 1.Листопада
Участь: Гніздо

Програма:

5 хв.	1. Обряд відкриття:
а/ новацька пісня
б/ "іскра дружби"
в/ почесть Українським Січовим Стрільцям
5 хв.	2. Вправа крісами до пісні "Йде січове військо"
5 хв.	3. Вірш: "Вісімнадцятого року Листопад"
5 хв.	4. Розповідь: "Дмитро Вітовський"
5 хв.	5. Пісня: "Слава, слава, отамане"
5 хв.	6. Вірш: "Кріс"
5 хв.	7. Розповідь: "Львів наш"
5 хв.	8. Гра: "Передай штафету"
3 хв.	9. Пісня: "Ой, видно село"
5 хв.	10. Гра: "Передай наказ"
3 хв.	11. Пісня: "Ми ростем, ми надія народу"
5 хв.	12. Подяка за добрі вчинки
10 хв.	13. Обряд закриття:
а. розлача калинових ягідок і пісня "Гей, у лузі"
б. молитва
в. Пластове надобраніч

В домівці на долівці "збудувати" вогник. З трьох боків розстелити коци, а з одної сторони лишити вільне місце для виступу. Шнурок від електричної лампи, яка має служити за "вогонь" перетягаємо по долівці попід коц і залишаємо біля втички. Новаки входять роями до домівки та стають по трьох сторонах вогника.

1. Відкриття:

а/ "Новаки, ми всі разом зійшлися, щоб спільно відсвяткувати велику подію, яка завершилася 1918 року в Україні, подію, якою було визволення нашого славного міста Львова від ворогів. Сторожами нашого вогника призначую новаків:..... і, які здобули найбільше точок в листопадовому змагу. Сторожі! Запалити вогник! /Два новаки підходять до вогника, прикладають на праве коліно. В цей час братчик залучує контакт і жарівка запалюється. Відкриваю вогник новацькою піснею!"

б/ Наш вогник горить, а з ним палають наші серденька великою любов'ю до нашої далекої України та до тих великих її синів, що боролися за її волю. Новаки! створимо великий, дружній круг /новаки беруться за руки/. Я перешлю іскру дружби, стискаючи рук

своєму сусідові, а той пішли її даліше. Слідить добре за іскрою, бо коли вона повернеться знову до мене, ми станемо з'єднані великою пластовою дружбою і тоді всі разом, піднісши злучені руки вгору, гукнемо наше новацьке: Готуйсь! - Тепер уважно стежить за іскрою.

- в/ Новаки, тепер віддамо почесьть тим, яким дружба та любов до рідного краю були дуже важні, нашим Січовим Стрільцям, що не вагалися віддати життя для батьківщини. - Струнко! /по одній хвилині/ - Спочинь! - Прошу сідати роями довкруги вогника.
2. Вправа крісами /всі сідають крім роя, що має виконувати вправу. Новаки вимашеровують зі співом на вільне місце і вправляють крісами, як вояки на вправах: кладуть ліву руку на кріс, який спочиває на правому рамені, випростовують обидві руки з крісом перед себе, потім спирають кріс до землі біля правої ноги, а ліву руку прикладають до постави.
 3. Вірш /поданий в 32 числі ВОР/ виголошує цілий рій. Новаки встають на ноги і з місця, на якому сиділи, деклямують.
 4. Розповідь /на підставі історії та "Готуйсь" ч.9/29/1956,ст.6/: "Клич до боротьби за Львів кинув українським хлопцям отаман Дмитро Вітовський..." і т.д.
 5. Пісня: "Слава, слава, отамане"/текст і ноти подані в цьому числі/ А тепер, новаки, вивчимо пісню в честь нашого великого отамана Дмитра Вітовського /перше повторити з дітьми слова, а потім навчити мелодію/.
 6. Вірш: "Кріс"
 7. Розповідь: "Львів наш" і "Як бачите, новаки, за Україну боролися не лиш дорослі мужчини, але також дуже молоді, а то й малі хлопці... і т.д. / на підставі розповіді в "Готуйсь", ч.9/49,1958,ст.2/
 8. Гра: Так, як Ромчик старався передати штафету командирові, так і ми це зараз виконаємо /братчик ділить новаків на дві, або три групи. Провідникові, чоловічому новакові, дає 6 великих сірників, на яких намотаний папір і пояснює:/ Ці групи будуть зі собою змагатися. На даний знак, провідник передає "штафету" /сірник/ своєму сусідові, а той подає її даліше. Тоді провідник висилає другу, а відтак третю і так всі до кінця. Не можна допустити, щоб папір розвинувся, а коли б це сталося, то новак, що має штафету з розкритою вісткою, мусить перше папір звинути і аж тоді подати даліше. Коли послідний новак збере всіх шість штафет, зголошує: "готові!, - ця група виграє.
 9. Пісня: "Ой, видно село"
 10. Гра: "Передай наказ":/Ці самі групи, що перед тим, знову змагаються. Братчик шепче першому новакові, нпр.: "Наступаємо на Львів". На даний знак, новак, що дістав наказ шепче його другому, а той третьому і т.д. Котра група передасть наказ найшвидше і найбільш правильно - виграє/.
 11. Пісня: "Ми ростем"
 12. Подяка за добрі вчинки: "Новаки, наш вогник добігає кінця. Ви пізнали які великі діла виконували Січові Стрільці. А тепер нехай

кожний новак скаже, хто йому зробив сьогодні добрий учинок і подякує за нього.

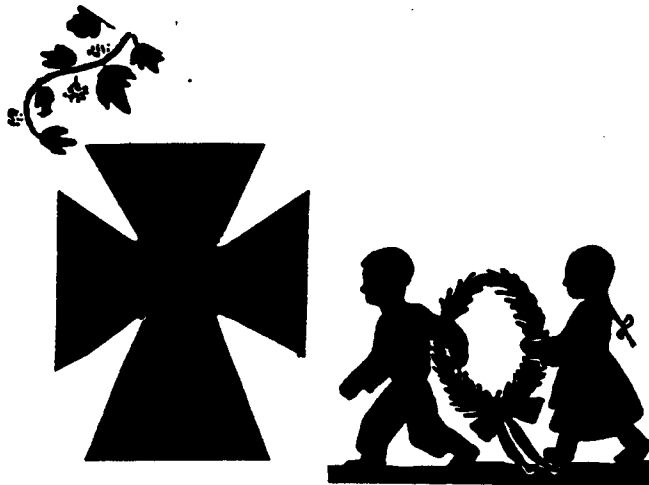
13. Обряд закриття:

"Ви подякували за всі добрі вчинки. А тепер я роздам кожному з вас китичку калинових ягідок, якими прикрашували свої шапки та кріси Січові Стрільці, ідучи до бою за Україну. Бережіть добре цю калину, бо вона має чарівну силу. Поставте її десь на видне місце, коло св"ятого образу над вашим ліжком, або на столику, де пишете свої задачі. Через цілий тиждень нехай пригадає вам ця китичка калини, що новак, так як січовий стрілець, повинен робити багато, багато добрих вчинків. А перед сном не забудьте змовити молитву за краю долю нашої України. На слідуєчі сходи-ни принесете ці калинові китички із собою, зробите звіт братчичкові із своїх добрих учинків і, якщо ви собі на це заслужите, розмалюєте калинові ягідки на червоно і приберете ними свою новацьку стінку в домівці /братчик переходить кругом, вручає кожному новакові рисунок китиці калини і каже "Готуйсь"/.

"Увага, новаки! Струнко! Закриваю наш вогник стрілецькою піснею "Гей, у лузі".

б/ Нашу молитву /Отче наш, Богородице Діво/ по чертвуємо за душі Стрільців упавших за Україну, /Тоді новаки співають пісню "Боже, що дав нам цю днину"/.

в/ Пластове надобраніч.

З відваги їх, із їх могил —
Набрать новацтву треба сил!

Схема новацького вогника. - Триклад

Дата : 29. квітня 1972 / Гн. ч. 43. Степовий Вітер /
Місце : Український Культурний Центр у Трентоні / площа- ліс /
Час : Година перед заходом сонця до заходу.

М е т а : Життя в природі
Т е м а : Оповідання проліски

8.хв. Відкриття : Ройові запроваджують рої. Усі стоять вколом / круг / і на знак здоровляються " Г О Т У Й С Ї ! ".

Підпалення: Братчик визначує - тих що гідні того, - до підпалення вогника.

Спів : "Ми діти українські," при підпалюванні вогника.
По пісні назначити Сторожу Вогника - 2.нов.

Обряд : Тепер, усі стоять у крузі доторкуються лівою рукою до рамени другого й говорять " Дружньо Всі ! "

20.хв. Розповідь : " Оповідання проліски " / подасмо т о ч к и /
а/ Перші проміння сонця,
б/ Таяння снігів,
в/ Пробудження проліски,
г/ Рання весна - П Р О В Е С Н А,
г/ Життя в лісі,
д/ Радість проліски.

7.хв. Пісня : Ми дзвіночки, лісові дзвіночки... / знана всім /

10.хв. Інсценізація : Що оповідають, проліска, конопелька, фіялка.
Розмова про : с о н ц е , р о с у , д о щ .

2.хв. Пісня : Веснянка .. А вже весна, а вже красна...

5.хв. Загадки: 1. Ще весна не від т а л а ,
а я вже зо сну встала.. / проліска /
2. Ішла пані до комори, розсипала пацьори,
Місяць видів не довидів, сонце встало побирало. ../ роса /

5.хв. Подяка за добре діло : а/ Сторохам Вогника... а відтак хто кому має. / Встає, говорить Готуйсь- дякує знов говорить, Готуйсь- сідає. Відповідає другий. /

3. хв. Обряд : як на початку.

5.хв. Закриття: Молитва, Боже, що дав нам цю днину...
Ніч вже йде, Д О Б Р А Н І Ч.
До погашення вогника визначити старших.

а

пл.сен. Надя Кулинич

НОВАЦЬКИЙ ТАБІР

Новацький табір це довготривале зорганізоване дозвілля для новацтва. Зорганізоване - означає що діти мають програму на цілий час. Діти не сидять бездільно, не нудяться. Новацький табір не можна називати вишкільним, бо ми не вишколюємо новацтво. Рівно ж не можна звати табір відпочинковим, бо він не має відпочинкової програми.

ЗАВДАННЯ НОВАЦЬКОГО ТАБОРУ

Завданням новацького табору є продовження праці розпочатої в домівці. Різниця є та, що тепер праця проходить серед природи, в крузі ровесників і далеко від дому. Тому на таборі підготовляємо новацтво до проб та вилостей. Для новаків табір є одиноким місцем де можна здобути історичні гри потрібні до здобуття 2-ої та 3-ої новацьких проб. На таборі новацтво вчиться:

- таборувати
- співжити з гуртом
- бути самозарадним
- бути витривалим

ДИСЦИПЛІНА

Дисципліна це наука порядку, навчання новацтва таборового порядку. Новацтво має:

- слухати проводу табору,
- не відходити від гурту без дозволу,
- не смітити,
- все за собою складати.

Тому треба: звертати увагу, повчати, забороняти, але

- не страшити,
- не страшити карами,
- не бити,
- не карати: не ставити на струнко на довгий час,
- не давати додаткової стійки,
- не тримати на сонці,
- не давати робити порядки,
- не відбирати іжі.

Відбирання приємності, цього що новак/новачка дуже любить робити: плавання, гри, прогульки.
Це буде наукою слухатись проводу табору.

ОПІКА НАД НОВАЦТВОМ

На таборі опіка над новацтвом має бути 24 години. Про це кожний братчик/сестричка повинен/повинна знати і пам'ятати.

Братчик/сестричка заступає на таборі дитині батьків, і тому має бути все і всюди зі своїм роєм.

Братчик/сестричка має добре до новачтва ставитися, щоби вони мали до нього/неї довіря, та щоб зверталися до нього/неї і в часті і в горю.

Братчик/сестричка мусять старатися бути новачтву старшим братом/сестрою, опікуном і якнайкраще заступати батьків.

У всіх важних справах не робити самому рішень, а все звертатися до своїх зверхників.

Братчик/сестричка звертається до гніздових, а коли на таборі такого посту нема, то до бунчужних.

Зверхників оминати не можна.

Не можна самому давати накази, доручення.

Кожночасно братчик/сестричка мусять знати де є члени його/її роя. Найкраще завести систему "пари": 2 новачки чи 2 новачки творять пару. Члени пари мають все знати про себе: тобто де є друга особа, тоді ніхто з роя не загубиться, бо все хтось буде знати де є його/її пара. Коли братчик/сестричка мусять відійти від роя на коротко чи на довго, все передати свій рій під опіку другій особі.

Братчик/сестричка роя повинен/повинна додержуватися таких приписів:

постійно перебувати з роем,
не залишати роя без опіки,
додержувати порядок та чистоту в кімнаті,
знайструвати при допомозі членів роя прапорець та тотем,
знати де є члени роя,
провадити записник: список членів роя
спис і програма занять

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ТАБОРУ

Бунчужний є черговим дня і додержує порядок. Він припильнує розтабчення, тобто хто де буде спати. Місце спання призначує комендант.

Є два способи розтабчення новачтва:

а/ за пробами: тоді є 4 групи новачтва: до 1-ої проби
до 2-ої проби
до 3-ої проби
орлята

Таке розтабчення практичне, коли на таборі підготовляють дітей до проб.

Але треба дуже уважати: якщо хтось дістав 1-шу пробу на Святі Юрія, не підготовляти до наступної проби, бо це за скоро, може статися помилка і новач/новачка дістане 2 проби на рік. Нам не треба 7 літних жовтодзвібів, 8 літних юних орлят чи 9 літних орлят. **З ПРОБАМИ НЕ СПІШИТИ.**

б/ за віком: тоді є 5 вікових груп - від 7 до 11 років. Цей поділ є практичний, бо новачтво живе з однолітками, а на заняття ходять туди, куди їх призначили.

Але треба пам'ятати, що ні перший, ні другий спосіб не є ідеальний, бо нема ідеально рівних груп дітей, рої хочуть бути разом, брати хочуть бути разом, новачтво не приїздить на час на табір, або не присилають на час карт зголошення і коменданти не знають хто приїздить на табір. Тоді треба мішати групи, але це робити так, щоб малі не були разом з великими, хіба що приїхали 2 чи більше днів пізніше,

ніхто про їх приїзд не знав, ніхто не залишив місця у кімнатах для них.

Порядок першого дня табору залежить від часу приїзду новацтва та часу запланованого відкриття табору. Першого дня табору не мусить бути вогник відкриття. Це відложити на другий день.

Від першого дня вчити новацтво чемно звертатися до проводу табору та до братчиків/сестричок через ПРОШУ.

По можності першого дня табору вивісити спис проводу табору, щоб і діти і батьки знали імена проводу та братчиків/сестричок.

ПЕРШІ СХОДИНИ

Братчик/сестричка збирає дітей разом. Це перші сходини. На тих сходинах запитатися хто є на таборі перший раз. Тим таборовикам треба пояснити порядок в кімнаті, показати де тримати речі, де вішати однострій, де тримати мокрі речі як рушники та купелівки, та інші інформації про табір. Тоді можна зробити коротку прогульку по оселі, щоб показати оселю. Ціллю такої прогульки є показати таборовикам усім і тим що перший раз і тим що вже таборували, де є границі табору, та куди таборовикам без дозволу самим не можна ходити.

Є практично, коли братчик/сестричка має написані приписи на папері - найкраще на машині - відповідно до звичаїв оселі, чи бажання коменданта: чи діти можуть тримати харчі в кімнатах, якщо так, то що можна тримати, скільки і де. Не забувати що в лісі є жучки, мурашки, миші, а навіть до кімнати заходять сноти,

спис свистків, скільки на котру збірку, місце збірки на прорух, на сходини, на миття, на молитву, отруйні рослини, які ростуть на оселі - дати рисунки, та де вони ростуть, точкування в роя, в таборі.

Є практично перевірити виряд. Можна іти від таборовика до таборовика і переглядати чи є всі головні таборові речі - але це збирає багато часу. Тому найкраще зробити так: хай всі посідають на свої ліжка і слухають. Вичисляти всі речі, почавши від виряду до спання, потім однострій, одяг, та інше. Кожна дитина хай подумає чи все має, якщо не пам'ятає, хай погляне, пошукає. Якщо не має, хай скаже. Треба запам'ятати хто що забув, бо діти не будуть пам'ятати. Потім подивитися до і: забутого можна тут купити, як мило, пасту до зубів, а що мама мусить привезти чи прислати. Ті що забули важні речі, як частини однострою, одяг чи особистий виряд, хай зараз переказують чи телефонують до дому.

Перевірити, хто з таборовиків заживає ліки. Ліки батьки мали залишити в медсестри. Пригадувати таборовикам щоденно, щоб пішли до шпиталика по ліки.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: Програма дозволяє лише на дуже загальне обговорення новацького табору. Позивий матеріал і ев. коротка дискусія вповні вичерпає призначений час: 1/2 години.

Сірий Орел Ніна.

Н О В А Ц Ь К А Д О М І В К А, М А Й Д А Н

На дворі понура, дощова погода. Зате в домівці затишно, приємно й весело. Покинувши мокру, рухливу вулицю, зійшлися тут новаци, щоб у рідному середовищі, в новацькій гурті, безжурно провести час.

Домівка для новацтва повинна бути другим домом, домом їхньої пластової родини. Тому там повинно продовжуватись навчання того, що розпочала в хаті мама: доброї поведінки, порядку, дисципліни та самостійності. Тут новак заправляєється в господарювання. Він чваниться і гордиться тим, що його новаци вибрали домівкарем. Він почувасться, немов справжній господар. Його обов'язком є подбати за гарний вигляд оточення та уважати на те, щоб другі задержали порядок і чистоту.

Домівка є дуже важним чинником у виробленні почуття приналежності до гурту, естетики й товарищескості. Домівка дає новакові рідне оточення і можливість вживання української мови. Вона є місцем розваги і відпруження, а заразом дисципліни.

Обов'язком братчика є навчити дітей порядку та зорганізованості. Це значить: 1/ він буде вимагати, щоб діти вішали свої пла-

щі в одному місці, а не розкидали по цілій кімнаті;

2/ подбає про чистоту домівки /коли діти засмітять кімнату, постарасться, щоб вона була випрятана перед розходом із сходин/;

3/ не починатиме сходин чи інших зайнять у брудній кімнаті /спільно з новаками вицистити її ще перед відкриттям/;

4/ розкаже новакам, як обходитись з кріслами, столами та іншою обстановкою;

5/ буде вважати на те, щоб діти не писали чи малювали по столах, стінах чи вікнах.

- Слідущим обов'язком братчика є навчити дітей доброї поведінки в домівці:
- 1/ постарасться контролювати викрики і стукіт дітей;
 - 2/ не дозволить дітям битися, перекидатися без цілі м'ячем чи іншими предметами;
 - 3/ вимагатиме, щоб не сідали на стіл чи вікно, не свистіли, не ходили в шапці або в кальсонах, та не тріскали дверима;
 - 4/ подбас про те, щоб новаки встали з місць і привітали новацьким кличем старших осіб, що ввійдуть до домівки: членів станичної старшини, гніздового, священника, учителя тощо;
 - 5/ подбас про те, щоб новак не тримав рук в кишені, не жував гуми чи їв під час зайнять;
 - 6/ заохотить дітей, щоб приходили до домівки чисті, чепурно зодіті й зачесані.

За добру поведінку і затримання особистої чистоти та порядку довкілля братчик повинен винагороджувати дітей похвалами, наданням хрестиків чи інших нагород. Він у всьому буде служити новакам добрим прикладом гідним наслідування.

Більшість новацьких зайнять відбувається в домівці. Новак повинен навчитися шанувати її. Станиці, які закупили власні доми та приділили новацтву певну кількість кімнат, уможливили виховникам переведення новацької праці як найкраще.

Найбільше підходящим приміщенням для новацтва є великі, ясні кімнати. Побажаним було б, щоб кожний рій мав свою домівку. Коли ж це є неможливе, тоді хоч гніздо повинно мати особну кімнату, де поодинокі рої могли б відбувати свої зайняття. У малих приміщеннях рої мусять мати принайменше стінку або кутик виключно для себе.

Найкращу стіну в кімнаті призначаємо на головну стіну. На ній повинен висіти хрест і святий образ, по можності Христа серед дітей. Дальше, відповідно до розміру стіни, завішуємо портрети визначних людей, карту України, тризуб, а з новацької тематики: новацьку відзнаку, новацьку готовість, емблему гнізда та роїв, гніздову газетку, таблицю відвідувань новацьких зайнять і т.п. При бічних стінах та в кутках ставимо новацькі тотеми і прапорці, вивішуємо новацький закон, обіцянку та таблицю хрестиків. Новацькі праці, як витинанки, малюнки, наклеюванки, збірки світлин, ілюстрацій з журналів чи газет примідуємо на великих картонах або готових таблицях. Їх стараємося як найчастіше змінювати, щоб дати нагоду всім дітям показати працю своїх рук. Майстрування, як на примір роботи з перу, матерії, пласстеліня, дерева і т.д. складаємо на полицки і теж їх часто міняємо. Найкращі праці новаків треба заховати у шафі за склом. Коли новакам є призначена лиш стінка чи кутик в домівці, постарасьмося прикрасити їх експонатами з новацькою тематикою.

Домівку прибирають діти при допомозі братчика. Рої прикрашають свої роївові стінки і спільно прибирають стінку гнізда. Прикраси виконують новачки в дома або на сходинах, а вивішують їх поза зайняттями, по сходинах або збірках гнізда. Часами прибирання стінки може увійти в програму сходин, однак цього за часто не слід робити, бо іноді цілі сходини можуть перейти лиш на прикрашення домівки.

У своїх робітках новачки мають нагоду відзеркалити власне "я" та знайти задоволення з праці своїх, ще сьогодні маленьких, рук. Праця, є це основна річ у вихованні новачка. Все, що новачок сам робить, він повинен шанувати, а працю других повинен завжди цінити. Домівка до великої міри дає дітям змогу зрозуміти важливість праці у житті людини.

Другим кінцевим призначенням для дітвори є свій майдан. Діти з природи мають багато енергії і тому мусять мати нагоду її зухити. Сприятливими засобами у цьому є спорт, рухливі гри та гри м'ячем. Ці зайняття не зможемо перевести в домівці й тому мусямо мати на це простору площу, по можності поблизу пластового дому. Найкраще коли майдан є порослий травою і деревами. Однак бетонна площа, або посипана камінцями чи піском, може також бути підходящим місцем для новачка. Важним є, щоб майдан був рівний своєю поверхнею і доступний для дітей. Мало є пластових домів з великими подвір'ями і тому треба використовувати поблизькі майдани /якщо такі є/, шкільні площі чи парки.

Родинні заняття, які будемо переводити на майдані, є різні. Новацькі сходини, гніздові збірки, мікройові змагання, рухові та спортові гри - це найважливіші з них. В гарну, теплу погоду кінцевим є переводити сходини на дворі, бо діти перебувають весь час у приміщенні і зміна є дуже потрібна. Окрім пластової домівки чи майдану добре є переводити час до часу сходини у приватних домах, щоб дати новачкам нагоду навчитись відповідної поведінки в гостях.-

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На Тему "Новацька домівка, майдан" призначено в програмі одну годину. Перших 1/2 години подаємо вміщений тут матеріал, ев. ілюструючи його світлинами/прозірками новацьких домівок та майданів. Наступних 1/2 години зухиваємо на рисування пляну стінки домівки. Кожний з учасників бере картку паперу й рисує на ній плян головної стінки домівки на підставі того, що записав і запам'ятав. Рисунки провіряємо й пізніше звертаємо учасникам із відповідними зав'язками.

Сестричка Стаха.

НОВАЦЬКІ ІМПРЕЗИ

Звалося б, що в віці найбільшого розвитку техніки не треба шукати за враженнями для наших дітей, що вони мають їх багато, може й ЗА БАГАТО, як на їх дитячий вік. А одначе яке ВБОГЕ є дитинство наших дітей... Ми знаємо аж надто добре, чим є кормлені їх молоденькі душі. Нервовим темпом великоміського життя, гамором брудних вулиць, холодом чужого оточення, переважно тех чужої школи. Відтак одноманітність невідрадних домашніх обставин, де за важкою працею батьків є так мало часу для виховання дітей. Все те у великій мірі гасить чар справжнього сонячного дитинства наших дітей.

Наше новацтво народилося й зросло на чужині. Вони знають про Україну лише з оповідання батьків, учителів, чи пластових виховників. Немає сумніву, що дитина краде запам'ятовує образ далекої батьківщини, що його мусить відтворити в своїй уяві, коли побачить історичні постаті от хоч би дружинника княжих часів, чи козака або січового стрільця. А коли не припало б котрійсь дитині представляти таку постать на імпрезі, тоді сильні й радісні переживання залишаться незабутні на ціле життя.

Ото ж і тому, складаючи цьогорічний план виховної праці ми, новацькі виховники, не можемо пропустити в ньому так важливої виховної діялки **НОВАЦЬКИХ ІМПРЕЗ**. Однак багато виховників не доцінює як слід цієї справи, дивяться на новацькі імпрези легковажно, а то й уважає їх зайвими, а навіть некорисними в нашій виховній роботі. Тут часто чується голоси новацьких виховників: "Як тут влаштувати імпрези, коли так дуже мало часу маємо для виховної праці?" На те є проста відповідь: Новацькі імпрези це один із наших виховних засобів. Коли ми хочемо мати **ДОБРИЙ** цілорічний план праці, то в ньому мусить бути місце на новацькі імпрези. Треба нам рідше тов справов більше подікавитися. Передусім вказане в гурті виховників обмінятися думками та вибрати все те, що під виховним оглядом було успішне. Це допоможе нам дійти до певних висновків у розв'язці питання новацьких імпрез.

Виходимо з основного założення, що кожна новацька імпреза мусить мати точно намічену **ВИХОВНУ МЕТУ**, вона повинна поглиблювати **НАЦІОНАЛЬНУ СВІДОМІСТЬ** наших вихованків, плекати в них відчуження почуття **ДОБРА** й **КРАСИ**, ставити характер та загалом виробляти в них **НОВАЦЬКУ-ПЛАСТОВУ** поставу. Діти мають природний гін до активності, бажають виявитися, ото ж завдання виховника є то зміло опанувати, пізнати талановитість дітей та можливості розвивати їх здібності. Виховник, що завдасть собі труду, ноби пізнати своїх вихованків, та зуміє виявити їх природні талани, без сумніву вставить новацькі імпрези в програму виховної праці. Підготовою для того є тех новацькі змілості, як ось: декляматор, розпо-відайко, співак, танцюрист, сміхунка, скоморох і ін.

Новацькі імпрези дають дітям сміливість у публичних виступах, вирабляють в них мистецькі зацікавлення, збагачують мову літературними висловами й зворотами. Вони є так своєрідним показом праці новаків перед виховниками, батьками і ширшим громадянством. Вони є безпосереднім виявом засвоєних вміlostей, що показують, як новакі зміють жити в своїй гурті, як в ньому зміють бавитися і в тій радісній грі присвоюють собі засоби нового новацького-пластикового виховання.

Можемо поділити імпрези на ВНУТРІШНІ, як гніздові свята, новацькі роковини, що до них новакі підготовляються у часі своїх нормальних занять і часто вони є їх вислідом. Другі імпрези ЗОВНІШНІ, тобто з участю глядачів з-поза Пласту вимагають скремних, дуже докладних підготовчих заходів. Для них є конечно порозуміння та співпраця з іншими гніздами в поодиноких осередках. Треба докладно встановити, які імпрези та коли влаштувати, устійнити програму й обговорити її в усіх подробицях. Не можна пропустити чи злегковажити найдрібнішої речі, все мусить бути основно прокумане й вивчене. Треба бути доволі обережним у виборі теми, змісту й характеру імпрез, кермуєчись віком новаків і їх зацікавленням. Так підготовані імпрези не будуть нам перекаждати у виховній праці. Навпаки вони стануться побажаними і принесуть дітям багато радісних переживань, а нам справжнє вдоволення.

Діти, за малими виїмками, дуже люблять виступати і глибоко переживають усе те, що зв'язане з їхніми ролями. І тому для виховників тут є дуже важне завдання вибрати правильну тему для виступу новаків.

Краще довше підготовляти та в тій праці пізнавати новаків, їх здібності й можливості, як опісля змінити точку програми чи ролі поодиноких виконавців. Всякі зміни бентежать дітей, підривають їх довіря у власні сили, а навіть до виховника. Отже важна справа є розподіл роль поміж новачат, та ще ВАЖЛИВА це розподіл праці й відповідальності за поодинокі функції поміж виховників. Кожен виховник має бути на своєму призначеному місці, вповні відповідати за свою ділянку праці і виконати прийнятий обов'язок до кінця.

Не менше важна, на халь у нашій новацькій дійсності зовсім недоцінювана справа це приміщення для імпрези, костюми, декорації, освітлення. Скільки то разів приходить ся відбувати наші імпрези в понурій, холодній залі, без потрібної хоч би найскромнішої обстановки? А багато можна би зробити, якщо кожний із виховників докладно дещо зусилля і придбає потрібне в межах його спроможности.

Так підготовлені імпрези будуть гуртувати не тільки новаків, але й притягатимуть усіх українських дітей, що з ними так багато зданих на товариство чужинців в умовинах, що не завжди добре впливають на них. Діти будуть ждати з тугою на такі імпрези, щоб знову стрінутися в гурті своїх ровесників.

За темами до імпрез не приходиться довго шукати. Їх маємо подостатком - історичних, чи взятих на підставі казок, оповідань з природи чи життя. До Вас, ДРУЗІ - НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ, тепер заклик взятися до діла, виявити багато ініціативи, багато доброї волі і вкладом праці принести радісні переживання та незабутні спомини для наших вихованків за допомогою новацьких імпрез.

/ВОР 9/

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На тему "Новацькі імпрези" призначено одну годину. По переведенні матеріалу слід мати дискусію на тему новацьких імпрез.-

Сірий Орел Орест

ОБРЯДОВІСТЬ (ЧАР НОВАКУВАННЯ)

Чар новакування - це все те, що притягає дитину до новацтва й держить її в новацтві. Без сумніву, кандидат на новака не є обізнаний із змістом новацької програми; його до новаків притягає зовнішня ФОРМА новакування: однострої, знамена, вогники і т.д. Форма - важливий виховний засіб у новацтві. Відомо, що виховник, який має добре оформлені програми зайняттів, втішається доброю фреквенцією новаків; коли ж оформлення є занедбане, участь новаків у зайняттях терпить, бо діти нерado приходять на сходи. В цій нашій гутірці поговоримо отже про деякі зовнішні вияви новакування, обрядовість і звичаї, які притягають дітей.

Зачнім від того, що в Уладі Пластунів Новаків маємо орлину атмосферу. Деякі скавтські організації завели в себе атмосферу джунглів, базуючись на книжці Кіплінга "Брати Моуглі". Їхні новаки звуться воченятами, а провідник їх - старий вовк Акела. Та атмосфера джунглів - чужа українським новакам. Ми маємо своєрідну українську орлину атмосферу. Символ пластуна - ОРЕЛ СКОБ, а новаки - ОРЛЯТА. У нас виховник - СІРИЙ ОРЕЛ, а його вихованки проходять через чергові етапи розвитку орлиного дитяти: ЖОВТОДЗЮБ - ЮНЕ ОРЛЯ - ОРЛЯ. Врядигоди пробують вони свої крила відбуваючи ОРЛИНІ ПОЛЕТИ (вмілості). Всі вони готуються у своїх ГНІЗДАХ, щоб у майбутньому стати могутніми СКОБАМИ.

Орлині діти переводять різні обряди, згідно з новацькими звичаями. Обрядовість відповідає психіці новака. Різні паради, церемонії притягають його. Коли ж такі церемоніяли є пов'язані з його роєм чи гніздом і він бере в них участь, то це притягає його до того рою чи гнізда й закріплює в ньому почуття приналежності.

Підставовою й питомою новацтву уставкою є круг. У круг стають новачата завжди на збірку (виїмок: збірки коша, чи інші зайняття де участь беруть теж частини інших уладів - або інша поважна причина). Чому круг, а не лава? Діти новацького віку мають ту властивість, що вони хочуть бачити всіх і знати, хто що робить. Коли поставите новаків у лаву, а самі станете перед нею й зачнете говорити до них, то побачите, що з часом крила лави непомітно підійдуть уперед і постане півкруг. Круг - це така уставка, де кожний може бачити всіх інших, що стоять у крузі. Всі ті, що належать до нас, мають у нашому крузі своє, точно визначене, місце. Всі чужі нам - є поза нашим кругом. Тому не сміє бути так, щоб хтонебудь з виховників стояв поза кругом. Виховники ж - найбільше важливі члени круга й мають своє, добре заслужене місце (під час збірки гнізда кожний впорядник стоїть звичайно на правому крилі свого рою). Гостям, яких запрошуємо до себе, можемо теж зробити місце в нашому крузі.

Якже ж устави́мо новаків у круг, чи в іншу, бажану нами, уставку? Чи будемо голосно викрикувати команди впоряду, вимагаючи криком послуху в дітей? Ні! Військоподібний впоряд (муштра) - чужий новакам. Правда, вони повинні мати деяке поняття про уставки, звороти і т.д. щоб гідно себе повести при нагоді збірок коша чи станиці, та впоряд як такий не має місця в новацькій програмі. У пригоді стане нам "новацький впоряд" (знаки руками), який новаки повинні при першій нагоді собі засвоїти:

Права рука вгору:	- Увага (або Небезпека)!
Права рука поземо вбік:	- Збірка в лаві!
Права рука поземо вперед:	- Збірка в ряді!
Обі руки поземо вперед:	- Збірка в дворяді (парами)!
Обі руки поземо вбік і кількакратний помах до переду, схрещуючи їх перед собою:	- Збірка в крузі!
Знаки свистком: _____	- Увага!
.....	Чекай дальшого наказу!
_____ _____	- Небезпека!
.....	- Розхід!
.....	- Впорядники до мене!
.....	- Збірка!

Як користуватися поданими знаками? Довгим посвистом (Увага! Чекай дальшого наказу!) звертаємо увагу всіх новаків на себе і щойно тоді відповідним знаком рукою передаємо їм своє доручення. Новаки повинні чекати в спокої на доручення й безгамірно його виконати. Не держати довго, без потреби, в збірковій уставці.

Найчастішими церемоніями в яких новак бере участь, є обряди при відкритті й закритті зайняттів. Кожне зайняття повинно зачинатися й кінчатися обрядом та привітом "Готуйсь!" (внімок: вогники кінчаються пластовим "Надобраніч" і прощаємося: "Добраніч!") Один із простіших обрядів: всі стоять у пластовому крузі (держачись за схрещені руки - права рука все поверх лівої). Виховник пускає "іскру" стискаючи руку новака що стоїть біля нього, той стискає руку своєму сусідові, і так іскра мандрує кругом, аж вернеться до виховника. Обряд може теж бути підібраний до теми зайняття: Ланка "Чорноморців" може почати зайняття таким обрядом: всі держать праву руку понад очима (немов моряк глядить у далечінь) і по черзі повертають голови на чотири сторони світу, кажучи: "Нехай веде нас добрий вітер по семи морях на схід, захід, північ і південь". Багато роїв мають свій роєвий обряд яким починають і кінчають кожне зайняття. Обряд цей може бути пов'язаний із символом рою, на пр. рій "Зозулі" починає зайняття так, що кожна по черзі мелодійно співає "Ку-ку!", а коли всі переспівають, то закінчують усі разом тричі: "Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!" (на мелодію "У лісі на полянці"). Можна теж наслідувати рухами свій символ, чи скласти коротенький віршик, на пр.: "Ми маленькі Очайдушки на полянці, на ясній, все готуємось служити Україні дорогій". Можливостей на різні обряди є безліч і одиноким обмеженням є лише засяг фантазії виховника.

Відкриття новацького вогника теж починаємо відповідним обрядом. Ройовий вогник можна відкрити тим самим ройовим обрядом, яким відкриваємо всі зайняття. Обряд може бути теж підібраний до теми вогника, на пр. вогник на якому виберемо назву табору (намічена назва "Веселка") відкривають таким обрядом: Табір у крузі роями довкруг вогника. Коли комендант стає на своє місце, всі вітають його новацьким кличем "Готуйсь!" Тоді комендант дає кожному ройовому нитку. Кожна нитка відповідає одній із барв веселки. Ройовий держить один кінець нитки, а другий кінець держить комендант. Комендант говорить: "Подивіться на барви веселки. Веселка - символ щастя. Грайтеся ж під барвами веселки, а будете щасливі!"

Після привітання й обряду визначаємо одного або більше сторожів вогника. Бути сторожем - почесна функція й до того підбираємо новаків, які чимось відзначилися й заслужили на цю почесність. Сторожі підпалюють вогник і дбають, щоб він добре горів і не погас. Ніхто інший не має права до вогника докидати дров.

Під час підпалення вогника найчастіше співаємо Новацьку Пісню. Може бути й інша пісня, що підходить до теми нашої програми. Відспівавши обрядову пісню (часом можна її опустити), можемо заспівати пісеньку про ватру, на пр.:

Горить ватра, горить ватра,
Дивіться, дивіться,
Все новацтво, все новацтво
Співає, співає.

Цю пісню можна співати в той спосіб, що поділити новацтво на групи. Коли одна група переспівала один рядок, тоді друга група починає від початку і т.д.

Програма вогника являє собою одну замкнену цілість. На програму складаються розповіді, деклямації, танки, спів, ігри, інсценізації (самодіяльні гри), загадки, жарти тощо. Немає місця в програмі новацького вогника на т.зв. скечі, приготовлені на юнацький лад, які може імпонують братчикам, але зовсім не підходять до психіки новака. Суттєва різниця між новацьким вогником і юнацькою ватрою - це "новацький дух" що виявляється в програмі якої поодинокі точки природньо пов'язані зі собою й дають усім присутнім на вогнику нагоду до ряду веселих переживань, а потім переходять у незабутні спомини.

Канвою програми вогника є звичайно розповідь (казка) яка встановляє тему й надає тон цілому вогникові. Перед тим, поки виховник почне розповідати, новаки можуть попросити його піснею:

Братчику Ірку
Ти все добре знаєш,
Що просимо в тебе,
Ти певно вгадаєш.

Вже зорі на небі
І тихо в діброві -
Ми слухати казку
До ранку готові.

Братчику Ірку
Вчини ти нам ласку -
Скажи ти новацтву
Найкращую казку.

Бо сонце засвітить
І ранок загляне,
А казка в серденьку
На віки остане.

Слідую розповідь, а далі інші намічені точки програми. Гарним новацьким звичаєм є "подяка за добрі вчинки" на вогнику. Йй місце - перед самим кінцем вогника, коли вже вичерпано всі точки програми. Той, що йому зроблено добрий учинок, встає, вітає "Готуйсь!", каже кому й за що дякує і сідає. Той, кому подякувано, відповідає "Готуйсь!" Кожний з нас є обов'язаний робити щоденно добрий учинок і тому на вогнику буває пересічно по кільканадцять таких подяк. Кінчається вогник "Новацькою вечірньою молитвою" (Боже, що дав нам цю днину) і пластовим "Надобраніч".

Вогником м.ін. починається й кінчається новацький табір. Правда, деякі таборові формальності треба полагодити зараз же, як тільки новаки прийдуть до табору, та офіційне відкриття табору має місце при вогнику. Закриття табору можна з практичних мотивів перевести безпосередньо перед від'їздом дітей, одначе головною точкою останніх хвилин таборування є таки прощальний вогник, що відбувається останнього вечора.

Формальним початком кожного таборового дня є молитва (така молитва, а не "відкриття дня"). Новацтво співає "Сині дзвіночки". Потім, під звуки Новацької Пісні, підносять прапор. Хорунжим є звичайно виховник (у засаді хорунжим може бути тільки запряжений пластун), але підхорунжими є новаки. Щойно по піднятті прапорів приходить відчитання наказу.

Увечір порядок є протиний. Вперед знімають прапор, а тоді є молитва ("Новацька вечірня молитва") і "Надобраніч". В той спосіб день у новацькому таборі все починається й кінчається молитвою. Якщо є запланований вогник, тоді можна обмежитися до самого зняття прапору, а тоді всі відходять на вогник який кінчається молитвою.

Коли вже новаки є в ліжках, у призначеному часі черговий заряджує "нічну тишу", як триває аж до "вставання" наступного ранку. Під час нічної тиші не можна на терені табору голосно говорити ні без дозволу світити світел. Найкращим засобом для заведення й збереження нічної тиші є особистий приклад виховника.

При їжі в таборі є звичай, що ніхто не починає їсти, поки не займе місце комендант, всі не перехристилися і комендант не побажає всім "Смачного!" Так само ніхто не встає від стола, поки всі не перехристилися й не було "Дякую!"

Гарним звичаєм у таборах, який можна завести теж на сходах, є відмічування іменин новаків (пластова традиція, на відміну від дня народження, який загально відмічують). Соленізанта викликають на середину, комендант складає йому побажання (добре є теж приготувати маленький даруночок), а всі співають "Многая літа".

Правильник передбачує, що кандидат до новацтва через перших 6-9 тижнів є прихильником, тобто запізнається з УПН. По закінченні того пробного періоду, прихильник складає "заяву вступу" яка є формальним прийняттям його до УПН. До заяви вступу прихильник вперше вбирає однострій - до того часу він носити однострою не може. Заява вступу відбувається в присутності цілого гнізда й переводить її гніздовий як той, хто одинокий має право приймати дітей до гнізда. Церемонія заяви вступу може виглядати ось як: По підпаленні

вогника гніздовий проголошує, що сьогодні маємо тут хлопців - прихильників, які бажають стати новаками, та викликає їх поіменно на середину. Тоді гніздовий ставить запит до гнізда, чи новаки згодні їх прийняти. Потім гніздовий підходить до кожного прихильника по черзі й питає, чи він знає заяву вступу. Відповідь є, що так. Тоді гніздовий каже прихильникові скласти заяву вступу. Прихильник говорить: "Хочу бути добрим пластовим новаком. Прошу прийняти мене до новацького гурту." З лівого боку гніздового стоїть впорядник роя, який тепер подає гніздовому жовту хустину. Гніздовий закладає хустину новакові на ший, подає йому ліву руку й говорить: "Приймаю тебе до Уладу Пластунів Новаків. Готуйсь!" Подібну церемонію переводять з кожним прихильником по черзі. Заяву вступу все складають індивідуально; ніколи не говорять цілою групою (на це складаються психічні моменти яких на цьому місці не маємо змоги розглядати). Якщо котрийсь прихильник скаже, що не знає заяви вступу, тоді гніздовий говорить текст заяви, а кандидат повторює за ним. По переведенні заяви можна удекорувати ройовий і гніздовий тотемі стрічкою, або іншою декорацією на пам'ятку цієї святочної хвилини. Ціле гніздо гукає на честь нових новаків тричі "Слава!" Пластові новаки вступають тепер на свої місця в крузі. Слідє передбачена програма вогника. Заяву вступу можна теж переводити й без окремої святочної нагоди, але все повинна вона мати місце в присутності цілого гнізда. Ніколи не слід продовжувати періоду прихильництва поза передбачені правильником 9 тижнів, чекаючи на "нагоду". Звичайна збірка гнізда є зовсім задовільна для переведення заяви.

Подібно до заяви вступу переводять Новацьку Обіцянку з тими новаками, що склали I пробу. Коли заяву вступу можна перевести на звичайній збірці гнізда, то Обіцянку таки треба перевести при вогнику, або при нагоді якогось свята. Право приймати Обіцянку й надавати ступені новакам є Правильником признане гніздовому. Церемоніял Новацької Обіцянки може виглядати ось як: Гніздовий проголосить вислід змагу на I пробу (відчитає, хто скільки точок добув у змагу, зокрема відмічуючи три перші місця) і повідомить, що всі склали I пробу. Тоді викличе всіх тих, що брали участь у змагу, на середину. Підходить до кожного новака по черзі й питає: "Чи ти знаєш Новацьку Обіцянку?" На відповідь "Так" гніздовий каже: "Зложи Новацьку Обіцянку!" (коли б хтось відповів "Ні", тоді гніздовий каже: "Повтори за мною Новацьку Обіцянку!") Новак і гніздовий складають руку, як до новацького привіту, й новак каже текст Обіцянки. Після того гніздовий каже: "Іменую тебе новаком-жовтодзюбом" та причіпляє новакові на лівий рукав (по середині між ліктем і надпліччям) відзнаку I проби, а над ліву кишеню сорочки Новацьку Відзнаку ("орлятко"). Тоді подає йому ліву руку й вітає: "Готуйсь!" та переходить до наступного новака. З лівого боку гніздового стоїть впорядник роя, який тепер причіпає новакові Новацьку Відзнаку на беретку. Обіцянку переводять із кожним новаком по черзі; ніколи з усіма рівночасно. По переведенні Обіцянки всі гукають тричі "Готуйсь!" на честь нових жовтодзюбів. Тоді вони вступають на місця. Подібно переводять признання вищих проб (II і III); з тою лише різницею, що саме складання Обіцянки тут відпадає, а новак одержує лише відзнаку вищого ступеня.

Признання новацької вмілости теж слід перевести з відповідним церемоніялом у присутності гнізда й єв. батьків. Повинен теж бути присутній виховник (інструктор) який підготовляв новаків до даної вмілости. Конечним є причепити новакові відповідну відзнаку. Це

відноситься не лише до вмілостей, але до всіх осягів, за які є передбачені відзнаки. Не можна признавати пробу чи вмілість залишаючи відзнаки на пізніше чи навіть кажучи новакам, щоб вони самі собі їх купили. Цілий церемоніял тратить виховну вартість, якщо новак не дістає заслуженої відзнаки. А вже ніколи новаки не повинні купувати собі відзнак. У їхньому понятті тоді вартість відзнаки буде зрівняна з вартістю грошей; отже хто має більше грошей, той може мати більше відзнак. На закупно відзнак повинен бути утворений у гнізді чи таборі окремий фонд. У крайньому випадку може виховник просити батьків безпосередньо о гроші на відзнаки. Відзнаку має дитина дістати даром від свого братчика чи сестрички, якщо собі на неї заслужила своїми осягами.

Слід звернути увагу, щоб новаки носили відзнаки в правильному місці на однострою. І так: Новацьку Відзнаку ("орлятко") носять над лівою грудною кишенею й на беретці. Можуть її носити лише новаки, що склали І пробу й Обіцянку. Відзнаку ступеня (проби) носять на лівому рукаві, по середині між ліктем і надпліччям. Над відзнакою проби, у верхній частині рукава носять відзнаки ігрових комплексів (Отрок, Джура, Звідун). Їх носять поруч себе; не одна під одною. На правий рукав, у верхній його частині приходиться число гнізда, а безпосередньо під ним - ройова відзнака. Ці дві відзнаки мають право носити всі новаки, що склали заяву вступу. Під відзнакою приналежності до роя носять відзнаки вмілостей - по три поруч себе. Відзнаки діловодства (ройовий, заступник ройового) носять на лівій грудній кишені. Відзнаки з різних нагод (таборів, зустрічей і т.д.) носить новак над правою грудною кишенею. Відзнаки з різних нагод можна носити лише протягом двох років від даної імпрези. Окрім цих, приписаних Правильником, відзнак, не можна носити на однострою ніяких інших відзнак чи прикрас.

Новацькі відзнаки лише тоді сповняють своє завдання як виховний засіб в УПН, коли виховник подбає, щоб його новаки носили ВСІ признані їм відзнаки в правильних місцях на однострою. Подібно є і з самим одностроєм. Однострій не сповняє свого завдання, коли він не є повним, а його частини не є приписові. Перш усього, не кожний може носити однострій. Прихильники, які не є формально членами УПН, не мають права носити однострою. Щойно до складення заяви вступу може новак уперше вбратися в однострій. Тоді треба подбати, щоб однострій був повний. Однострій не є повний, коли на пр. новакові бракує беретки, чи шнурка до свиставки. Також не вистачає лише мати новацьку сорочку, а штани вбирати будь які. Пояс теж мусить бути приписовий. Слід звернути окрему увагу на те, щоб новаки до однострою вбирали приписані правильником камаші (підколінка) до коротких штанів, а до довгих - бронзові шкарпетки і приписані шкіряні (не полотняні і т.п.) черевики.

Подібно, як дико виглядає новак у неповному однострою, так само дико виглядає рій без свого знамена й тотему. Знамено (прапорець) рою повинно бути всюди там, де є рій як цілість. Це саме відноситься й до ройового тотему. Тотем рою є вислідом праці всіх його членів. На ньому відповідно відмічують, стяжечками, відзнаками, карбами тощо всі замітніші події в житті рою. Тому справі тотемів треба в нас присвятити більше уваги. Рисунки тотемів і інструкції, як їх робити, можна найти в збірниках Сірого Орла Дениса "Майстрування" (Бібліотека ВОР). Опис знамен є в Правильнику УПН.

Все що ми сказали про ройове знамено й тотем, відноситься в однаковій мірі й до знамена чи тотему гнізда. Кожне гніздо повинно мати своє знамено й свій тотем та завжди вживати їх при всіх своїх виступах.

Останньою церемонією новакування є перехід до УПЮ. Відбувається він у присутності цілого гнізда й юнацького куреня, до якого кандидати переходять. Курінь стає з одного боку площі (зали), а гніздо - з протилежного. Гніздовий викликає на середину кандидатів до переходу, представляє їх зв'язковому, та коротко прощає їх. Тоді здіймає їм їхні новацькі хустини. Зв'язковий в імені куреня приймає нових юнаків і закладає їм юнацькі хустки. Новаки гукають своїм товаришам на прощання "Готуйсь!", а юнаки вітають їх кличем "Скобі!" Потім нові юнаки вступають на вказане їм місце в юнацьких лавах. Добре є, коли цю церемонію переводить кошовий. Можна теж перевести її на збірці цілого коша.

Всі, описані тут, церемоніяли можна відповідно поширити, прикрасити тощо. Це все залежатиме від обставин і місцевих спроможностей та фантазії виховника. Чим більше святково, врочисто переводитимемо наші церемонії, тим замітнішим буде у нас ЧАР НОВАКУВАННЯ!

21. XI. 1963.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На тему "Обрядовість" призначено 1/2 години. Подана гутірка вповні вичерпує призначений час.-

Старий Орел

Н О В А Ц Ь К І П Р О Б И

Новацька виховна програма незвичайно глибока й багата. "Напрямні виховання новаків" зовсім виразно говорять про те, якими ми хотіли б наших дітей бачити. Ми старасмося досягнути нашу мету різними способами та заходами.

Новацькі проби - це один із засобів нашого виховання новаків, який входить в основу виховної програми. З точки зору виховника треба розуміти пробу, як важливий чинник у вихованні та школенні новака, що діє від зложення заяви вступу до складення першої проби згд. від проби до чергової проби; з точки зору новака, як іспит-передумову одержання тої чи іншої відзнаки. Загал виховників схоплює пробу як іспит, не беручи до уваги розуміння її новаком і дискутуючи часом, чи проба діє звесь час /ширше поняття/, чи вона обмежується до самої перевірки знання вимог проби /вужче поняття/.

Та перш за все треба відповісти собі на питання, чи проби є доцільні, чи з уваги на іспити Пласт не уподібнюється до школи, чи не краще лише бавитися з дітьми більш чи менш вміло імпровізуючи заняття. Для садочкових дітей це вистарчас, те для новаків - школярів цього вже мало. Практичні мотиви організаційного та ді-

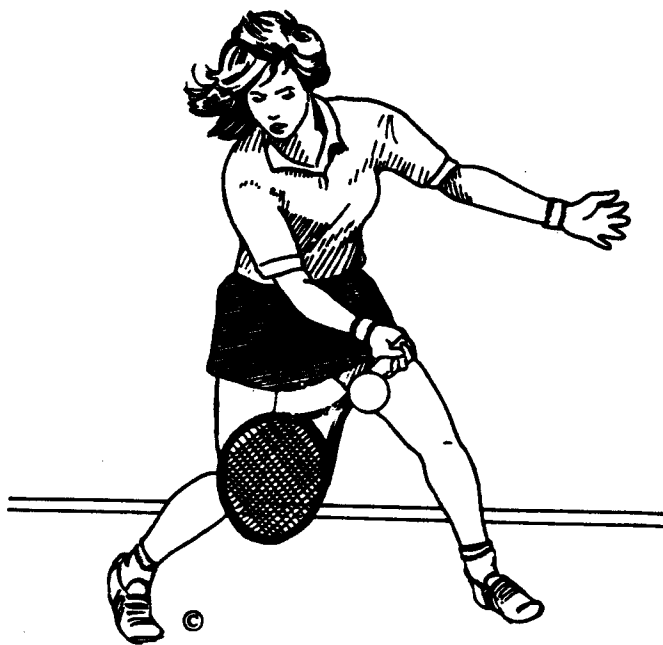
яльностієвого порядку змагають розподілити новаків більш завантажених від тих, що воїно вступили до Пласту. Це зрізничкування ставить вимогу відмінності змісту зайнятть різних груп і перевірки знань новаків в формі проб, які унагляднюють новакові його ріст, що являється важливим чинником включучим і задержувчим даного осібняка в гурті. Сьгодні вже доцільність проб у Пласті безспірна. Одначе не в усіх виховників підхід до проб правильний, а звідси новацькі виховники уподібнюють проби до шкільних. Суттєва різниця між шкільним іспитом а новацькою пробом в підході й формі. Ми в Пласті придержуємося підчас переведення проб напрямної, яка виразно говорить, що новак може складати пробу тоді, коли на основі підготовчих заходів він, а в першу чергу новацький виховник є переконаний, що новак пройде пробу успішно. Звідси факт допущення до проби важливіший за саму пробу. Практично можна згорі виключити незнання проби новаком. Якщо новак на пробі виказується незнанням з обсягу проб, виключаючи інші психологічні моменти, ми сміло можемо сказати, що це вина впорядника, який не підготував новака якслід і допустив його до проби. Мені здається, що пробу складає не новак, а виховник, бо проба відзеркалює досягнення впорядника по лінії морально-етичного, національно-державного виховання і т.д. новаків, бо проба говорить, на скільки виховник совісно й зміло працював з дітьми. При такому розумінні наші проби зовсім відбігають від шкільних і вони є нічим іншим, як тільки пробом на вміння зосередити увагу новаком на даній відомій йому речі.

З черги насувають до розв'язання питання, чи новацьку пробу маємо уважати за увесь час ділчу /ширше розуміння/, чи лише за іспит /вужче розуміння/. Перша інтерпретація проби - це підхід до проби новацьким виховником. У пробі знаходить свій вияв цей підхід лише в вимогах допущення до проби. Друга інтерпретація - це підхід до проби новака, який хотів би добути пробу, щоб одержати відзнаку. І саме так, а не інакше будемо підходити до реалізації проб, бо це підхід реальний, життєвий. І нам не має змислу штучно й насильно накидати такі чи інші теоретичні погляди. Виходячи з цієї точки зору, ми можемо сказати, що новацькі проби - це кінцевий ефект підготовки до проби, що триває певний проміжок часу, в якому виховник реалізує "напрямні виховання новаків" за допомогою то наглядних, то непомітних для новака заходів, в яких новак бере участь, тобто переживає і набуває тих чи інших впливаючих знутри привичок /яких розуміння прийде з віком/, знання та вміння - основи для такої, а не іншої поведінки новака.

Залишається ще до обговорення питання вимог проб: Напрямні виховання, які призначені виключно для новацького виховника, реалізує новацький виховник у часі підготовки до проби. Вимоги новацьких проб є призначені так для новацького виховника, як для новака. У виду того вимоги проб своєю формою і змістом ідуть по лінії способу думання новака /проба-іспит, унагляднення росту новака/, й тому вони є конкретні. Переконливим для новака є виконання певного завдання. Вимоги морального змісту входять в обсяг передумов допущення до проби.

Реалізація вимог проб мусить бути ведена виховником під кутом вироблення та закріплення у новака переконання, хоч і не зовсім ще свідомого, що всі ці вимоги не є лише передумовою до складання проби, але їх треба примінювати в житті, бо вони впливають з життєвих потреб. В кінцевому ефекті - поведінка новака стане коректною і то не лише на сходах, тобто в пластовій домівці, але зсуди: дома, на вулиці, в лісі чи деінде, що й є нашим бажанням, бо ми розумно й зміло підійшли до реалізації наших завдань у Пласті.-

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На тему "Новацькі Проби" призначено в програмі одну годину. По переведенні гутірки й передискутуванні поданого матеріалу, злишній час зуживаємо на обговорення вимог новацьких проб /гл.: "Правильник УПН"/.

Сірий Орел Тарас

НОВАЦЬКІ ВМІЛОСТІ

Жовтодзюби ще добре не обралися в пір'я, а вже повисували цікаво свої голови з гнізда: "Що це? А що там? А чому так?.." - засипають питаннями своїх сірих орлів. І хоч ще не зовсім розуміють пояснення на свої запити, малі жовтодзюби вже знають, що їхні сірі орли завжди є готові й раді пояснити невідоме чи незрозуміле, розказати їм щось цікавого. І сірі орли, братчики та сестрички, бачать, що глибоко в душі жовтодзюба заякорилася іскра, яку ми маємо роздмухувати різними засобами і способами, щоб досягнути мети. А ця мета - це розвинення й плекання духових і фізичних вартостей українського пластуна новака.

Новацька виховна програма незвичайно глибока і багата. "Напрямні виховання новаків" виразно говорять нам про те, якими наші жовтодзюби повинні бути і що в тому напрямі слід робити: розбудити любов до Бога і до українського народу, розбудити потребу доброї поведінки та добрих учинків, уміння діяти в гурті, школити змісли, плекати здоров'я та особисту гігієну - це завдання пластового впорядника у веденні виховної програми з наймолодшими пластунами. Протягом п'ятьох років - від часу коли батьки віддадуть свій скарб до пластового роя - до тої хвилини, коли братчик гніздовий святочно переведе новаків у кандидати до УПЮ, новацькі впорядники не сміють забути про своє завдання, яке можна виконати різними способами та заходами. Але засоби що найкраще дозволяють новакові виказати готовість продовжувати пластову мандрівку, це: НОВАЦЬКІ ПРОБИ та НОВАЦЬКІ ВМІЛОСТІ.

НОВАЦЬКІ ВМІЛОСТІ - це, після новацьких проб, найголовніший засіб виховання пластової дітвори, бо в додатку до реалізації "Напрямних виховання новаків" мають на меті побудити до розвитку та й розвивати такі особливості дітвори, як: індивідуальні здібності, зацікавлення наукою, творча уява (винахідність!), зацікавлення практичними вміннями (ручна праця!), бажання працювати над собою, терпеливість, видержливість у роботі. Вмілості для новака-новачки довірливі, але крім них є ще обов'язкові вмілості як вимоги до другої і третьої проби. Новак-новачка мусить здобути до другої проби принаймні три новацькі вмілості, в тому одну з тіловиховання й одну самотійну. До третьої проби мусять здобути п'ять новацьких умілостей. Ці обов'язкові вмілості для успішного закінчення підготовки до проби доповняють рівень проб, даючи у висліді краще загальне знання новацтву. Перевірку новацьких умілостей переводить гніздовий та ще один впорядник (інструктор!), який у висліді успішної перевірки, на новацькім вогнику або при іншій нагоді, прикріплює новакові відповідну відзнаку добутої вмілості на правий рукав однострою.

Правильник Уладу пластунів новаків вичисляє ряд умілостей. Умілості ці є поділені на самостійні - до яких новацтво підготовляється самим, згідно новак одинцем підготовляється, без допомоги та участі своїх товаришів, та за порадами й під наглядом виховника: це такі вмилості як Збирач, Філателіст, Художник. Збірні вмилості є такі, до яких новак чи новачка мусить підготовлятися в гурті інших новаків-новачок та при допомозі виховника, на пр. Змагун. Є й умилості, до яких новак підготовляється частинно при участі інших новаків та впорядника, як: Кожум'яка, Добродушок, Актор, Соловейко.

Підготовлення до вмилостей є однакові - протягом певного реченця треба перейти всі вимоги, що їх у даній умілості є менше, як у пробі і немає змагу, тільки є точкування продовж цілого часу підготовлення вмилості. Коли ми рішаємося переводити новацькі вмилості, то найперше мусимо їх докладно переглянути, щоб запізнатися з вимогами й матеріалом, бо вони є дуже різноманітні і не в кожному пору року можна їх усі переводити. Є вмилості, що надаються краще на зиму: Морозенко, Золоторукий, Вишивкар, Велесове внуца, Ковзар. Інші краще підходять на табір: Син України, Лісовик, Санітар. Інші вмилості весною чи осінню в парку: Огородник, Скоморох, Дослідник, Збирач, Приятель рослин. Інші знова вмилості можна краще переводити в домівці: Бистрозмисл, Плети-очко.

Так, як ми підготовляємося до кожних новацьких сходин, так само мусимо підготовлятися й до вмилостей. Програму переведення вмилості складаємо наперед і відразу цілу, в той спосіб, що перечитуючи вимоги вмилості, розкладаємо їх на певне число (на пр. 12) запланованих зайнять. Деякі точки треба вправляти, тому даємо їх на кожне друге зайняття. Відтак обраховуємо, скільки часу в кожному зайнятті залишилося і доповнюємо відповідно до програми. Якщо в умілості є багато рухливих вимог, тоді оповіданнями, загадками, ручними роботами, піснями, чуттєвими грами доповнюємо зайняття. Але коли вимоги вмилості є менше рухливі, на пр. часте грання шахами й шашками в умілості Змагун, тоді переплітаємо програму рухливими грами.

Працю новацьких умілостей переводимо "Ланкою впорядників" у гнізді. Ланку творять усі виховники даного гнізда й вона працює під проводом гніздового. А є знаний факт, що всяке діло, а спеціально підготовлення новацьких умілостей, краще йде, як виховники собі взаємно помагають. Тому, що характер новацьких умілостей є дуже різноманітний, дуже є тяжко, щоб даний впорядник мав найкращий досвід з поодинокими точками даної вмилості. Але якщо впорядники роїв будуть обмінюватися своїми досвідами, новацькі вмилості будуть такі інтересні для впорядників, як і для новаків. Гніздовий намічує інструкторів до поодиноких ланок умілостей, згідно впорядники собі вибирають, яку вмилість хочуть підготовляти і кожний з них починає підготовлення даної вмилості.

Одним із перших завдань інструктора даної вмілості буде виготовити список потрібного виряду. Цей список інструктор предкладає гніздовому, який, на підставі всіх одержаних списків, може подбати про закуп потрібного матеріалу ще до початку підготовки вмілості. Черговим обов'язком інструктора буде виготовлення, на підставі вимог даної вмілості, програмок поодиноких зайнят. Під час виготовлення програмок поодиноких зайнят слід тямити, що уклад повинен бути від простіших елементів до складніших, то значить наперед подавати простий, нескладований матеріал, а щойно пізніше переходити до труднішого.

Тому, що новацькі вмілості можуть бути переводжені з новацтвом зараз по складенні заяви вступу, є дозволено поодиноким роям переводити свої, вибрані вмілості. Назагал треба брати до уваги вмілості, що найкраще надаються до переведення. На пр. роі, зглядно ланки можуть підготовлятися до Літуна, Дослідника, Соловейка, чи Скомороха, тоді як поодинокі члени самостійно підготовляються до Філателіста, Збирача, Кореспондента, чи Вишивкаря. Але в тому випадку гніздовий з Ланкою впорядників повинні вважати, щоб одна вмільість не забирала забагато уваги від другої, бо новак-новачка не зуміє розподілити час на найкраще підготовлення до вмілостей. Рівнож старатися, щоб поодинокі вмілості кінчалися у відповідному відступі одна від одної. Тоді буде змога новакові-новачці давати відзнаку з часом закінчення підготовлення, прим. що другий місяць, а це пориватиме новацтво до кращої праці - підготовлення.

Запам'ятаймо собі, Братчики та Сестрички, що для переведення вмілостей треба нам одної головної справи - ДБАЙЛИВОГО ПІДГОТОВЛЕННЯ. Бо коли ми не придбаємо потрібного виряду, коли самі не складемо доброго пляну і подрібно програми всіх зайнят, то в такому випадку краще вмілості взагалі не переводити. Основне при вмілостях - точне придержування вимог правильника, бо тільки в той спосіб дамо новачатам принайменше мінімальні знання вмілості. Всякі "покази" де братчик чи сестричка тяжко працює, а новак-новачка є "глядачем", дивиться на те і тільки подає виконавцеві різне приладдя, повинні взагалі зникнути, бо це тільки шкодить.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На тему "Вмілості" призначено одну годину. По переведенні гутірки слід перевести дискусію та переглянути доступні збірники матеріалів до вмілостей (Чорноморець, Добродушок, Золоторукий, Дослідник і т.д.)

Сестричка Леся

ДІТОЧА ЛІТЕРАТУРА

(УКРАЇНСЬКА КНИЖКА У ВИХОВАННІ НОВАЦТВА)

ДОБРЕ виховати новака - це значить виховати його **ПОВНОВАРТНОЮ УКРАЇНСЬКОЮ** людиною. В наші часи повновартна людина мусить бути **ПИСЬМЕННА**. Це ствердження - не жарт. Йдеться не лише про те, щоб вона вмiла читати та писати, а щоб умiла **послугуватися книжками і журналами і через них пов'язувати свої зацікавлення зі справами та питаннями, що хвилюють цілу спільноту.**

УКРАЇНСЬКА людина мусить, очевидно, мати близький та нерозривний зв'язок із **УКРАЇНСЬКОЮ** пресою та книжкою. Поміж численними різномовними виданнями, що їх читатиме вона через ціле життя, українські видання повинні стояти на першому місці й у них повинна вона найкраще визнаватися.

Та такий високий, і зрештою самозрозумілий, ступінь письменности не досягають якимось чарівним закляттям колись у старшому віці; звичай читати українською мовою повинен зростати разом із дитиною вже від наймолодшимх літ, якщо він має залишитися на ціле життя. Батьки повинні дбати, щоб поряд із першими іграшками біля дитини вже появились українські книжечки з образками. Та це ми можемо лише дораджувати батькам. А ось уже від початку шкільного віку ми, новацькі виховники, можемо мати вплив на дітей і наш обов'язок - постаратися, щоб новак **ПІЗНАВ** та **ПОЛЮБИВ** українську книжку.

Перша передумова до цього - вмiти читати по-українськи. Щоправда - вчити цього новаків, не наше діло. Але воно нас дуже поважно заторкає і ми теж відповідальні за те, щоб наші новак чи новачка навчилися читати. Бо не будуть вони без цього не лише **ДОБРИМИ**, але взагалі **ніякими** новачками, навіть, якби блискучо опанували всі інші вимагані технічні вмiлості.

Читати навчить новаків українська школа, батьки, чи окремі приватні вчителі. Наша ж річ вказати батькам на те, що коли не дадуть дитині знання рідної мови в письмі якнайшвидше, то цим свiдомо кривдять та обiднюють її духове життя. Це куди гірше, ніж якби не постарали їй страви чи відповідного одягу. Та й самим новачкам ми повинні про це постійно нагадувати, "пiдохочувати" їх відповідними грами, що включають перевірку письменности, тереновими грами та... зацікавлюючи їх українськими книжками.

Букви, чи навіть цілі слова (згідно найновіших методів навчання) здаються дитині спершу завжди непривітні, бо ж їх треба вивчати. Аж коли дитина вже не мусить думати, що ці, так складені букви значать, а схоплює тільки цілу думку автора, тоді читання стає приємністю та розвагою, що до неї не треба новача принукувати.

І на тому ступені ми можемо якраз допомогти дуже багато. Відомий засіб, це розпочати читати чи переказувати зміст книжки на сходинах, а коли новаки зацікавляться, дати їм книжку, хай самі дізнаються, що сталося. Гри з темою зі змісту якоїсь книжки, при передумові, що всі новаки з нею перед тим заізнаються, це дальший засіб. Відомі теж дуже успішні самодіяльні гри - інсценізації, що їх діти залюбки виконують. Виступи цілих новацьких груп, передягнених за героїв якоїсь книжки, на новацьких маскарадах, це теж засіб зацікавлення.

Зрозуміла передумова для збудження зацікавлення це в першу чергу наявність книжки не "десь далеко в книгарні", а близько, на сходинах, у руках сестрички чи братчика, показана з відповідними поясненнями, а то й при якомусь окремому обряді. Та тут же зараз обізвуться нарікання, що в нас немає доволі українських дитячих книжок. Нарікати - дуже легко. Тоді скидається зі себе згори всяку відповідальність. Але ж ці нарікання справді не мають сьогодні підстав. Треба лише поглянути на полиці найближчої української книгарні, щоб про це переконатися. Там лежить і жде так багато книжок, а на жаль там мало з них знають наші новаки!

А книжок тих так багато, що навіть треба вже аж якогось показника, щоб розібратися, котру книжку брати спершу, котра більше варта. Ми знаємо загальне правило, що для меншого новака треба найти книжечку з численними образками, недовгим текстом та з великими буквами. А що старший новак, то важніше для нього не те, що НАМАЛЬОВАНЕ, а те, що НАПИСАНЕ, бо на його основі він сам уже уявляє собі відповідні картини. Заповажна книжка заставить сховатися малого новака, мов слимачка, у свою шкаралупку, перед чимось чужим та незрозумілим. А надто дитяча книжка обурить старшого новака, як недостатнє довір'я до його "вже великих" умілостей.

Але поміж книжками для одного приблизно віку - що нам вибирати? В першу чергу знаком високої вартості книжки є ПЕЧАТКА ОПДЛ (Об'єднання Працівників Дитячої Літератури) на першій її внутрішній сторінці. Ця печатка означає, що книжку перевірили професійні виховники та мистці і визнали її доброю.

Важно теж знати нам щонайважливіших наших дитячих письменників. Бо коли побачимо їх імена на книжках, знатимемо, що такі книжки варто взяти до уваги. Для дітей писали в нас і найбільші письменники з дуже давніх часів. Згадати хоч би Марка Вовчка, Панаса Мирного, Бориса Грінченка, Леоніда Глібова, Івана Франка, Михайла Коцюбинського, Лесю Українку, Степана Васильченка. Всі їх твори мають велику виховну вартість, одначе часто мова їх уже не вповні зрозуміла сьогоднішнім дітям. Та це не значить, що треба їх оминати: треба самому їх докладно "прогризти" та вміти пояснити дітям кожне слово й поняття. Тоді й ці книжки наберуть в їх очах належного блиску й тепла. Це ж саме відноситься і до прегарних віршованих казок Богдана Лепкого і до завжди цікавих і до сьогодні найкращих наших історичних повістей для дітей Андрія Чайковського.

В нашій новій літературі багато дитячих письменників: Роман Завадович, Іванна Савицька, Леонід Полтава, Діма, Оксана Лятуринська, Ніна Мудрик-Мриц, Ганна Черінь, Т. Білецька, К. Перелісна, Г. Чернобицька, Ніна Маркевич, Олена Цегельська. Та є ще одна група українських дитячих авторів, що їх твори використовувати можна, але треба спершу дуже докладно перевірити. Це письменники, що творили в радянських умовах, такі, як Оксана Іваненко, чи Наталя Забіла і ін. Хоч їх твори не раз справді дуже великої мистецької вартості, але часом повні большевицької пропаганди, бо автори ці МУСИЛИ так писати. Тому кожна таку річ треба добре спершу передумати і порадитися в старших.

Це про книжки. А є в нас і дитячі журнали і то доволі їх є. Багато матеріалу для сходин достачать нам "Веселка" чи "Мій приятель". Вже хіба й не треба згадувати про "Готуйсь", що саме і є журналом в першу чергу для новацтва. Виховники приносять кожне число на сходини, й у веденні сходин якраз і повинні ним якнайбільше користуватися. На це він і виходить. А кожний новак і новачка ЗОБОВ'ЯЗАНІ його читати.

Так можна навіть і на кожні сходини принести новакам якусь книжкову новинку. А щоб книжки стали їм ще ближчі, кожний новак повинен уже складати свою власну книгозбірню. Відречення від ласощів і забаганок і ощаджування грошей допоможе тут новакам, як і в кожній іншій грошовій потребі. Треба лише навчити новака переводити їх у житті. Може новак і просити своїх рідних та приятелів щоб замість інших дарунків при всяких нагодах (на такі дарунки гроші завжди найдуться!) давали йому книжки. А власна книгозбірня не лише виховує любов до книжки, але й учить упорядковувати й шанувати свої речі, збільшує почуття відповідальності. А що найважніше, вкорінює вже змалку переконання, і то дуже правдиве, що саме бібліотека, а не висока ціна телевізора чи машини до прання визначає культурний рівень господаря дому. Ця правда придасться новакові на ціле життя.

Знов же ройова чи гніздова бібліотека, попри всі ці виховні вартості, вчить спільно працювати та змагати до наміченої мети, а не менше нести відповідальність, не лише за своє, але й за громадське добро. До того ж спільна бібліотека може завжди бути більша за особисту новакову, а через те дасть йому змогу більше читати.

Очевидно, що все це накладає на сестричку чи братчика додаткові обов'язки: самому купувати дитячі книжки та знати, що й де нове появилася. Далі - знати, як пояснити новакові незрозумілі, давні вислови та поняття. Це значить - добре знати українську мову й літературу і постійно розвивати це знання. Часом навіть замовляти для новаків книжки та розчислятись за них, коли новаки розкуплять. Це головно в осередках, де нема українських книгарень. А при наявності новацької бібліотеки - головна відповідальність за неї спадає таки на виховника, хоч і новакам, з виховних оглядів, треба дозволити якнайбільше допомагати.

Та ми знаємо, що завдання виховника - не упростити свої обов'язки і звести до можливо найменшої кількості, тільки виховати доброго новака за кожну ціну, яку доведеться скласти для цієї цілі. А мета, що її ми намітили у цій гутірці, варта всякої праці та зусиль. Читання українських книжок така ж типова новацька дія, як і таборування чи виконання доброго діла. Через читання книжок новак знаходить зв'язок із українською спадщиною, що йому за всіма правами належить. Це ж і для нього, не для кого іншого, писали та пишуть українські дитячі письменники. Так, як написано в українській книзі з-перед дев'ястсот років: "Не сотвориться корабель без двяхів, ані праведник без читання книжок", так можна сміло сьогодні сказати, що без читання українських книжок, без читання не з примусу, а з цікавості та замилювання - правдивий новак "не сотвориться".

Де є книгарня, виховникові слід заходити до неї час до часу, щоб розвідати, що нове вийшло. При продажі більшої кількості примірників книгарі радо дають знижки. Де нема книгарні, слідкувати за ОГОЛОШЕННЯМИ в українській пресі. При оголошенні звичайно подано, де замовляти книжку.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На тему "Діточа література" призначено 1/2 години. Добре є влаштувати виставку діточих книжок і журналів і зужити злишній час на запізнання виховників із літературою.-

Сірий Орел Надя.

К Н И Г О В Е Д Е Н Н Я

Кожна праця, яка б це не була, вимагає записок. До тих записок ми часто звертаємося, чи то за інформаціями, чи просто щоб вивчити записане.

Праця в Пласті також вимагає записок. Перш за все ми повинні знати, що ми робимо, відтак ми повинні звітувати з нашої праці, а в кінці, ми звертаємося до наших записок щоб пригадати собі, як це ми попередньо виконували, або щоб удосконалити нашу минулу працю. Кожний пластун що має якенебудь діловодство, повинен вести свою книгу. Відповідно до діловодства, книга може бути мала, велика, часто уживана, або менше вживана. Але без огляду на діловодство, кожна книга повинна бути в найкращому порядку, щоб вона могла послужити тому хто її провадить і щоб під час перевірки не було треба багато оправдуватися /що нема часу/.

Якщо ми хочемо, щоб наша книга була все в порядку, ми повинні до неї вписувати все потрібне відразу, ніколи не відкладати на пізніше, бо дрібні записки можна загубити, дати і цифри можна забути.

В новацтві ми не провадимо багато книг. Є тільки книга роя, книга гнізда, та хроніки роїв і гнізд.

Про книгу роя багато пишуть. Про неї є написано у "Перших Кроках" Леоніда Бачинського, про неї є написано в "Вогні Орліної Ради" ч. 17, про неї видав гутірку Крайовий Реферат Вишколу ЗСА. Всі, що пишуть про книги, відразу помішують рисунки-взірці, як повинні виглядати поодинокі сторінки в книзі. Крім того Крайовий Референт УПН у ЗСА видрукував готові книги. Це є поодинокі картки, розміром 5 1/2 x 8 1/2 цаля, які можна вложити до малих окладинок на три перстені і книга є готова.

Книга гнізда дуже подібна до книги роя. Також про неї багато є написано, також вона видрукувана готова до вжитку.

Хроніка. Чи ви знаєте, що це таке: хроніка? Це новацький денник. Ми всі колись писали денник, чи то для приємності, чи то для школи. Хроніка є дещо відмінна від денника: в деннику ми записували події кожного дня, а в хроніці ми записуємо тільки важні події в такому порядку, як вони відбуваються. Хроніку роя провадять новаци під доглядом братчика, хроніку гнізда провадить один братчик, або сам гніздовий при помочі новаків. Найкраще завести так, що один новак є хронікар і він має припилювати, щоб після кожної події хтось написав допис до хроніки. Що до дописів до хроніки гнізда, то рої можуть чергуватися в дописах. До хроніки гнізда можуть писати всі, або один новак може переписувати всі дописи. В наймолодших роях, де новаци не вміють писати, пише сам братчик, але новаци мусять учитися, про що писати до хроніки і вони повинні диктувати братчикові по черзі,

що писати.

Не важним є, хто хроніку пише, що до хроніки пишуть, але важним є, щоб хроніка була. Кожний довпис по-змосі повинен бути прикрашений рисунками й світлинами. Коли новак навчиться давати матеріал до хроніки, то коли він стане юнаком, він сам заведе хроніку.

Книга роя: Найважливішою є перша сторінка, де є написано, до якої частини ця книга належить, та хто її провадить. Без цієї сторінки книга легко може загубитися, навіть у домізці.

Слідуючим повинен бути список членів з адресами та талефонами. Правда, ми маємо в книзі картотеку, але зручніше звертатися до одного списку, ніж до 10 чи 12 поодиноких картотек. Також на списі відразу видно, скільки є членів у роя, скільки вибуло чи прибуло. Коли прибуває чи вибуває новак із роя, добре є подати дату. Ця дата може колись у великій пригоді стати.

Відтак записуємо присутність. Треба все записати, чи це є сходини, чи збірка цілої станиці, чи прогулянка, чи щось інше. Відтак треба давати дати зайнять. Крім "був" і "не був" добре записувати: спізнився, чи ні. Це дуже важне, бо є діти, які постійно спізнюються не тільки на сходини, але також до школи і до церкви. Записування присутності вкаже нам, чи ми маємо добрих новаків, чи байдужих. Коли є погана присутність, то значить, що є не добре в роя і тоді треба шукати причини, щоби поправити присутність. Коли присутність є дуже добра і ми маємо новаків, що протягом трьох місяців не пропустили ні одних сходин, то ми маємо кандидатів на похвалу.

Точкування каже нам все про новака: чи він чемний, чи вміє добре поводитися, чи вміє бавитися /часом є важко додержуватися правил у грах/, чи він робить добрі діла, чи потрапить заробити гроші на ціль роя /Пласту/, чи вміє майструвати. Це все ми записуємо, як плюси, чи хрестики, а всі погані вчинки записуємо, як мінуси чи риски. Точки треба підраховувати квартално. Тоді можна новакам сказати, хто скільки хрестиків має і заохотити до кращої праці, щоб у наступному кварталі могли похвалитися більшою кількістю хрестиків, а меншою кількістю рисок.

Знесок є тим важний, що вчить новака систематично, кожного місяця платити назначену суму грошей. Новаки не сміють забувати про знески. Новаки повинні мати посвідки-картонки, на котрих братчик вписує кожний знесок. Це є посвідка новака, що він заплатив знесок. Деякі братчики пишуть звичайні квіти на бажання батьків. Це додає більше праці братчикам і якщо можна, варто замінити квіти власне тими картонками знесків.

Всі гроші, що братчик дістає, в першу чергу повинні бути вписані в касовій книзі, як прихід. Вписуємо кожного новака окремо і записуємо, скільки він заплатив. Ми не мусимо для кожного новака зуживати одну лінійку, — можемо записувати двох або трьох новаків в одній лінійці /якщо братчик уміє дрібно писати/, або над прізвищем треба написати, яку суму вплатив. Із касової книги

перепишемо внески на картку, яка має дві колонки: в першій вписуємо дату, коли новак заплатив, а в другій вписуємо скільки. Коли передаємо гроші гніздовому, треба списати всіх новаків, подати хто заплатив за які місяці. Треба передавати всі гроші, що є в касі, тоді не буде клопоту з перенесенням, чи остачем. Ми повинні стремити до того, щоб новак в перших тижнях місяця заплатили внесок, тоді при кінці місяця передаємо до каси гнізда внески за цілий рік. Внески можна також передавати квартално. Сдначе це вже залежить від того, як зарядить гніздовий.

Найбільшою частиною книги є планування. Тут ми маємо записані всі програми сходин, тут ми вписуємо, в яких збірках чи імпрезах члени роя брали участь /це буде треба до звіту/. Але сходини не треба записувати після того, як ми їх уже перевели, бо це не планування. Плануванням є це, що ми вписуємо наперед програми сходин на три місяці, або на один місяць, а на два місяці вписуємо тільки теми сходин. Тоді називається, що в нашій книзі є записаний плян. Кожний братчик повинен усе планувати наперед. Після переведення сходин ми вписуємо всі наші завваги. Пляну ніколи не поправляємо.

Якщо рік має своє майно /прапорець, м"яч, різні гри, прибори до майстрування, кредитки/, це все повинно бути записане в книзі. Всі листи, що приходять до нас /звичайно від гніздового/ та копії листів, що ми висилаємо /переважно звіти/ повинні бути записані в книзі, а копії залучені при кінці книги.

Всі дані про новаків, та всі їхні новацькі осяги вписуємо в картотеку. Дати скоро забуваються і якщо в нас не записано, коли новак дістав хустку, то важко пізніше буде відшукати дату. А ця дата є тим важною, що вказує дату приступлення дитини до Пласту. Точно треба записувати змілості новака, щоби, коли новак загубить відзнаку, можна було сказати, скільки змілостей він має і які. Змілості - це діяльність новака, бо деякі змілості він згубує сам, коли хоче. Звірець картотеки є на те, щоби його виповнити. В картотеці не сміє бути нічого не виповненого. Всі дані є потрібні й усі повинні бути записані в картотеку.-

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: Переводячи цю гутірку, інструктор повинен мати звірець книги роя й показувати слухачам, як вести її поодинокі частини.-

Сірий Орел Надя.

П Р И Р С Д О З Н А В С Т В О Й Н О В А Ц Т В О

Природа є одною з найкращих ділянок науки, якою можна легко зацікавити дитину. Великий відсоток книжечок дошкільного віку є про природу.

Якщо батьки читали та розказували дітям дошкільного віку про природу, ми дістаємо новаків та новачок добре ознайомих із назвами звірів, птахів, дерев, квітів, городини, овочів. Такі новачки вже знають усе, що їм треба знати про природу не тільки до першої проби, але до всіх трьох проб.

Але це трапляється рідко. Звичайно в роя ми можемо мати одного такого новачка. Інші члени роя знають про природу стільки, скільки вони навчилися в школі, або з телевізії. І тут починається праця новацьких виховників – запізнати наш рій з природою. Можливостей є багато: кожна пора року диктує нам, як ми можемо її використати в праці з роєм.

ОСІНЬ. Восені можна робити наступне:

1. Запізнати рій із тваринами: звірятами, птахами, плазунами, земноводними, рибами, морськими ссавцями – всіх їх ми знайдемо у звіринці. Кожне місто має звіринець /зоопарк, зоологічний город/. Тому організуємо прогулянку /південну, або цілоденну/ до звіринця. Ми можемо їхати на прогулянку з роєм, або це може бути прогулянка цілого гнізда. З новацтвом повинні їхати їхні батьки. Якщо ми хочемо, щоб наш рій на правду скористав із прогулянки /щоб запам'ятали як найбільше назв/, треба обмежитися тільки до одного або двох відділів звіринця. Найкраще починати від звірів. Добре є підготувати рій до прогулянки – перевести перед прогулянкою сходини, темою яких будуть звірі. Можна показати новачкам образки звірів, розказати щоц цікавого про декількох із них. Також добре є після прогулянки присвятити одні сходини звірятам. Тоді ми довідаємося, скільки рій скористав із прогулянки.

2. Запізнати наш рій із рослинами, особливо деревами. Вочені листая дерев буде вкоротці опадати, тому деревам зовсім не шкодить, коли ми зірвемо 10 – 15 листків. Осінь найкраще надається на збирання листків – зільник. Організуємо прогулянку роя, або навіть і гнізда до парку, а нашою ціллю є назбирати багато листків для зільника. Є декілька місць, куди ми можемо піти чи поїхати:

- а/ Ботанічний город є тим практичний, що з ньому кожне дерево має свою метрику – там написано, як воно зветься по англійському та по латині, та відкіля воно походить.
- б/ Парк. Якщо йдемо до парку, треба брати зі собою книжечку про дерева, щоб зілентифікувати дерево – назвати його. Кожний братчик та кожна сестричка повинні мати у своїй приватній бібліотеці книжечку про дерева з українськими підписами.

Якщо пластова бібліотека має таку книжечку, то можна визичити на прогулянку.

в/ Сколиця домівки або мешкальна ділянка міста. Якщо не можемо поїхати ні до ботанічного городу, ні до парку, то можемо перейти по околиці домівки /може є маленький парк/ і побачити, що тут росте. Ми можемо мати щастя і знайти багато різних дерев, або можемо знайти цілі вулиці засаджені одним родом дерева.

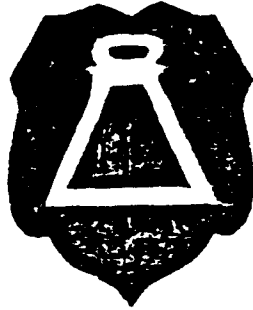
На прогулянці збираємо листки з дерев, котрі ми вміємо за книжечкою назвати. Наперед треба рішити, скільки листків з кожного дерева новак має взяти: один чи два. Щоб листки не пом'ялися в дорозі до дому, кожний новак має принести зі собою старий зшиток із твердими обкладинками та гумку. Новак кладе по одному листкові по дві-три картки. Листки можна потім у цьому зшитку залишити, щоб висохли, тільки треба поставити під тягар. Це може бути телефонічна книжка, або кілька грубших книжок до читання. Листки можна переложити до газети або телефонічної книжки і поставити на них тягар. Коли листки висохнуть, наклеїти їх на тверді картки, або до альбому і зільник готовий. На одну картку чи сорінку найкраще клеїти один листок. Можна клеїти два листки з того самого дерева. Перший листок показує верх листка, а другий - спід. Кожний листок має бути підписаний по українському, як теж мовою країни поселення. Новакам не треба латинських назв із ботанічного городу. Підписати листки в домівці. Якщо є таблиця - уживати її. Тоді новаци напишуть назви листків без помилок. Якщо нема в домівці таблиці, можна писати назви на великих картках паперу, щоб новаци відписували. Старшим новакам назви диктувати і перевіряти, чи вони правильно написали. Найкраще писати назви в зшитку. Правильні назви новки витнуть і наклеять до зільника. Можна вживати папір, котрий має вже клей /його вживають до адрес - тільки відірвати і наклеїти/. Якщо новак буде мати зільник із 15 - 20 дерев, то буде знати досить назв до проб.

3. Запізнати наш рій із овочами та городиною. Майже в кожному рою знайдеться новак, котрого батьки мають сад або город. Подзвонити до батьків та дістати дозвіл на прогулянку до їхнього городу. Новаци найкраще запам'ятають назви, коли вони побачать овочі на деревах, а городину на городі. Зласник саду чи городу радо дасть пояснення. Було б ще краще, коли б сам новак пояснював, що росте в їхньому городі. До цієї прогулянки також можна новаків приготувати. Сходини на тему саду - гороуд легко приготувати. Новаци все їдять городину - то й повинні знати назви. Овочі легко рисувати. До цих сходин можна приготувати збірку ілюстрацій, індивідуально, або одну для роя. Якщо батьки мають город, вони дістають огородничі журнали. Ці журнали добре ілюстровані і надаються на збірки. Батьки можуть допомогти з назвами. Якщо новаци зроблять такі збірки індивідуально, можна їм дати змлість збирача.

4. Прикрасити домівку на осінь листками, насінням, ілюстраціями з природи. Для прикраси домівки можна зробити прогулянку до парку. Діти збирають листки, а одночасно вчать назв дерев. Можна збирати насіння клену, дуба /жолудь/, та шишки. Прикраси до домівки робити на сходинках, одну прикрасу на одних сходинках. Найпростіші прикраси - це клеєння листків на папір і відтак папір прикріплювати до стіни чи таблиці оголошень. Із листків можна укладати різні форми, взори, наприклад: квадрати, ромби, круги та інше.-

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: Цю гутірку інструктор повинен ілюструвати показом зільників та допоміжної літератури яку можна використати для природничих занять із нозагтом.-

ПІД ЗНАКОМ ЗОЛОТОГО СТРЕМЕНИ

РОЗМОВА З ПЛАСТОВИМ СУМЛІННЯМ

Пластун не курить тютюну!

1. ЧОМУ ПЛАСТУН НЕ КУРИТЬ?

Пластун не курить, бо:

а/ Він "не безглуздий", як писав у підручнику для скаутів за сновиком скаутінгу Байдєн Павел, і не хоче стати невеличком поглого намогу, що до нього легко при звичається, а від якого після тяжко відвкнутк.

б/ Він дбає про своє здоров'я, як наказує Пластовий Закон, і тим то не може хити в згоді з великим ворогом здоров'я тютюном.

в/ Він змагає, щоб якнайбільше розвинути всі свої здібності, тому й омкнає воього, що притупляє бистроту його змислів і обнижує його духову й фізичну справність.

г/ Він знає, що повадержність від курення є важким самовикровним засобом досконалення характеру.

2. ХТО ПРИМУШЕ ПЛАСТУНА НЕ КУРИТИ?

Нікого не змушують вступати до Пласту. Абстиненція від тютюну є ознакою українського пластуна й тим то кожний, що вступає в ряди Пласту, добровільно зрікається шкідливої "приємності" курити тютюна. Пластун гордий, що може тим відрізнитися від свого довкідли.

3. ЧОМУ МОЛОДЬ ПОЧИНАЄ КУРИТИ?

Онаки беруться курити в першу чергу, щоб не бути "гіршими" від своїх товаришів, уподібнитися до дорослих, себто показати свою "зрілість", "мужеськість" і "розум".

4. ЧИ КУРЕННЯ Є ОЗНАКОЮ МУЖЕСЬКОСТІ?

Навпаки, саме некурці переважають курців фізичними й духовими чоловічими прикметами. Чим хто більше курить, тим слабше розвині в нього чоловічі, а тим сильніше позначаються жіночі шхи. Й ні не люблять висильних фізичних вправ і спортів, надаються мен до фізичної праці, виказують слабку координацію м'язів. Під духвим оглядом вони більше чуттєві, вразливі й змілювіші.

Я НЕ П'Ю АЛЬКОГОЛЮ, БО Я ПЛАСТУНІ

1. ШО ТАКЕ АЛЬКОГОЛЬ?

Алькоголь - це природний продукт ферментації цукру овочів, збіжжя, або картопель під впливом дріжджів. Пиво, вино з різних овочів (у першу чергу з винограду), горілка (в тому коньяк, арак, рум) та лікер - це все алкоголічні напитки. Містять вони в собі від 3,4 до 53% алкоголю.

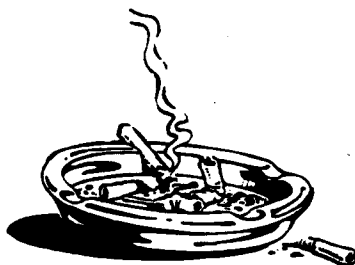
2. ЯКЕ Є ДІЯННЯ АЛЬКОГОЛЮ НА ЛЮДИНУ?

Наркотизуючий вплив на мозок - це головне діяння алкоголю. Алькоголь знечулює мозок і позбавляє його кисня, що при довшому діянні допроваджує до знищення мозкових клітин та звиродніння нервових тканин. Наступством того є послаблення духової справності й послаблення всіх змислів. Концентрація, пам'ять, орієнтація обнижуються, реактивність продовжується. Критицизм і моральний осуд слабнуть. Фізичні вияви впливу алкоголю - це забурення координації рухів і рівноваги, непевний хід, забурення мови, поменшення ручної справності, прискішення акції серця й підвищення тиску крові. Надмір алкоголю може спричинити шок, а то й смерть.

3. ЧИ І ЯКІ НЕДУГИ СПРИЧИНЯЄ АЛЬКОГОЛЬ?

Алькоголь є посередньо спричинником пошкоджень багатьох органів (печінка, шлунок і кишки, серце й кровообіг, віддихова система) та їх захворювань. Проволочне пиття відбирає апетит до їжі й тим то позбавляє організм потрібних відживчих складників. У наступстві недоживи приходять до загального ослаблення, обниження відпорності та збільшення податності на простуди, включно зі запаленням легенів. Недостатня віджива доводить до пошкодження печінки, що завершується її цирозом. Подразнення стравоходу алкоголем веде до катаральних його запалень, виразки шлунка та кривавлень. Хронічне пиття алкоголю спричиняє серйозні умови хвороби, включно з алкоголічною психозом.-

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: На гутірку на тему вживання шкідливих речовин найкраще запросити одного з пластових лікарів, який не тільки послужить фаховою опінією, але й зможе викликати цікаву дискусію. Призначений час: 1/2 години.-

АКТУАЛЬНІ СПРАВИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ: У гутірці беруть участь усі учасники підготовчого курсу новацьких виховників. Гутірку переводить провідник курсу, а коли крім нього є ще й інші особи в проводі курсу, то всі вони повинні брати участь.

Гутірку переводимо в той спосіб: учасники сідають кругом, або півкругом напроти того хто переводить гутірку. Учасники одержують по картці чистого паперу з лініями. Винятково, коли учасників є не більше як 30, тоді учасники можуть уживати чисті картки з власних записників. Коли учасників є мало, а гутіркою проводить особа що учасників добре знає, учасники МУСЯТЬ одержати чисті картки. По роздачі карток, той що проводить гутірку каже учасникам, щоб кожний учасник написав на картці, які клопоти він має відносно праці в новацтві, які має запити відносно праці в рою, відношення до дітей, відношення до батьків, неясності в поданому під час курсу матеріялі і т.д. Запити можуть відноситися до всіх аспектів праці з новацтвом, байдуже чи про них була під час курсу мова, чи ні. При тім підчеркнути, щоб братчики й сестрички подавали ТІЛЬКИ такі питання, на які вони самі не можуть відповісти, не можуть дістати відповіді від других, або не є певні, чи їх відповідь є правильна. Вище подані обмеження є дуже конечні, коли вже є кількадесят учасників, бо інакше гутірка протягнеться дуже легко на кілька годин (передбачений у програмі час: 1 година). При малій кількості учасників можна заторкнути більше справ. При роздачі карток і поясненнях, що писати на тих картках, треба КОНЕЧНО пригадати, щоб на картках НЕ підписувалися. Анонімність дасть вільніше висловлені запити навіть від тих, які не граматично пишуть і в іншому випадку не написали б одного слова. На писання запитів треба дати 10 хвилин. Коли вже всі написали, один із учасників іде в крузі з паперовою торбинкою і збирає всі картки. Кожний учасник МУСИТЬ дати до торбинки одну картку. Коли він не має жадних запитів, тоді здає чисту картку. Той, що переводить гутіркою, сортує всі картки на підставі питань, складаючи всі однакові питання разом (щоб разом на них відповісти). Тоді він бере за порядком картку за карткою та відповідає на всі питання на даній картці за порядком. Відповідь має бути основана на матеріялі поданому в цьому збірнику та на власному досвіді провідника курсу. У випадку непевности, запит слід відкласти на бік і пізніше переслати (через Крайовий Реферат Вишколу, або й прямо) до Проводу Орлиного Круга, який подасть на письмі відповіді на всі одержані запити. Подібно робити теж і з усіма запитами на які провідник не є в стані відповісти. По одержанні відповідей від Проводу Орлиного Круга слід їх подати до відома загалу у відповідний спосіб (на таблиці оголошень, на сходинах ланки новацьких виховників тощо). Коли на деякі питання може краще відповісти інший член проводу курсу, тоді той член проводу відповідає.

Гутірку, а головно писання запитів на картках, треба дуже старанно пояснити, бо по слабих поясненнях учасники які мали б дуже цікаві справи до порушення, дуже часто пізнають суть гутірки аж по закінченні її. Слабо пояснена гутірка є звичайно нецікава, тоді коли добре пояснена гутірка є дуже жива - всі беруть у ній участь.-

I. Кожного року в кожній станиці повинні відбутися два підготовні курси: для новацьких виховників та для юнацьких виховників. Найкращий та найбільш практичний час для підготовних курсів є осінь. Станиці, котрі самі не можуть зорганізувати підготовних курсів, повинні старатися організувати такі курси в співпраці із сусідніми станицями, або користати із підготовних курсів у більших станицях.

II. Мета курсів:

1. Зацікавити юнацтво виховною працею в роях та гуртках до тої міри, щоб вони відбули вишколи, стали виховниками, а пізніше щоб дістали ступні в КПВ.
2. Дати станицям кандидатів на новацьких та юнацьких виховників, які здобувши мінімальне підставове знання можуть починати провадити рої чи гуртки під наглядом виховників, гніздових чи зв'язкових.
3. Дати юнацтву передумову прийяття на вишколи. Без підготовного курсу нікого не приймуть на вишкіл.

III. Час тривання та спосіб переведення. Підготовний курс триває 18 годин. Скорочувати його неможна. Відповідно до розкладу занять в станиці його можна різно переводити: в суботу і неділю по 9 годин денно, протягом 3-ох субот або 3-ох неділь по полудні по 6 годин денно, протягом 6 довільних днів по 3 години денно. Найкраще є переводити такий курс в неділі по полудні, що два тижні.

IV. Організація. Підготовні курси організує Станичний Референт Вишколу. Помагають йому всі члени Кадри Пластових Виховників, котрі є в даній станиці. Якщо в Станиці нема членів КПВ, то помагають всі члени станичної старшини та ті виховники, котрі мають відбути вишколи.

1. В порозумінні із станичним та кошовими намітити найбільш догідний час на курси. Якщо в станиці є багато членів КПВ, обидва курси можуть відбуватися в тої самий час. Якщо в Станиці є всего кілька осіб, що можуть переводити курси, тоді треба переводити курси окремо.

2. Видрукувати зголошення на курси та передати кошовим.

3. Подати оголошення в домівці про курс, пояснити про коначне виповнення зголошення та подати до котрого дня всі зголошення мають бути передані кошовим /від дати оголошення до початку курсу повинно бути 2 до 3 тижні часу/.

Повідомити сусідні Станиці про курс та переслати зголошення. Зголошення мають бути привезені на курс.

4. Звернутися до всіх членів КПВ що живуть в даній Станиці, до активних та до неактивних, щоб допомогли у переведенні курсів. До переведення курсу треба команданта, бунчужного та писара. Побажано, щоб командант був цілий час на курсі. Одначе вистає чить, коли хтось із проводу курсу буде цілий час в домівці. Командант повинен бути на початку та на кінці. Бунчужного може часом заступити черговий дня, а писар має відчитати наказ Крім них треба ще кілька пластунів до помічі. Кожний пластун чи пластунка повинні мати 2 - 3 години гутірок. Можна так розложити програму, що крім проводу, кожного дня інші пластуни мають гутірки. В цей спосіб можна притягнути до помічі

всіх тих що не мають часу на провадження роя чи гуртка.

5. Командант переходить вимоги курсу та призначає помічникам. Найкраще є запитатися кожного хто про що хоче говорити. Гутірки повинні бути в такому порядку як є подано, але можна їх в міру потреби переставляти. Наприклад: гри та спів ділити на пів-годинні зайняття. Для курсу для новацьких виховників є готові гутірки. Ці гутірки роздати членам булави. Ці гутірки неможна читати. Їх треба перечитати та переказати своїми словами. Для кращого переведення гутірок можна зробити собі короткі записки. При переведенні гутірки можна користуватися записками. Для курсу для юнацьких виховників нема готових гутірок. Члени булави мусять самі написати гутірки.
6. Зібрати зголошення від учасників. Це повинно бути зроблене на один тиждень перед початком курсу. Поділити учасників курсу на рої чи гуртки, окремо пластуни а окремо пластунки.
7. Найпізніше день перед курсом написати наказ /щоб не починати курс із спізненням/.
8. Видрукувати посвідки курсу. Ці посвідки може буде потрібно вислати разом із зголошенням на вишкіл.

У. Переведення підготовного курсу.

1. Курс відкриває станичний референт вишколу. Коли на відкритті є станичний чи кошові, їх треба привітати. Після відкриття курсу та привітів треба пояснити мету підготовного курсу всіх учасників та передати курс до переведення командантові та його булаві.

Уставка до відкриття:

Нов. курс: круг:

Юн. курс: лавами.

Командант починає курс - переводить молитву, гимн, наказ.

Нов. курс: молитва Отче наш, пісня "Сині дзціночки", новацька пісня, наказ.

Юн. курс: молитва Отче наш та Царю небесний, або співати Отче наш, пластовий гимн, наказ.

2. Перший наказ: Перша точка це офіційне привітання учасників. Друга точка це організаційні справи - хто zorganizував, та хто переводить. Третя - Провід курсу: вичислити поіменно команданта, бунчухного, писаря та членів булави. 4-та точка: вичислити учасників курсу за роями чи гуртками. 5-та точка: програма дня; подати від котрої до котрої годити кожна гутірка триває; якщо курс того дня триває 6 або більше годин, дати 1/2 год. перерви. 6-та точка: черговий дня /назначити найбільш досвідченого пластуна чи пластунку/, 7-ма точка: пояснення точкування. Кінцева точка: тут подати щоб рої чи гуртки вибрали собі назви та роєвого чи гуртового, щоб всі мали записники, коли курс буде продовжуваний, де і коли та яку літературу учасники мають собі купити, та інші справи, які командант бажає мати в наказі.

Якщо курс буде переведений протягом багато днів вечорами по кілька годин денно, тоді не буде наказу кожного вечора, тільки один наказ із поданням всіх днів та часу. Кожного вечора буде тільки подана програма дня.

2-ий наказ має: прийняття додаткових членів та приділення їх до роїв чи гуртків, числовий стан курсу – окремо провід а окремо учасники, затвердження назв та проводу роїв та гуртків, порядок дня та черговий дня.

3-ий наказ та наступні наказують те саме. Можна давати наказ на 2 чи три дні, коли кожного дня є по 2-3 години.

Кінцевий наказ: тут є тільки вступ про закриття курсу та вислід точкування. Також треба подати хто вибув під час курсу, та хто не закінчив курсу через малу кількість точок. Якщо учасник пропустив кілька гутірок, і має бажання доповнити, і член булави є згідний йому ці пропущені гутірки доповнити, подати в наказі кому є дозволено доповнити курс. Неможна доповнювати більше як 1/3 курсу. Учасник дістане п'свідку після доповнення курсу. При кінці наказу можна подати подяки чи то членам булави чи членам станичної старшини чи іншим пластунам за допомогу при переведенні підготовного курсу.

3. Вечором курс кінчити молитвою, піснею "Боже що дав нам цю днину" – для нов. вих., а піснею "Боже великий" або Отче наш, для юн. вих., та "Ніч вже йде".
4. Учасники курсів мусять мати відповідну літературу потрібну до праці з роями чи гуртками: Правильники своїх уладів, співанники, збірники гор та інші допоміжні матеріяли.

За правильниками та матеріялами для юнацьких виховників звертатися до Молодого Життя, а за матеріялами для новацьких виховників до адміністрації Вогню Орлиної Ради або до Ділового Вишколу.

Літературу найкраще розпродувати перед початком курсу, але треба подати щоб учасники прийшли на пів години раніше.

5. Вивісити таблицю точкувань. На горі картки подати за що та скільки точок можна дістати. Точкування за присутність подавати днями. З гори в діл подати учасників курсу в азбучном порядку. За погану поставу дораджується усувати з курсу. Нам не треба виховників, котрі самі не вмють добре поводитис.
- Точкування можна вивісити вже першого дня, одначе перші точки будуть вписані доперва після закінчення першої частини курсу. Командант провадить точкування не тільки на таблиці, але тако і в своїому записнику.
6. Зараз після закінчення підготовного курсу написати звіт із переведення курсу.
7. В залученні є вџори: зголошення на підготовний курс, посвідка відбуття підготовного курсу, звіт із підготовного курсу.
8. Станиця повинна перевести підготовні курси навіть для малого числа учасників.
9. На підготовний курс можна брати пластунів та пластунок по першій пробі та 14-літних. Підготовні курси можна вислухати навіть два рази. Не всі що відбувають підготовні курси мусять їхати на вишкіл. На вишкіл будуть прийняті тільки розвідувач: а щодо віку то так:
 - на вишкіл нов. вих. закінчених 15 і 1/2 року,
 - на вишкіл юн. вих. закінчених 16 років.

П Л А С Т
ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
ПЛАСТОВА СТАВНИЧНА СТАРЕШИНА

.....

П О С В І Д К А

Посвідчається, що пл.
член . . Куреня ім.
бідбув/ла підготовний курс для ВИХОВНИКІВ
/18 годин/ в днях

Дата.

.....
7 Командант

/якщо учасник має доповнити пропущені гутірки,
подати таке:

Доповнив гутірки: дня. /підпис/
" "

З Г О Л О Ш Е Н Н Я

на підготовний курс для виховників, який
 відбудеться в днях
 в приміщенні

1. Прізвище та ім'я /видрукувати/
2. Пластовий ступінь
3. Дата народження
4. Гурток
5. Число й назва Куреня
6. Адреса: число й вулиця /латинкою/
 Місто, стеїт /латинкою/
 число пошти
 телефон
7. Теперішня праця в гнізді
8. Теперішня праця в курені

Зголошуюся на підготовний курс виховників, та
 зобов'язуюся додержуватися всіх приписів курсу.

Дата.....

.....
 підпис

.....
 Підпис зв'язкового

З В І Т

із підготовного курсу для виховників, який відбув-
ся в днях

1. Організатор: Підготовний курс зорганізував
/Станичний Реферат Вишколу, Станична Старшина/, а перевели . . .
. /члени Кадри Пластових Виховників, члени
Станичної Старшини,/

2. Місце курсу:

3. Провід курсу: Командант
Бунчужний
Писар
Прелегенти

4. Учасники: /подати число/

/подати список учасників за куренями по аабуці; якщо є учасники з
інших станиць, подати СУСІДНІ СТАНИЦІ: та вичислити їх за куре-
нями/

5. Підготовний курс переведено за програмою Діловода Вишколу
протягом днів по годин денно.
/або подати як переведено, якщо розклад був інший/.

6. Вислід точкування: Наступні учасники закінчили підготовний курс:

по 25 точок:

по 24 точки:

і так далі аж до 20

Курсу не закінчили:

/ті що здобули менше як 20 точок/.

Викреслено під час курсу за неприсутність.

за поставу

Вибули на власне бажання : :

Мають дозвіл доповнити пропущені гутірки:

7. Завваги:

Підпис команданта курсу

Копії: Діловод Вишколу
Станичний Референт Вишколу
Командант курсу

Кошові дістають Зголошення та вислід точкування. /Вислід точкування
можна написати на зголошенні./